

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasuti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő

Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs

EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.

TELEFON-SZÁM:

Szerkesztőség 788.

Kiadóhivatal 706.

Ismét csapda.

Budapest, október 21.

Az utolsó napok izgalma a politikai életben egyszerre meglepő csend váltotta fel. Mig a tegnapi koronatanács előtt szinte lázban égett min lenki, akinek csak valami kis köze van is a magyar politika jövő alakulásához, azóta, hogy tegnap Bécsben semmiféle döntő elhatározás sem történt, halotti csend lett. Azok a dalosmadarak, melyek még néhány nappal ezelőtt hangos szóval verték fel a politika berkeit, hirtelen elhallgattak s ma már sem a parlament összehívásáról, sem semmi olyan intézkedésről nincs szó, amely elárulná, hogy az ország nagy válságban van s hogy minden elszalasztott pillanat hosszú időre kiható lehet egész alkotmányos életünkre.

Pedig ha formaliter nem történt is végleges határozat, kétségtelen, hogy a helyzetben lényeges fordulat történt. Wekerle miniszterelnök is, Andrássy Gyula is, akiben a tegnapi koronatanács előtt mindenki a jövő miniszterelnököt látta, elutazott Budapestről, mintha csak ezzel is dokumentálni akarták volna, hogy ami ezentúl következik, az már rájuk nem tartozik s hogy ők a válságból való kibontakozás nagy munkájából részt nem követelnek.

A helyzet minden súlyát Kossuth vállaira helyezte a király s tényleg Kossuth Ferencz az egyetlen, aki még mindig a kibontakozás útjait keresi. De csodálatos módon nem a párttal magával, hanem csak Justh Gyulával és Holló Lajossal tanácskozik, mintha ezzel is azt akarná jelezni, hogy amiben ők hárman megállapodnak, az lesz a függetlenségi pártnak is az álláspontja. Mert mindenestre feltűnő, hogy a bécsi koronatanács lefolyásáról Kossuth a pártot nem informálta, sőt hogy a nyilatkozattételre még csak provokálható se legyen, lefújták a holnapi pártértekezletet s a végrehajtó bizottságot sem hívta össze, hanem egyes-egyedül Justh Gyulával és Holló Lajossal tanácskozott s utóbb Hoitsy Pált és Tóth Jánost fogadta. A párt zömét, sőt az egész pártot tájékoztatlanul hagyta, mintha csak azt találná a leghelyesebb expediensnek, ha a pártot fait accompli elé állítja.

Ez nem akar vád lenni Kossuth Ferencz ellen. Hisz ő a vezére a pártnak és ő van hivatva megszabni azt a taktikát, amelyet a pártnak követnie kell, ha politikai céljait el akarja érni. De attól tartunk, hogy Kossuth tegnap Bécsben félrevezettette magát s azok a királyi szavak, melyek a válságnak alkotmányos uton való megoldására való

törekvést hangoztatták, Kossuth szükséges energiájára bénítólag hatottak.

Éppen ezért látunk mi veszedelmet abban, hogy a pártban teljes csend van, mintha senkit sem érdekelt volna, amit a legközelebbi jövő rejt a méhében, s mintha a függetlenségi párt ma már teljes fatalizmussal nézne a bekövetkezendők elé.

Pedig éppen a mostani helyzet az, amely a függetlenségi párt egész éberségét követeli. Bécsben csapdát készítene a függetlenségi párt számára azzal a célzattal, hogy bármilyen történik is, az ország előtt a függetlenségi párt legyen felelős a bekövetkezendőkért.

Nem téveszthet meg senkit az, hogy a király állandóan azt hangoztatja, hogy a válságot alkotmányosan akarja megoldani. Mert a király is mást ért alkotmányos megoldás alatt s a nemzet is. A nemzet alkotmányos megoldásnak csak azt ismerheti el, mely a nemzet jogos vágyait kielégítheti, s melynek előfeltétele a nemzeti követeléseknek úgy a bankkérdésben, mint a hadsereg kérdésében való teljesülése. A király pedig csak addig tartja magára nézve óhajtanak az alkotmányos megoldást, míg az a nemzeti jogokról való lemondással egyértelmű.

És a megoldásban nagyon szomorú szerepet szántak Bécsben a függetlenségi pártnak. Április óta mesterségesen posványosítják el a magyar válságot. Arra számítanak, hogy ha a függetlenségi párt, megunva a hosszú, erényesztő válságot, feladja a nemzeti jogokért való küzdelmet, akkor Bécs elérte a célját, s az alkotmányosság glóriája homályba nem borult. De ha a függetlenségi párt erre nem hajlandó, akkor vagy a Scyllába vagy a Charydisbe fog beleesni. Bécsben ugyanis az a terv, hogy ha a függetlenségi párt megunva a bécsi taktikázást, erélyesebb lépésre szánja el magát, a parlamentet összehívja s a bankbizottság jelentését napirendre tűzi, akkor a király azonnal felmenti a jelenlegi kormányt s kinevez egy újat, mely a parlamentet elnapoltatja és minden parlamenti működést lehetetlenné tesz. Ekkor Bécs rá fog mutatni arra, hogy a függetlenségi párt magatartása volt a kényszerítő ok arra, hogy a kibontakozás „alkotmányos” útjainak keresésével felhagyva, a király „kénytelen volt” egy darabont minisztériumot kinevezni, nehogy teljes felfordulás következzen be, amelyet a függetlenségi párt forradalmi jellegű magaviselete okvetlen maga után vonna. Ha pedig a függetlenségi párt továbbra is megnyugszik a mai állapotban, a parlamenti munkát önként szünetelteti, s hagyja a válságot tovább posványosodni december végéig, akkor

Bécs ismét a függetlenségi pártot fogja megvádolni azzal, hogy magatartásával az országot ex-lexbe kergette. S ha az ex-lex már bekövetkezett, akkor is elérte Bécs a célját, mert akkor a király nyugodtan, az „alkotmányosság” sérelme nélkül felmentheti a jelenlegi kormányt s darabont kormányt nevezhet ki, amelyet nem lehet majd az ex-lexért felelősségre vonni, hisz az ex-lex még a jelenlegi kormány alatt következett be.

Mert az „alkotmányos” megoldásra való törekvés csak maszlag, amelylyel a naivakat és hiszékenyeket akarják ámítani. Minthogy a nemzeti jogok megvalósulása nélkül alkotmányos kibontakozás el sem képzelhető s mint-jog a törvényen alapuló nemzeti jogok elé a király legyőzhetetlen akadályokat gördít, kétségtelen, hogy az alkotmányos megoldásra való törekvés nem őszinte, hanem egyenesen egy darabont kormányt akarnak.

Hogy miért, az is világos. A bankszabadság meghosszabbítását akarja Ausztria elérni minden áron. Ez a mai kormányral és a mai parlamenttel el nem érhető. De a bankstatutumhoz 1890-ben kötött pótegyezmény szerint a bankszabadság automatikusan meghosszabbítatik, ha a szabadság megállapodás előtt egy évvel, tehát 1909. december 31-ikéig a két kormány közt erre vonatkozólag megállapodás jött létre. Tehát nem kell az automatikus meghosszabbításhoz a magyar parlament beleegyezése, elég, ha egyelőre a két kormány megegyezik arra nézve.

Minthogy pedig erre alkotmányos magyar kormány nem kapható, darabont kormány kell Bécsnek, amely a megállapodást az osztrák kormányral létrehozza s ha utóbb bármilyen kormány neveztetnék is ki Magyarországon, annak a király feltételül szabná elő, hogy a darabont kormány intézkedéseire a parlamenti jóváhagyást garantálja, éppen úgy, mint ahogy a jelenlegi kormánynak garanciát kellett vállalni azért, hogy a függetlenségi párt s a parlament utólag jóváhagyja a Fejérváry-kormány alkotmányellenes cselekedeteit.

Ez az a csapda, amit Bécsben ki-
eszeltek, s amibe belecsalják a függetlenségi pártot. Mert ha a párt ragaszkodik a nemzeti jogok követeléséhez, akkor a függetlenségi párt fogja Bécs azt az ódiomot háritani, hogy darabont minisztériumot kellett kinevezni. Ha pedig a párt feladja a harcot s a nemzeti jogok kijátszásához segédkezőt nyújt, akkor a nemzet szemében a párt örök időkre stigmatizálva van, ami szintén nem megvetendő eredmény volna Bécs számára.

Es mikor ezt a csapdát látjuk, amelyet mindenkinek látnia kell, aki politikával foglalkozik, akkor joggal tartjuk érthetetlennek azt a nyugalmat, melyet ma a függetlenségi párt tanusit. Ez annak a birkának a nyugalma, amely még a vágóhídon sem tudja, hogy minő sors vár rá.

Budapest, október 21.

Kossuth Ferencz üdvözlése. Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter a mai nap folyamán a következő üdvözlő táviratot kapta:

Debreczen I. Tüdös János fényes győzelmét ünnepeve, midőn köszönetet mondunk nagyméltóságodnak hathatós támogatásáért, kérjük a mindenhatót, adjon nagyméltóságodnak erőt, egészséget ahhoz, hogy a mai súlyos viszonyok között végre megtalálhassa a kivezető utat oly régen tűrő szeretett hazánk boldogulásához. Biztosíthatjuk nagyméltóságodat, hogy hazánk állami függetlenségéért és gazdasági önállóságáért folytatott nehéz küzdelemben mindenkor feltétlenül számíthat a debreczeni függetlenségi pártra. A függetlenségi választók.

Báró Rauch Budapesten. Báró Rauch, horvát bán ma este Budapestre érkezett.

Supilo, a szerb ágens. Zagorac képviselőnek a horvát-szerb koalícióval folytatott polémiája alkalmával a hivatalos Narodni Novine szenzációs leplezéseket közöl Supilo legutóbbi politikai tevékenységéről. A lap elmondja, hogy Supilo ez év nyarán megjelent dr. Gessmann volt osztrák miniszternél, a keresztény-szocialista párt egyik legfolyásosabb tagjánál és azt az ajánlatot tette, hogy az osztrák keresztény-szocialista párt kössön a trianizmus alapján újabb fiúmei rezolúciót, amely a közös ellenség, Magyarország ellen irányulna. Supilo kijelentette, hogy jóáll azért, hogy az egész horvát-szerb koalíció mögött áll és követni fogja. Gessmann azt válaszolta Supilonak, hogy ajánlatára egyelőre végleges választ nem adhat. Gessmann ezen válasza arra vezetendő vissza, hogy illetékes bécsi közik birtokába jutottak egy a bécsi szerb követhoz intézett levélnek, amely arról értesíti a követet, hogy Supilo a szerb kormány horvátországi bizalmasa.

Jelző lángok.

Budapest, október 21.

Pozsony, Igló, Debreczen, Oláhfalva s ahol mostanság időközi választásra volt szükség: függetlenségi képviselőt küldött a parlamentbe. Mit gondol, dolgozó szobájába zárkózva, a király: ezek az ország legkülönbözőbb vidékein kigyúlt jelző lángok arra ösztönzés, hogy tovább is a mai vágányon robogtassa a politika vonatját? Nem eszmél rá a király, hogy ezek a jelző lángok a függetlenségi politika terjedését mutatják ugyanakkor, mikor a király nemcsak a függetlenségi törekvésekkel, de még a hatvanhetes pártok lefokozottabb követeléseivel szemben is hajthatatlan marad? S ha a király merev álláspontjára az ország, valahol csak alkalmá nyílik, ilyen félre nem érthető választ ad: mi az, amiben a király mégis bizakodni mer, mikor koncessziók elöl elzárkózva, minden követelést magától elutasítva, esetleges új választásoktól reméli a helyzet javulását?

Azt látjuk és föl akarjuk tenni, hogy még a hatvanhetes pártok emberei között sem akadnak olyanok, akik az időközi választások tanulságain ne okultak volna. Ha igaz, amit az alkotmánypárt sajtója hirdet s amit ellenőrizhetetlen folyosói beszélgetések során állítólag az alkotmánypárt vezére is ismételtelen kijelentett, hogy ugyanis Andrássy Gyula jelentős nemzeti és gazdasági koncessziók nélkül nem vállalná egy új választás kockázatát: akkor ebből is megítélhetné a király, hogy az időközi választások az ország igazi hangulatát tükrözik s nincs az a komoly hatvanhetes politikus, aki koncessziók híján remélhetné ennek a hangulatnak megváltoztatását. Mert a hatvanhetes alap rajongó hivei sem árníthatják magukat azzal a reménységgel, hogy az ő szép szemükért az ország sutba dobja a maga törekvéseit. Se Andrássy, se más nem hiheti, hogy az időközi választásoknak ezt az eredményét tisztára a véletlen okozta. Ők is legfőleg azt remélhetik, hogy jelentős koncessziókkal fölszerelve esetleg mégis fordíthatnak az ország hangulatán. Pedig alighanem még ez is alap nélkül való reménykedés.

Hát ahol a magyar hangulatot alaposan ismerő hatvanhetes államférfiak is jól tudják, hogy koncessziók nélkül egy új választás sem javíthatna a helyzeten a korona szempontjából: micsoda csudaszerre építi reményét a király, hogy mégis az új választásokkal való fenyegetésre alapítja számítását? A választói reform beigérésére? De hisz ezt a függetlenségi párt sem ellenezte egy perczre sem! Vagy egyszerűen csak egy kinevezendő harcozi kabinet „erélyére”? A legrettenetesebb pénz és erőszak sem tudna ebben a helyzetben a korona inyére való többséget teremteni. Amilyen hajthatatlan a király, olyan hajthatatlan a nemzet. S ha a minimumra fokozott kívánságok is csak a leghevesebb visszautasítással találkoznak, akkor a nemzetnek még hatvanhetes elemei is visszahúzódnak a legradikálisabb csatasorba. Az a király, aki minden koncesszió elöl mereven elzárkózik, akaratlanul is a negyvennyolcas táborba tereli az egész nemzetet.

Nekünk tehát vajmi kevés okunk van a korona merevségén szomorkodni. Am maradjon meg zárkózottságában a király és ám rendeljen el új választásokat: a negyvennyolcas párt neki fogja köszönhetni meggyarapodását. Mint most az időközi választások ezt a pártot növelik, akkor az egész vonalon a negyvennyolcas diadalmaszkodnék. S nagyon igazuk van azoknak, akik azt mondják, hogy a függetlenségi párt nyugodtan és mozdulatlanul várhat. Mert az egész csak idő kérdése. Koncessziókat követelni nem nekünk van okunk, hanem azoknak, akik koncessziók nélkül még a maradék-hatvanhétnek fenntartását sem remélhetik. Az időközi választások jelző lángjai szólnak egyrészt Andrássyéknek, akik láthatják most, hogy mi vár rájuk, ha koncessziók nélkül mernek próbálkozni és másrészt a királynak, aki megértheti a jelző lángok figyelmeztetéséből, hogy koncessziók nélkül merre fog robogni az ország vonata.

Pillanatokra kényelmetlen helyzetbe szorulhat ez a mai függetlenségi párt, de annál erősebb lesz az a holnap függetlenségi párt, melylyel a nemzet a királyi hajthatatlanságra felelni fog. S ha ez jó a ki-

Színházi jegyzetek.

Írta: Bárdos Artur.

Berlin, október.

Berlinben megbukott egy orosz darab, mire, totum pro parte, elparentálták — az orosz drámairodalom. Ugyanott, ahol most Leonid Andrejew, a Hebbel-színházban tavaly egy nagyon-nagyon hosszú Csehov-darab bukott meg. De akkor még csak Csehovnak, mint drámaírónak bukásáról beszéltek. Most még egy eset, még egy sikertelen orosz dráma és az irodalom éles tekintetű meteorológusai hamar elkészültek a deduktív bölcseséggel: az orosz dráma nem dráma, hanem filozófia, vagy miegyéb, minél fogva Nyugateurópának az orosz drámára nincsen szüksége.

Szerintök amolyan specialitás az orosz dráma, melyből egy is elég volt kurióznak. Ez az egy, persze, a „Nachtasyl”. A lassu erjedésű, súlyos, önmaga utjába sziklakat görgető orosz gondolkodásmód akkor még „új” és meglepő volt. Gorkij még kellett. Andrejew, Csehov és a többi már nem kell.

Ezt az álláspontot, melyben egy premiére közönségéből rekrutálódtak közvélemény oly lelkes egyértelműséggel találkoztak, nem is kell már ad absurdum vinni. Az ilyen irodalmi gourmet-álláspontokat, melyekbe a jóllakottság és a gondolatmentesség

kapaszkodik, általában. Nekik egy világrészről elég egy sandwichre való iny-izgalom; egy néplélek mélységeiből: egy bizarr színes kövecske, melyet az óraláncukra tűzhetnek. Ezek az ottisvoltam-müértök, az irodalom Baedecker-utazói, akik egy- és kétesillagos áhítattal állnak meg a művészet alkotásai előtt. Akik Velenczéből közvetlenül mozaikot, Páduból szentantalt hoznak haza.

De azért ezek a hájas újjak végeredményben mégis helyesen tapogatózdtak. A többségnek néha igaza is van. Leonid Andrejew darabja, az „Ignis sanat”, vagy német czimén „A csoda”, valóban rossz darab. Sőt ami ennél is nagyobb baj: kevés értéket kínáló darab. A többségnek ebben a konkluzióban igaza van. A dolog ugyanis úgy áll, hogy az emberek unatkoztak. És ez elvezette őket a helyes konkluzióhoz. Ha nem is az egész meglévő és eljövendő orosz irodalommal, legalább is ezzel az egyetlen darabbal szemben.

A Leonid Andrejew darabja határozottan unalmas. Csak hogy ebből nem az következik, hogy az orosz gondolkodásmód unalmas és drámaiatlan. Az Andrejewé is csak drámaiatlan, és ezért unalmas. A „Nachtasyl” egészében kusza és éppen nem konstruktív dráma. De legalább részleteiben vannak drámai ritmusok. A dráma evolutív nagy vonala helyett apró lélektani hullámzások, mozgások, melyek tovább mozgatiák a

fantáziát. És a dráma: mozgás. Régebben, még szigorubban, azt mondták, hogy: cselekvés. A mozgás követelménye beéri belső evolúciókkal. A cselekvés esztétikája még robajjal hangzó külső történéseket is követel.

Érdekes, hogy láthatólag maga Andrejew is csak olyan rossz véleménynyel volt az orosz drámáról, mint a berlini müértök és átlag-müitések. Ő is unalmasnak és kevésnek vélte azt, ami írói tendenciái szerint tulajdonképpen a leglényegesebb: a rajzot, az alakok és lelkek rajzát. Láthatólag érezte a dráma, a cselekvés hiányát; de a drámai előremozduló konstruktív vonalait helyett, csakis a robajjal hangzó külső történéseket akarta pótolni. A szó legközelebbi és leghangosabb értelmében. A hős — evoluzionista, nihilista és terrorista — egy zarándokhely Madonna-képét akarja felrobbantani. De a más, egy züllött barát, kezével. Megtudja, hogy a saját nővére, egy rajongó pietista, megakadályozza a darab középpontjába helyezett eseményt, a robbantást, melynek pont éjfélkor kellene megtörténnie. Egy egész felvonás mulik el a problémával: lesz-e robbantás, vagy nem? Az óra lassan kongatja a tizenkettőt. Az utolsó kongásnál, csakugyan, mégis, robbanás hallik. Ime, a „cselekvés”, melyet, mint említettem, a darab középpontjába és kulminásába helyez az író. Fügöny. A következő felvonásban megtudjuk, hogy a Madonna-kép mégsem robbant föl,

rállynak, nekünk is jó lehet. Csak maradjon tehát hajthatatlan. Csak zárkózzék el minden koncesszió elől.

Szélcsend.

— Tanácskozások Kossuth Ferencznél. —

Budapest, október 21.

Pár izgalmas, várakozásteljes nap után ma teljes szélcsend következett. Egyetlen följegyzésre méltó tény a napnak, hogy Kossuth Ferencz ma előbb Justh Gyulával és Holló Lajossal, azután pedig Hoitsy Pállal és Tóth Jánossal tanácskozott. A tanácskozások tárgyát könnyű kitalálni: Kossuth Ferencz tájékoztatást kívánt szerezni, hogy milyen kilátásai vannak annak a főadatnak a teljesítésében, amelyet a tegnapi koronatanácson magára vállalt? Ezeket a kilátásokat általában nagyon pesszimistikusan fogják föl. Justh Gyula a mai tanácskozás után kijelentette az újságíróknak, hogy az ő felfogása a helyzetről nem változott. A Justh-csoport tehát szigorúan ragaszkodik álláspontjához s ezzel eleve kilátástalanná tesz minden kísérletet, mely a koalíciót életre kívánná ébreszteni. A Justhék oldalán az a vélemény, hogy a függetlenségi párt ereje tudatában és birtokában nagy parlamenti erejének nyugodtan várhatja a történéseket, mert a tények logikája szerint előbb-utóbb úgy is arra kerül a sor, hogy a kormányt — természetesen jelvének érvényrejuttatása mellett — átvegye. A függetlenségi párt mérsékelt része szívesen látná, hogyha a koalíciós pártok együttműködése valami módon lehetővé tétetné s éppen azért be kell várni azt, hogy a vezéreknek erre irányuló kísérletei milyen eredménnyel fognak járni.

A helyzet tehát csendes várakozás az egész vonalon. Az alkotmánypárt teljes némaságba burkolódik; vezérei közül gróf Andrássy Gyula és Wekerle Sándor ma el is utazott Budapestről. A pártkörökben azért nagy élénkség volt ma este is s a képviselők élénken kommentálták a várható eshetőségeket.

A mai nap eseményeiről beszámolónk a következő:

mert a barátok a képet jól eltették és csak azért inszenzárták a robbantást, hogy a misztérium nagyságát növeljék, hogy a néppel elhitessék, hogy a képet felrobbantották és mégis sértetlen maradt. És a nép, persze, elhiszi és a képromboló testén keresztül tör, föltartóztatlanul, az üdvösség felé.

Ahogy ezt a robbanást egy egész felvonás előkészíti, az, hogy felvonásvégként csattan el, hogy legalább foneticze, a színpadon történik, mindez leleplezi az író nagyon is áttetsző darabépítő és csattanót kereső szándékát. És ez a legkellemetlenebb, legboszantóbb pontja a darabnak. Legkevésbé az Andrejew tipikusan orosz levegőjébe illő. Utána még sokáig érzik a nézőtérben a színpadi löpor és bengál átható füstje...

Mert a darabnak, kétségen kívül, van levegője. És vannak egyéb komoly értékei is. Nevezetesen ismét a rajzoló részekben, alakok és lelkek rajzában. Maga a hős, az „ignis sanati” fanatikusa, a legsikerületlenebb. És a leghangosabb is. Folytonosan a devise-ét kiabálja. De finom, gyöngéd konturokban kapjuk a pietista lány átszellemített alakját. És van itt egy csomó kitünően, gyors kézzel vászonra vetett mellékfigura, amelyenkről nem tudnak a közkeletű receptek. A hájas barát például, akit züllöttség elterel és butasága visszatérít az anyaszentegyház kebelére. Egy askéta zárandok alakja mély átélésű perspektívát hoz magá-

Miniszterek utazása.

Wekerle Sándor dr., ma fia társaságában a nyugati pályaudvarról dányosi birtokára utazott.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ma délután tiszadobi birtokára utazott.

Darányi Ignác földművelésügyi miniszter ma reggel 8 óra 55 perczkor Koós Jenő dr. miniszteri titkár kíséretében Bécsből Budapestre utazott.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter ma reggel elutazott Bécsből és feleségével Eberhardra ment.

Tanácskozások Kossuthnál.

A tegnapi koronatanácson kialakult helyzet új tanácskozásokat tesz szükségessé a pártvezetők és pártok között. A függetlenségi pártban ezek a tanácskozások már a mai nappal megindultak, Kossuth Ferencz magához kérette ma Justh Gyulát, a képviselőház elnökét és Holló Lajost, a függetlenségi párt alelnökét. Délelőtt tizenkettő órára, délután egy órára pedig Hoitsy Pált, a függetlenségi párt ügyvezető alelnökét és Tóth János államtitkárt.

Justh Gyula és Holló Lajos pontban tizenkettő órákor jelentek meg Kossuth Ferencznél. A konferencia néhány perczrel egy óra előtt végződött. Az értekezlet után az újságírók kérdésekkel ostromolták meg Justh Gyulát és Holló Lajost.

Justh Gyula az első kérdésre humorosan ezt felelte:

— Kérem, nincs döntés?

— Nem is várható egyhamar? — folytatták most az újságírók a tréfálkozást.

— Egyelőre nem — felelt Justh Gyula és most már komolyra fordítva a dolgokat, ezeket mondotta:

— Kossuth Ferencz bennünket magához hivatott ma délelőtt fél tizenkét órára. Kossuth Ferencz tájékoztatott bennünket a tegnapi koronatanács lefolyásáról; amit mi tudomásul vettünk, megtevéen persze észrevételeinket.

— Mennyiben változott Exzellenziád vélekedése a helyzetről az után, hogy a tegnapi koronatanács lefolyásáról értesült? — kérdezte most az egyik újságíró.

— Az én felfogásom nem változott — felele Justh Gyula és hozzáfűzte:

val a színpadra... de csakhamar azt kérdezzük, hogy mit keres ebben a darabban? és később megtudjuk, hogy önmagáért, az érdekes rajzu figuráért való.

És szeretem a levegőjét ennek a darabnak, melyben félig kiröppent sóhajtsók és végiggondolatlan tragédiák lebegnek. Szeretem az orosz gondolkozásmód naiv radikalizmusát, amely olyan szemmel akarja nézni a dolgokat, mintha előtte emberszem még nem látta volna őket; amely előlről kezd minden gondolkodást és fájdalmas miérteket kiált ki a lét sötétségébe. Szeretem a hitetlenség fanatizmusát és azt a meleg, meghitt párbeszéd-formát, melyben az istenséggel és a létezés komor, problémás fogalmaival szóba áll... kedves és megható, ahogyan a szenvedő Jézussal beszélget, önmagának felelgetvén.

...Ennyi talán elég is volna egy színházi estére értéknek és tartalomnak? De nem, mégsem. Ezeket az értékeket túlon túl sok unalomból és a színpadi nyugalom gyötrő nyugtalanságából kell felszínre bányásznunk. A színpadon az abszolút mozdulatlan-ság ásit. Semmi előrelendülés, semmi ritmus, vonalak játéka — dráma: semmi. Nem az orosz dráma bukott itt meg, hanem a drámatlan dráma. Mint annyiszor.

Ennél az orosz primeurnél több szerencsége volt a Hebbel-színháznak egy régi darabban, Erich Ottó Hartleben egy fiatalkori

— En a régi álláspontomon vagyok és semmi okom, hogy változtassak rajta.

— Hir szerint összehívják a Házat? — mondották most az újságírók.

— Ez nem felel meg a valóságnak! — felelte Justh Gyula. — A Ház egyelőre nem fog ülésezni.

— És a függetlenségi pártnak holnapra hirdetett értekezletét, amelyen a politikai helyzetről kellett volna tanácskozni, megtartják-e? érdeklődtek az újságírók.

Holló Lajos felelte:

— Nem tartjuk meg és Kossuth Ferencz az intézőbizottságot sem hívja össze. Egyelőre a képviselőház összehívása sincs tervbe véve.

Hoitsy Pál és Tóth János értekezése Kossuth Ferenczcel háromnegyed óra hosszáig tartott. Kossuth Ferencz ezt a két politikust is tájékoztatta a tegnapi koronatanács lefolyásáról.

Alkotmányos megoldást akarnak.

Egy mai estilap arról adott ma hírt, hogy a király elé a magyar válságra vonatkozó emlékiratot terjesztettek, amelyben azt ajánlják a királynak, hogy Magyarországon rövid időtartamra katonai kormányt nevezzen ki; a lap ehhez még hozzáfűzte, hogy ezt a tervet a külügyminiszterium is támogatja. Félhivatalosan kijelentik, hogy ez a hír elejétől végig önkényes koholmány. Magának a koronatanácsnak lefolyása is mindenki előtt bizonyosságát szolgáltatotta annak, mennyire törekszik a király arra, hogy a válságot alkotmányosan oldja meg. Jóllehet az említett hir magán viseli a koholtság bélyegét, mégis szükséges hangoztatni azt, hogy az ilyen koholt hírek terjesztését a legélesebben el kell itélni, mivel ezek csak arra lehetnek alkalmasak, hogy az amugy is bonyolult helyzetet még jobban komplikálják.

Pártkörökből.

A függetlenségi pártkörben ma este élénk élet uralkodott. A megbeszélések során az a vélemény domborodott ki, hogy a koalíció fentartására irányuló újabb akció kevés sikerrel kecsegtet s nyomatékosan hangoztatták azt a nézetet, hogy mindenesetre meg kell óvni a függetlenségi párt egységét.

Az alkotmánypártkörben is sokan jártak fent a párt tagjai közül. Ott voltak többek közt Bolgár Ferencz államtitkár, Nagy Ferencz, a párt másodelnöke, gróf Thoroczkay

darabjával. En egy termékeny estét köszönhetek neki.

A „Hanna Jagert” kemény, darabos naturalisztikus studium. Nyers, de a naturalizmus legjobb erejével teljes. És azonkívül, vannak benne naturalizmuson túli értékek is. Tehát: magasabbrendűek. Mikor az író kiszabadul a vörös abroszos szoba verejtékesen részletezett milieu-jéből, azontul a második felvonástól kezdve nagyobb felületeket lát meg és egységesebben, finomabban rajzol.

Akkor a darab hőse, a munkáslány, ő is kiszabadul a vörös abroszos szobából és ebben a kiszabadulásában, a körülnézésében, a nyújtózásában erő van és friss szél árad el a nézőtérben. (Mozgás!) Megtanult kegyetlennek lenni a multtal szemben, felszabadult. Új tágasságok nyílnak meg előtte. És azon, aki erre a kegyetlenségre és erre a perspektívára megtanította, azon a finom mosolyon öreg filozófuson is, keresztülgázol. Utján csak az anyaság ellágyulása tudja végre megállítani. Ez a nagyon értékes pontja ennek a darabnak.

A színház aprólékos naturalizmusa ennek a darabnak nem ártott annyit, mint a másíknak. És szeretem itt néhány színész darabontuli mosolyát. Mintha a betanult szövegen túl is volna ezeknek egy-egy mosolyuk, egy-egy gondolatuk. A Hebbel-színház intimitása bizonyos, legtöbbször kedves, közvetlenségre nevelte a színészeit.

Miklós, Szilassy Zoltán képviselők, Hertelendy Ferencz, Pataj András főispánok és még számosan.

A berlini „Post“ a magyar válságról.

Berlinből jelentik: A „Die Post“ szerdai száma „Ein kritischer Tag für Oesterreich-Ungarn“ címen vezércikket közöl, amelyben a mai „kétszer kritikus“ nappal foglalkozik, amelynek egyrészt a magyar válság, másrészt az osztrák Reichsrat megnyitása ad jelentőséget. A cikk szerint, ha a koalíció vezérferfiái Bécsben elutasítják az uralkodó ajánlatát, nem marad más hátra, mint újabb parlamenten kívüli minisztérium kinevezése. A magyar válság jelenlegi állapotának ismertetése után a következőket írja a lap:

„Minket birodalmi németeket a magyar királyságnak a belpolitikai viszonyai voltaképpen nem érintenek és éppen ezért távol áll tőlünk az ebbe való beavatkozásnak gondolata is. De ne felejtsek el a tekintélyes államférfiak Posten az ismeretes tercium gaudens-t, amelynek az ő egyenlenségük csak előnyére válik. Gondoljanak mindig arra, hogy egy Romániához, vagy Bulgáriához hasonló egészen a saját erejére utalt, egyedül álló független magyar királyság könnyen megkeserülne a függetlenségét. Mert Magyarországnak függetlensége csak addig lehet, amíg a német Ausztriával szövetségben mint sánc és megdöntetlen bástya ellentállhat az előre nyomuló szláv néparadatnak. A teljesen magára utalt Magyarország elhagyatva gyorsan megérezné a fejlődő szlávok tulajdonságát. Noha csekélyek a kilátások, még mindig lehetségesnek látszik, hogy a koalíció a korona békeprogramjába belemeleg.

A cikk további részében azt a veszedelmet fejtegeti, amely a német Ausztriát különösen a csehek részéről fenyegeti.

Külföldi lapvélemények.

A tegnapi koronatanácsban kialakult helyzet élénk pertraktálásra talál a külföldi, különösen a bécsi sajtóban.

A *Fremdenblatt* azt írja, hogy a királyi kormánytanács, melynek az összes politikai körök nagy érdeklődéssel néztek elé, semmi végleges döntést nem hozott. Egyelőre semmi változás nem történt, mondotta egy magyar miniszter, rögtön a koronatanács után; az uralkodó az összes miniszterekkel meleg fölhevítést intézett, hogy minden erejükkel hassanak oda, hogy a koalált pártok együtt maradjanak. A legvalószínűbbnek azt tartják, hogy a Wekerle-kabinet ideiglenesen tovább fogja vinni az ügyeket.

A *Vaterland* azt írja, hogy a koronatanács eredményeképpen új tárgyalások lesznek, amelyek elő nagy érdeklődéssel tekintenek. Mint további pozitív eredmény ezenkívül megállapítható, hogy a magyar minisztertanácsban a differenciák áthidalhatatlanok lettek. A koalíció mai alakulásában fenn nem tartható. Az a kérdés már most, hogy ha a krízis egyáltalában a magyar képviselőház mai pártjaival oldandó meg, hogy *Andrássyt* bizzák-e meg a megoldással, vagy pedig *Kossuth* Ferenczet. *Andrássy* katonai engedményeket kíván, *Kossuth* pedig gazdasági engedményeket. A mostani tárgyalások tehát mindenképp annak megállapítása körül forognak, hogy a két kibontakozási lehetőség közül, melyiknek van nagyobb kilátása. Amíg ez eldőlt, *Wekerle* a mai kabinettel viszi tovább az ügyeket. *Wekerle* kijelentette, hogy a válság megoldását a koalícióval nem tartja lehetetlennek, de az ő kibontakozási terveze két feltételhez van kötve. Az egyik feltétel engedmények a korona részéről, a másik *Kossuth*nak támogatása az által, hogy állást foglal a *Justh*-csoport ellen. Az engedmények, melyeket *Wekerle* kíván, vonatkoznak a készfizetések fölvetelére és garanciákra a belső politikai kérdések tekintetében. *Kossuth* azonban nem hajlandó ezt a tervet támogatni, mert a *Justh*-csoport magatartása folytán nincs abban a helyzetben, hogy a koalíció további főtartása mellett kardoskodjék. *Kossuth* Ferencz továbbra is ragaszkodik kibontakozási tervéhez. Ez a tervet egy tisztán negyvennyolcas kabinet kinevezését kívánja. E tervet szerint a függetlenségi párt elsősorban a programjában foglalt gazdasági önállóság megvalósítását követeli. *Andrássy* hajlandó „auf Grund seines militärpolitischen Verstaendigungsprogrammes“ a válságnak megoldását megkísérelni. Mindez eddig a korona ellenállásán akadt meg, amely ellenállás különösen a nyelvi követelések tekintetében nyilvánult meg. Gróf *Apponyi* Albert elsősorban támogatja *Kossuth* tervét, azonban a válság megoldását *Andrássy* javaslatai alapján is

lehetségesnek tartja, mivel ez a javaslat az ő évek óta a katonai kérdésben képviselt álláspontjának is megfelel. Gróf *Zichy* Aladár épp úgy, mint *Darányi* Ignác, *Andrássy* programját támogatják, *Jekelfalussy* honvédelmi miniszter tartózkodik a politikai kérdésekben való állásfoglalástól, *Josipovich* horvát miniszter a hatvanhetes javaslatokat támogatja.

A *Neue Freie Presse* szerint a tegnapi nap, amelytől fordulatot vártak, mindent a régi benyomások és tárgyalások kezdődnek, amelyeknek balsikere az utóbbi hónapok tapasztalatai szerint előrelátható. Minden látszat szerint a magyar válság végének megvárásához sok türelem kell.

A *Neues Wiener Tagblatt* munkatársa előtt egy aktív magyar miniszter a következőleg nyilatkozott: A királyi megbízás értelmében fogunk eljárni a megindított bizonyos tárgyalásokkal. Sajnálatos, hogy az eredményre való kilátások nagyon kedvezőtlenek, mert nem hiszük, hogy legyen földi hatalom, amelynek sikerülhetne együttartani a koalíciót, amelyet eseményes feltételek, surlódások és eselszövények következtében öntudatosan vagy öntudatlanul hivatott vagy hivatlan emberek szétbontottak. Nézetem szerint november első napjaiban fog határozni az uralkodó arról, hogy mily módon oldassék meg a válság a koalíció nélkül. Hogy mikép fog e döntés szólni, azt természetesen nem tudhatjuk. Mindnyájan reméljük, hogy a béke talán mégis létrejön s ma még nincsen minden elveszve.

Berlinből jelentik, hogy *Friedjung* Henrik „Parteienkampf in Ungarn“ címmel vezércikket írt a „*Vossische Zeitung*“-ban. Magukra vessenek a dualisztikus elvek férfiai — ugymond a cikk — hogy a *Kossuth*-kultusz az utolsó 15 évben előtérbe lépett és a nemes *Deák* Ferencznek, a ma is létező konstitúció alapítójának alakja háttérbe szorult. A korona most az előtt a lehetetlenség előtt áll, hogy a jelenlegi parlamenti férfiak közül válaszson, hogy azokra bizza az ország vezetését. Így a ház feloszlata ma majdnem kikerülhetetlen. Magyarországon a kormány rendkívüli befolyást gyakorol a választásokra. Választási szabadságról ugyszólván sehol sincs szó, minthogy a törvényeket igen gyakran nem tartják be, a kormánypártiakat előnyben részesítik és a nem magyar nemzetiségieket elnyomják. Különösen a nem magyarországi részeken, ahol a magyar hivatalnokok képviselik, nem törődnek joggal és méltányossággal és külső nyomással erőszakolják ki a mindenkeri kormánynak jelöltjeit. Így tehát igen nagy jelentőséggel bír, hogy melyik minisztérium oszlatja fel a parlamentet és írja ki az új választásokat. Ha egy parlamenti párt sem volna alkalmas minisztérium alakítására, a császárkirály az általános és titkos választói jognak a hivatást, így *Kristóffy*t és másokat egy kabinetben egybechivhatja és ezek a demokratikus imperializmus zászlaja alatt volnának uralmon.

KÜLFÖLD.

Osztrák helyzet. Dr. *Funke* korelnök elnöklésével és a miniszterelnök jelenlétében ma pártelnöki konferencia volt, amelyen az egyes pártok megnevezték jelöltjeiket az elnöki állásra. Az elnöki állásra dr. *Patajt*, az alelnöki állásokra *Steinwenden*, *Pernertorfer* és *Pogatschnik* képviselőket jelölték. *Glombinszky* és *Hruban* képviselők kijelentik, hogy pártjaik a jelölés ügyében még nem foglaltak állást. Előbbi megjegyezte, hogy az eddigi alelnök jelölésénél pártja megmarad. A holnapi ülésen a korelnök azt fogja ajánlani, hogy a legutóbbi ülésszak bizottságainak tagjait válaszzák meg újból, a kiegyezési bizottság kivételével. Ellenben elhatározták, hogy közoktatásügyi bizottságot küldenek ki. A bizottsági elnökök megválasztása ugyanúgy történik meg, mint a legutóbbi ülésszakban. A közoktatásügyi bizottság dolgában legközelebbi pártelnöki konferencia dönt. A ház legközelebbi ülését, melyen a bizottságot megválasztják, valószínűleg keddre hívják egybe.

A lengyelek klubja elismerést szavazott a klubelnöknek augusztusi akciójáért, melylyel a parlament munkaképességének helyreállítását célozta, megbízván egyúttal az elnökséget azzal, hogy a sikeres törvényhozói munkálkodás lehetővé tételére érdekében mindent elkövessen.

Lefokozott szabadsághősök. A török hadügyminiszter a tisztifokozat revíziója alkalmából *Enver* bég őrnagyot és *Nazi* bég őrnagyot vissza helyezte századosi rangba.

A czár olaszországi látogatása. Rómából jelentik, hogy *Torinó* és *Rakkonigi* valósággal katonai táborrá változott át. Ebben a két városban tizenegyezer katoná van koncentráva s ez a sereg nem a katonai, hanem a rendőri hatóságoknak van alárendelve.

Párisból jelenti tudósítónk: *Racconigiben* egészen orosz módra őrzik a czárt. A szállodák és kis vendégfogadók vendégeinek a rendőrség parancsára felmondták a lakásokat s valamennyi szállodát a rendőrség foglalt le. Minden idegent letartóztatnak, aki nem tudja magát kellőképpen igazolni. A fogházak tömve vannak és a foglyokat csak az orosz czár elutazása után fogják szabadlábra helyezni. Párisban az országos munkásszövetség tegnap viharos vita után elhatározta, hogy a czár olaszországi látogatása alkalmából nem rendez általános sztrájkot.

Varsói hírek szerint a czár utazása alkalmából a varsó-bécsi vasutvonal mentén olyan hihetetlen szigorú óvintézkedéseket tettek, melyek még Oroszországban is szokatlanok. Az ország minden részéből, még *Uralból* is berendelték a csendőroket. A vasutvonal mentén ember-ember mellett sorfalat állott, az őrházakat katonaság szállotta meg. A vasutállomásokon a szolgálatot titkos rendőrnökök vették át és százával tartóztatták le mindenkit, még ha a legtávolabbról sem féltőzhetett gyanu hozzájuk. Varsóban például tömegesen fogtak el hírlapírókat, írókat, tudósokat, sok aszszonyt és természetesen igen sok gyári munkást.

Tittoni külügyminiszter *Bollati* külügyminiszteri államtitkárral *Turinból* ma este *Racconigibe* utazott.

Az orosz czár este 10 órakor *Bozenbe* érkezett és 12 percznyi ott időzés után tovább utazott *Majna-Frankfurtba*.

A krétai kérdés. *Konstantinápolyban* határozott hírek vannak forgalomban, melyek szerint a török kormány *Görögország* katonai készülődései és a krétai lakosság azon szándéka folytán, hogy a legközelebbi választásoknál képviselőket küld az athéni kamarába, katonai intézkedések megtételét határozta el és a török nagykövetelet utasítani fogják, hogy a hatalmak előtt tegyenek oly kijelentést, hogy a görög bandák alakulása következtében a porta kénytelen megtenni a szükséges katonai intézkedéseket. Katonai körökben hirtelen jár, hogy a porta a védőhatalmáknál újból sürgeti a Kréta-kérdésnek török szempontok szerint való elintézését.

Finnország szétdarabolása. Még ezen a héten a *duma* megnyitása előtt proklamálni fogják a *finnországi Viborg kormányzóságnak* az orosz birodalomba való bekebelezését. Tegnap elindult *Viborgba* egy közkezred s az első hadtestet készítették arra, hogy *Finnországba* bevonuljon. Attól félnek, hogy *Finnországban* véres zavargás fog kitörni.

A szenátus közgazdasági bizottsága ma a fő-kormányzó elnökletével ülést tartott, amelyen a czárnak *Finnország* hadi hozzájárulására vonatkozó manifesztumának felolvasása után a bizottság elhatározta, hogy azt közlésezi és utasította a főpénztárt, hogy a birodalmi kincstárnak utaljon át 20 milliót. A szenátus egyúttal javaslatot terjesztett a képviselőház elé, amelyet a kérdésnek a jövő években való rendezése ügyében juttatott hozzá a császári kormány.

Török hajóhad Egyiptomban. *Konstantinápolyból* jelentik, hogy egy török hajóraj legközelebb *Egyiptomba* megy. Az ifju-egyiptomiak, hogy a törökökkel való szimpátiájuknak kifejezést adjanak, a hajórajt nagy ünnepélyességgel fogják fogadni.

A görög helyzet. *György görög hercege* közölte a tengerészeti miniszterrel, hogy lemond a görög tengerészek ellentengerügyi méltóságáról. A kumara a mai ülésen több törvényjavaslatot vita nélkül elfogadott.

A *Vossische Zeitung*nak táviratozzák *Athénből*: A katonatisztek ligája követeli, hogy a kormány az európai udvaroknál levő görög követek helyébe másokat nevezzen ki, mert a külföldön levő görög követek az ottani sajtót hamisan tájékoztatják a katonai mozgalom céljairól. Hivatalosan megcáfolták azt a hírt, hogy *Konstantin trónörökös* le akar mondani.

Harcok Ázsiában. Yemenben és Arábiában, Kisázsia e távoli török területén még mindig tartanak a harcok a török katonaság és a fellázadt óhitű, muzlimán törzsek között, kik gyűlölik az új-török alkotmányos rendet. A török katonaság nagy küzdelmek árán lépésről-lépésre szorítja vissza a fellázadt törzseket pozíciójukban. Legutóbb a Bazian-féle törzs állásait foglalta el. A yemeni forradalmárok nagyrészt is szétverték, maga a vezér, Seid Idriss a hegyek közé menekült. Sabia várost és területét a török katonaság ellenállás nélkül foglalta el. A tengerparton számos vitorlászóhajót feltartóztattak telve csempészett fegyverekkel. Eddig több törzsfőnök megadta magát. Béketárgyalások folynak a Badbine, Nedj és Saadine arab törzsekkel is, kik lázadásukkal Mekka és Medina szent helyek rendjét és nyugalma veszélyeztetették.

Inog a spanyol trón.

— Zavar Spanyolországban. —

Budapest, október 21.

A spanyol kormány Ferrer kivégzésével újra lángra lobbantotta az országban lappangó elégedetlenséget. Amár a Spanyolországból érkező híreket erősen megozenzurázzák, annyi bizonyos, hogy az ország csupa forrongás. — Alfonz király ellen a legnagyobb elkeseredés uralkodik az országban. A királyt különben — hir szerint — erősen megviselték az utóbbi napok eseményei és egészsége erősen szenvedett az izgalom hatása alatt. A palotát katonaság őrzi, a király ki sem mozdul belőle.

A legújabb jelentések szerint a kormány már be is adta a lemondását.

A kormány pedig, a harcoss, forradalmat elnyomó, kivégzéseket rendező kormány egy kicsit túlságosan elszámította magát utolsó gyilkosságával. Ferrer kivégzésével ugyiszlván önmagát buktatta meg, a kamarában pedig még nagyobb ellenzékét teremtett magának. Valószínű, hogy a Maura-kabinet már nem tarthatja magát sokáig.

Mai hireink a következők:

A *Daily Chronicle* madridi távirata szerint a spanyol udvar kedve nagyon nyomott. A legutóbbi események nagyon megtámadták a király egészségét s az orvosok attól félnek, hogy a királynak komoly baja lesz. A kormánykörök nagyon jól tudják, hogy nemcsak az anarchisták, hanem a mérsékelt elemek is bosszút akarnak állni Ferrer kivégzése miatt. S a királyi palotában folytonosan anarchista-mérsénylettől félnek. A király fogva van a saját palotájában és már mindennapi sétakocsizását is abbahagyta. A palotát nagyszámú katonaság őrzi.

A Berliner Tageblatt közlése a madridi egyetem egy hallgatójának levelét, amelyben a következőket mondja: Alfonz királyt október 14-én, amikor belépett a Komedia színházba, kifütyülték, s a közönség annyira zajongott, hogy a király kénytelen volt visszavonulni. A miniszterek palotáit csapatok őrzik, mert október 13-án éjjel fél akarták gyújtani Maura miniszterelnök házáat. Európától egészen el vagyunk vágva. Külföldi újságok behozatalát a hatóságok nem engedik meg.

Az *Imperial* jelentése szerint a kamara tegnapi ülése végén *Kanaleiasz* és a belügyminiszter között heves incidens keletkezett.

Meg nem erősített madridi hír szerint a belügyminiszter, hogy a Maura-kabinetre és a konzervatív-pártra háramló nehézségeket megszüntesse, a miniszterelnöknek rendelkezésére bocsátotta tárczáját, Maura miniszterelnök azonban nem fogadta el a lemondást. A Maura-kabinet visszalépése már csak napok kérdése. A király valószínűleg liberális kabinet kinevezése előtt konzervatív átmeneti minisztériumot fog az ügyek vezetésével megbízni. A politikai helyzet még mindig bizonytalan. A miniszterelnök megzafolja az összes válsághíreket. Tegnapi zajos tüntetés volt a városban. Egy bizottság, amelyben *Caldos Perez* elnöklésével képviselők és városi tanácsosok vannak, engedelmet kért arra, hogy jövő vasárnap a

Pradóban népgyűlést rendezhessen. Ezen a népgyűlésen követelni akarják, hogy Maura miniszterelnök mondjon le és hogy soha többé a kormány élére vissza ne kerüljön. Ha az engedelmet megtagadják, valószínűleg nagy zavargás lesz.

Madridból táviratozza a Berliner Tageblatt tudósítója: Tegnapi a kamarában a belügyminiszter beszéde alatt képzelhetetlen nagy volt a tombolás. Végre is a liberális és a köztársasági pártiak fejükre tették a kalapot és szivarra gyújtottak. A pokoli lármában az elnök este 10 órakor kénytelen volt berekeszteni az ülést. A folyosókon éjjel utánig együtt maradtak a képviselők és izgatottan tárgyalták az eseményeket. A helyzet nagyon komoly. A vasárnapra hirdetett nagy tüntető népgyűlésen, amelyet Castelar szobra előtt akarnak megtartani, politikusok, írók és tudósok is nagyszámban készülnek megjelenni, ha ugyan a kormány megadja az engedelmet. Galdós költő vezetése alatt küldöttség ment a kormányzóhoz, hogy engedje meg a népgyűlést megtartását.

A német anarchisták vezére, Lange kereskedő az anarchisták gyűlésén azt hangoztatta, hogy Ferrer kivégzése a merényletek egész sorát fogja maga után vonni. A berlini rendőrség felszólította ennek következtében Langét, hogy magyarázza meg szavainak értelmét, mert a törvény értelmében minden német alattvaló köteles a hatóságnak tudomására juttatni, ha valaki büntényt akar elkövetni. Lange még nem válaszolt s a rendőrség bizonyára le fogja tartóztatni, ha csak nem sikerül azt bizonyítani, hogy üres szóbeszéd volt, amit mondott.

Madridi jelentésekből nyilvánvaló, hogy addig nem lesz nyugalom Spanyolországban, míg Moret nem kerül a kormány élére. A kabinetváltozással egyidejűleg személyváltozás lesz a madridi hadsereg főparancsnoki állásában is, mert Marina tábornok le akar mondani. Helyét minden valószínűség szerint Seyler tábornok fogja elfoglalni.

Gróf *Peussener*, aki Moret kabinetjében mindenestre tárczát fog vállalni, a *Matin* tudósítója előtt úgy nyilatkozott, hogy a tüntetések a külföldön nem Spanyolország, hanem a Maura-kormány ellen irányulnak. Spanyolországban nem lehet szó a köztársaság proklamálásáról, sem forradalomról, mihelyt Moret kerül kormányra, aki európai eszméket képvisel. Az ő szemébe a kormány élén elegendő volna hozzá, hogy helyreálljon a nyugalom.

Jaurés a Humanitéban ma leleplezi, hogy a spanyol kormány éppen úgy, mint az orosz, titkos rendőrséget tart fenn Párisban, amely a spanyol alattvalókat figyelemmel kíséri. A spanyol titkos rendőrség élén egy volt francia titkos rendőrgyűző áll.

Azt híresztelik, hogy *Canaleias* képviselő megpofozta Maura miniszterelnököt és ez az eset készítette lemondásra Maurát.

A hadügyminiszter a parlament elé fogja terjeszteni a Ferrer-pör aktáit. Huszonöt irnok most másolja az ötven köteg aktaeszmét.

Madridból jelentik, hogy a *Maura-kabinet* visszalépett.

Szombaton a zágrábi szabadgondolkodók a Kolo termeiben népgyűlést tartanak, melyen Ferrer emlékezetét fogják ünnepelni. A napirend egyetlen egy pontból áll: „A kultura és a klerikalizmus.”

E hó 15-én a budapesti szocialista munkások nagy tüntetést rendeztek az „Alkotmány” szerkesztője előtt, Ferrer kivégzése ügyében elfoglalt álláspontja miatt. A tüntetés alkalmával többeket letartóztattak s ezek ügyében ma itélkezett a VIII. kerületi kapitányság. Frankl Bernát asztalost, dr. Polányi Károly ügyvédjelöltet és Weisz Miklós szabót 50—50 koronára ítélték, míg Schubert Zsigmond, az asztalosmunkások titkára ügyében a vizsgálat kiegészítését rendelték el.

Legújabb.

Madrid, október 21. Maura miniszterelnök lemondásakor azzal indokolta ezt a király előtt, hogy a liberálisok és demokraták a kamarában határozottan kijelentették, hogy minden eszközzel lemondásra fogják kényszeríteni a kormányt. Moret különben kijelentette, hogy a kormány és a liberálisok s demokraták közötti minden összeköttetés

megszűnt, sőt e pártok még a tárgyalás alatt álló javaslatok megszavazását is megtagadják s ennél fogva Maura szükségesnek tartotta, hogy visszavonuljon. A király hosszabban tanácskozott Morettel, valamint a kamara és szenátus elnökeivel. A kormány bukása, melyre már a parlament megnyitása óta el vannak készülve, nem keltett különös benyomást, a politikai körök főleg az új kormány megalakulásának módozatait tárgyalják. Azt hiszik, hogy a liberálisok nem foglalnak mindjárt helyet a kormányban, hanem a hatalmat egyelőre konzervatív kormányra bízzák, hogy a költségvetés megszavazását biztosítsák.

Madrid, október 21. A király Lopez Dominguezal és Canalea-val tárgyalt, kik azt tanácsolták neki, hogy a liberálisokat bizza meg a kormány alakításával.

Madrid, október 21. Az új kormány a következőképp alakult meg: elnökség és belügy: Moret, külügy: Perez Cabarello, pénzügy: Alavado, hadügy: Luque tábornok, haditengerészet: Concas tengernagy, közoktatásügy és igazságügyi tárczák eddik betöltetlenek, közmunkaügy: Gasset.

A szerb kormányválság.

Budapest, október 21.

Mint már megírtuk, *Ribarác* szerb igazságügyminiszter lemondott. A miniszter lemondása következtében kormányválság állott be. A szerb kabinet benyújtotta lemondását, amelyet a király elfogadott és nyomban megbízta *Pasicot* az óradikálisok, *Stojanovicot* az újradikálisok vezérével és *Nikolicot*, a szkupstina elnökét, hogy az új kabinet alakítására vonatkozólag indítsák meg a tárgyalásokat. Az új kormányban helyet fog foglalni mind a két radikális csoport.

Sándor trónörökös arra kérte a minisztertanácsot, hogy a szkupstina ülésein megjelenhessen. A minisztertanács tekintettel arra, hogy katonatisztek a szkupstina ülésein jelen nem lehetnek a törvény értelmében, elhatározta, hogy kivételt tesz és a trónörökösnek megengedi, hogy katonatiszti ruhában részt vehessen a szkupstina ülésein.

Belgrádból jelenti tudósítónk: A kormányválság tegnap délután tört ki. *Ribarác* igazságügyminiszter bejelentette a miniszterelnöknek, hogy a kölcsön kérdésében támadt differenciák miatt lemond. *Novakovic* nyomban minisztertanácsot hívott össze és közölte, hogy ő is lemond, mivel a kabinet az összes pártok megegyezése alapján létesült. Este valamennyi pártklub ülést tartott és felhatalmazta vezetőit a koalíció felbontására. *Milovanovic* külügyminisztert táviratilag értesítették a válság kitöréséről. Ha az új kormány ma vagy holnap megalakul, akkor *Milovanovic* félbeszakítás nélkül utazik Berlinből tovább Párisba és Londonba.

Nagy meglepetést keltett a nacionalisták és a haladópart körében, hogy a király azonnal elfogadta a kabinet lemondását, mert mindenki azt várta, hogy a király békíteni fog. Mihelyt a király elfogadta a kormány leköszönését, a palotába rendelte a szkupstina elnökét és rövid tanácskozás után *Pasicot* és *Lyuba Stojanovicot* bizta meg a kabinet megalakításával. Mivel mind a két radikális párt között ezidőszent teljes az egyetértés, remélhető, hogy a tárczák felosztása körül nem lesz nehézség. *Pasic* állítólag a miniszterelnökséget veszi át, az ifjuradikálisok kapják az igazságügyi tárczát, a többi radikális miniszter pedig megtartja eddigi részortját, tehát *Milovanovic* megmarad a külügyminisztérium élén.

A két radikális párt megbízottai az este tanácskozásra ültek össze, hogy közös munkaprogramot dolgozzanak ki. *Pasic* a miniszterelnökséget veszi át és az új kormány valószínűleg már holnap megalakul. *Milovanichoz* felszólítás ment, hogy a válság megoldásáig maradjon Berlinben. Az új kabinetben a hadügyi tárczát véglegesen betöltötték.

Belgrádból jelentik: A *Novakovic*-kormány lemondása az egész városban nagy kellemetlenséget szült, minthogy ebben az ország nagy kárát látják. A lemondás valódi okainak felderítésére

törekszenek és kölcsönösen azzal vádolják egymást, hogy az egyes pártok nem ösztönözték. A válság főokát abban látják, hogy már június 15-én a Credit Mobilier de France párisi bankintézetével Protics miniszter kölcsönös-szerződés ügyében tárgyalásokat folytatott és a bank 86-os árfolyam és 5 százalékos kamatláb mellett ajánlotta fel a pénzt. A miniszter azonban nem vette komolyan ezt az ajánlatot, minthogy azt hitte, hogy a bank úgy sem lesz képes az üzletet keresztülvinni. Amidőn most néhány nap elűt a bank ajánlatát megismételte, a nacionalisták azt a követelést állították fel, hogy a kölcsön ügyében hirdessék pályázatot. Az óradikálisok a pénzszerzés ezen módját helytelennek mondták és a pénzügyminiszter utasította Pacsut, hogy utazzék Párisba, mire a nemzeti párt elhatározta, hogy kilép a koalícióból. Az óradikálisok azt állítják, hogy Ribarác, valamint a kormány többi tagjai Pacsu elutasításáról idejekorán értesítettek. Minthogy a radikálisok és a másik két párt közti bizalmatlanság nem szüntethető meg, a koalíciót fel kellett oszlatni. Valószínűleg a két radikális árnyalatból alakuló kormány nem találkozik akadályokkal, míg az ifjuradikálisok készek a Pasics csoportot támogatni a szkupstinában. Valószínű, hogy Pasics veszi át a miniszterelnökséget és Milovanovics a külügyi tárczát.

EGYHÁZAK.

— (A dunamelléki református egyházkerület közgyűlése) ma délután fejezte be tanácskozásait dr. Baksay Sándor püspök, egyházi és dr. Vécsey Tamás, majd dr. Szilassy Aladár helyettes világi elnökei alatt.

A tanácskozást megelőzőleg dr. Kovács J. István teológiai m. tanár tartott próbaelőadást a gyűlés színe előtt, mely után zárt ülés volt. A zárt ülés eredményeképpen dr. Vécsey Tamás elnök jelentette, hogy a kerület dr. Kovács J. István előadását egyhangulag elfogadta. Dr. Kovácsot számosan üdvözlözték mindvégig élvezetes és nagy közlésért eláruló előadásáért. Majd dr. Baksay Sándor püspök értesítette a gyűlés tagjait — lelkes tapsok közepette — hogy a király Szóts Farkasnak, a budapesti teológia érdemes tanárának, harmincz évi kiváló működése alkalmából a harmadcsztályú vaskoronarendet adományozta. A püspök üdvözlő szavai után Szóts megköszönte a püspök és a gyűlés részéről megnyilvánult rokonszenvet. Sögor Endre számvévo a számszék jelentését terjesztette elő, melyet tudomásul vettek s a javasolt költségvetést elfogadták. Ugyancsak az ő előadása alapján a kerület az államsegélyből kölcsönképpen 12.000 koronát adott. Ezután Pap István az irodalmi bizottság részéről, Hamar István a Rádnykönyvtárbizottság részéről tett kimerítő jelentéseket, melyeket a gyűlés tudomásul vett és a bennük foglalt javaslatokat határozatlanul kimondotta. Ezenkívül még Lévy Lajos, dr. Kovács Pál, Takács József és Benkő József adott elő több ügyet, melyeket a kerület elintéztén, dr. Baksay püspök imájával az egyházkerület őszi közgyűlése befejeződött.

— (Itélet Zoványi Jenő ügyében.) A dunamelléki református egyházkerület bírósága tegnap este foglalkozott dr. Zoványi Jenő sárospataki teológiai tanár fegyelmi ügyével, melynek tárgyalására a konventi elnökség a dunamelléki egyházkerület bíróságát küldötte ki. A bíróság elnöke dr. Baksay Sándor püspök és dr. Szilassy Aladár egyházmegyei gondnok volt. A vádat dr. Nagy Dezső kerületi ügyész képviselte. A fegyelmi ügyet Petri Elek budapesti lelkész, egyházkerületi tanácsbíró adta elő. A vád Zoványi ellen az volt, hogy részint a Varga-féle Egyháztörténethez írt „Függelék”-ben, részint tanári előadásaiiban Kálvinnról és az egyház hitczikkeiről olyan módon szólt, hogy az által a hitűség és az egyháziasság ellen vétett. A tanúkihallgatási jegyzőkönyvek felolvasása után dr. Nagy Dezső tartotta meg vádbeszédét, melyben Zoványi Jenőnek felfizetése meghagyása mellett állásától való elmozdítását indítványozta. A védőbeszédet maga Zoványi mondotta. A bíróság mérlegelve a vádak mellett felhozott bizonyítékokat, Zoványit az ellene emelt vádak alól felmentette és állásába visszahelyezendőnek ítélte. Az ítélet indokolása a

„Függelék”-ben Zoványinak Kálvinnra vonatkozó állításait olyanoknak minősítette, mint amelyek vitatása tudományos irodalmi tere szorítkozik, de fegyelmi tárgyát nem képezheti. Ami a tanári előadásaiiban Kálvinnra és az egyház hitczikkeire vonatkozó inkriminált nyilatkozatait illeti, ezeket ugyan jó részben a tanuvallomások, részint Zoványi saját elismerő nyilatkozatai alapján bizonyítottak találta a bíróság, de bár azokat a lelkészképzés emiatt érdekeivel és az egyháziasság emeléseivel összeegyeztethetőknek nem tartotta, mindennek daczára is olyanoknak minősítette, mint amelyek nem lépik át az ugynevezett modern teológiai irányzat kereteit, mely irányzatnak a külföldön sok képviselője van s a mely bizonyos mértékben a magyar protestáns teológiai irodalomba is beszivárgott. Az ítélet ellen az ügyész főbebevezést jelentett be.

— (A római bibliai intézet.) A X. Pius pápa által létesített bibliai intézet, melynek hivatása a bibliai tanulmányok intenzívebb működése november 15-én kezdte meg működését. A pápa 11 jézustársasági atyát nevezett ki az intézet tanáruul, a rend különféle tartományaiából. Rektor P. Fonck, a híres osztrák exegotista lett.

A török vendégek.

Budapest, október 21.

A Budapesten időző török küldöttség tagjai ma reggel kocsi a Várba hajtottak, a hol megnézték a királyi várat. Sokáig gyönyörködtek a pompás panorámában, a mely a vár sétatertjéből Budapestre nyílik és a legnagyobb elragadtatással dicsérték a város szépségét. Innen Gül-Baba sírjához látogattak el. A Császárfürdő és Lukácsfürdő megtekintése után a Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajós Rézvénytársaság külön hajójával hosszabb utat tettek felfelé a Dunán. A hajó O-Budán kötött ki, ahol több gyárat néztek meg. A gyárakban ünneppien fogadták az érdekes vendégeket. A törökök nagy figyelemmel nézték végig a gyári berendezéseket és érdeklődéssel hallgatták a vezetők magyarázatait. Innen Ujpestre mentek át, ahol szintén több gyárat vettek sorra. Dél előtt a hajón gazdag villásreggelit szolgáltak fel. Ebéd a Margitszigeten volt.

A török vendégek a Margitszigetről délután négy órakor az Elevátor megtekintésére siettek. Innen Budafokra rándultak ki a törökök a pinczesteri tanfolyam megtekintésére. Megérkezésük alkalmával Dobokay miniszteri tanácsos üdvözölte a vendégeket a földmivelésügyi kormány nevében meleg szavakban. Innen a Francois pezsgőgyárba vonultak a vendégek. A gyár előtti parkban Louis Francois üdvözölte francia beszéddel a törököket. A gyár és a pinczehelyiség megtekintése után gazdag dinert adtak a vendégek tiszteletére. Ezután megköszönve a szíves vendéglátást, ismét hajóra szálltak a törökök és a honvédeknek a hajón adott hangverseny mellett tértek vissza a fővárosba.

A török vendégek tiszteletére ma este a Royalban fényes lakomát adott a főváros. A Royal orman lergő török és magyar zászló hirdette az ünnepi alkalmat. Hosszú kocsisorban vonultak a szálló elé a vendégek, akik egyenesen a hajóállomásra jöttek. A lépcső fordulón diszruhás városi hajduk állottak. A termet pazarul díszítették fel virágokkal.

Az asztalfőn foglaltak helyet Szterényi József államtitkár, Lánzy Leó főrendiházi tag, Fülepp Kálmán főpolgármester, Rózsavölgyi Gyula alpolgármester, Boda Dezső főkapitány, Saárosi-Kapeller Ferenc miniszteri tanácsos, a mezőgazdasági muzeum igazgatója, Kovács Gyula udvari tanácsos, a mezőgazdasági muzeum igazgatója, Kovács Gyula udvari tanácsos, a kereskedelmi muzeum igazgatója, Bálint Imre aligazgató, Mukthar bey főkonzul, Simon effendi, alkonzul, Thleps örnagy; ott voltak továbbá Dobokay Lajos, Tolnay Lajos miniszteri tanácsosok, Németh József, Vértessy Sándor, Ary Pál, Szomjas József, Edvi-Ilés Aladár min. osztálytanácsosok,

Gelléri Mór kir. tanácsos, Henyei Vilmos posta-főigazgató, Szébeny Antal, Botzenhardt János orsz. képviselő, Bódy Tivadar, Kun Gyula, Almády Géza, Vossits Károly, Melly Béla, Folkusházy Lajos tanácsnokok, Csetei Herzog Péter báró, Csetei Herzog Mór báró, Wodianer Hugó, Surányi József, Maróthi Fürst Bertalan udv. tanácsosok, Sipőcz László árvaszéki elnök, dr. Kunecz Jenő spanyol főkonzul, Simony Arthur, a török konzulátus jogtanácsosa, Simon Jaques és Weisz Károly tőzsdei alelnökök, Székely Ferencz a belvárosi takarékpénztár igazgatója, Breitner Zsigmond kereskedelmi tanácsos és még számosan.

A lakomán felolvasták a választáviratot arra az üdvözlésre, amelyet a tegnapi banket alkalmából menesztettek a királyhoz. A távirat így szól:

„Ő császári apostoli királyi felsége kegyesen köszöni az ottomán vendégeknek és a magyar kereskedelmi és ipari egyesületek képviselőinek hódoló üdvözlését, amelyet összejövetelük alkalmából kifejezésre juttattak és abbeli reményét fejezi ki, hogy a magyar érdekeltségi testületekkel újabb kötött személyes jó viszony hozza fog járulni a gazdasági érintkezés kölcsönösségének fejlesztéséhez, valamint az ottomán birodalom és Ausztria-Magyarország közt oly örömdetes fennálló baráti kötelékek erősítéséhez. Ő felsége apostoli királyi felsége rendeletéből a polgári iroda főnöke Schiessl lovag.

Az első felköszöntőt Fülepp Kálmán főpolgármester mondotta a szultánra. A török vendégek nevében Tevfik Riza bey válaszolt, aki a magyar királyt áltette.

Rózsavölgyi Gyula alpolgármester azután a következő felköszöntőt mondotta:

A legőszintébb örömmel emelek poharat Budapest székesfőváros nevében kedves vendégeinkre a testvér török nemzet derék fiaira, akik oly szívesek voltak utazásuk programjába Budapestet felvenni és ezáltal bennünket igen kedves látogatásuk szerencsésében részesíteni. Budapest székesfőváros örömmel vesz tudomást ezen elhatározásról, mert a magyar főváros szívesen ragadja meg az alkalmat arra, hogy már a multból eredő háláját, szeretetét és tiszteletét nyilvánítsa török testvérei iránt; kik időt, fáradságot és anyagi áldozatot nem kímélve, külföldi közigazdasági intézmények tanulmányozását tűzték ki nemes feladatul. Örömmel vett tudomást másrészt azért, mert székesfővárosunk is meg van győződve arról, hogy a kereskedelem és ipar fejlesztése, valamint az ezzel kapcsolatos kérdések helyes és szakszerű megoldása minden országra, de különösen hazánkra és a testvér török nemzetre nagyfontosságú közérdek és kiszámíthatatlan közhasznú előtt. Abban a reményben, hogy közintézményeink az Önök tetszésével és megalapozásával találkozhatnak, poharamat törökországi kedves vendégeink egészségére és tanulmányutjuk sikerére emelem, azzal a kérelemmel, hogyha eltávoznak körinkből, az itt töltött órák kedves emlékeit mindenkor megőrizni sziveskedjenek. Az Isten tartsa Önöket a legjobb egészségben és boldogságban.

A törökök részéről Adil bey szerkesztő beszélt, aki a vendégek háláját tolmácsolta a főváros szíves vendéglátásáért.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Komáromban Kálmán Rudolf főispán elnökletével tartott megyei köztörvényhatósági bizottsági ülés napirendje előtt a főispán kegyeletes szavakkal emlékezett meg Thaly Kálmán, a vármegye fiának elhunytáról és indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy a kiváló történettudós és hazafi emlékezetét jegyzőkönyvben örökíti meg és a gyászoló családhoz részvétáviratot intéz. Ezután a közgyűlés Darányi Ignác földmivelésügyi miniszternek a bortörvény megalkotása alkalmából küldött üdvözlő feliratára érkezett köszönő átiratát olvasták fel és vették tudomásul. A megyei pótdó kulcsát a jövő évre 3.92 százalékban állapították meg s az árvapénzek elhelyezéséről és gyümölcsötzetéséről szóló szabályrendeletet olyképp módosították, hogy ezentul az árvapénztár törlesztéses kölcsönt is kaphat. Hajdúvármegyeinek a szekularizációra vonatkozólag ismert átirata felett a közgyűlés napirendre tért.

Mikor egy királyt füttyülnek ki.

Nagy esemény lehetett az, amikor annak idejében a népek, vagy egy nép (a história nem emlékszik a kezdetre) a legerősebbet, legbőlcsebbet és leghatalmasabbat kiválasztotta a maga köréből, pajzsra emelte és azt mondta: „Te különb vagy valamennyiünk-nél; légy tehát a megkülönböztetett is, vagyis a mi urunk és parancsolóuk és legyen a te neved király.

Akkoriban kellett is, hogy az, aki ily magas pozíra emelkedett, csakugyan bölcs és erős legyen. Ami a nevet és állást illeti — mondja Carlyle — az növekedett külsőség és jelentőség dolgában, mert benne volt a növekedés princípiuma. Növekedett és egyre növekedett, majdnem a végtelenségig; úgy hogy jelentőségének határait maguk a koronák viselői nem látták. A hódolat, mely nyomon követte őket, imádatnak látszott és nagyon hosszú ideig imádat is volt. A királyság oly fogalom lett, mely emberi arányokon túlnőtt.

Csak lassacskán derült ki, hogy a királyok is alá vannak vetve emberi fájdalomnak, szenvedéseknek és gyarlóságoknak is. Halandóságuk és törékenységük tudata átment az emberiség, a népek egyetemének tudatába is. Mert hiába minden: az ember, akármilyen dísz veszi is körül, törékeny anyagból van gyurva, s ha a királyok megjelenésekor a tömeg üdvrivalgásba tör is ki, ők maguk már tudják, hogy a rivalgás néha mást is ki tud fejezni, mint üdvkiáltást.

Mindamellett a királyok ma is erősen hozzászoktak az üdvrivalgáshoz és nagyon sajtáságosan fest, ha egy király szemtől-szemben áll egy tomboló tömeggel, melynek kiáltásai mindent kifejeznek, csak éljenzést nem.

Eppen azért nem utolsó érdekességű lehetett az a jelenet, amikor Alfonzo, spanyol király, ezen a néven a tizenharmadik, belépett Madrid városának egyik színházába s megjelenvén a nagyszerűen feldíszített páholyban, sajtáságos hangokat hallott. Akárhogyan figyelt is oda s bármennyire nem hitt is saját füleinek, az bizony füttyező volt. A közönség tombolt, ágált és kiabált, de legfőképpen füttyült.

Minden valószínűség szerint az „isten kegyelméből való“ körülnézett a páholyban és megtapogatván magát, azt kérdezte magában: „En vagyok-e én? Ez a dísz, melyben a páholy pompázik, nekem szól; még mindig „felség“ a nevem és uralkodom is oly ország fölött, amelynek kiterjedtsége nagy volt; oly nagy, hogy a nap sohasem áldozott le fölöttem. Elöttem minden térd meghajlik és minden hát meggörbül. És most engem itt füttyező fogad? Hogyan lehetséges ez? Mi változott meg? A királyság fénye-e, vagy a népek fel-fogása?“ ...

S mivelhogy választ sehonnan sem kapott, mi mást tehetett, mint azt, hogy halál-sápadtan és remegve (nem tudni: a haragtól-e, vagy a félelemtől) visszavonult és betegét jelentett. Azóta — így szólnak róla a hírek — különben is gyöngy egészsége még jobban veszélyeztetve van. Az orvosok aggodnának érte. Föltétlenül nyugalmat ajánlanak neki s minden fölüladástól távol akarják tartani.

Ez kissé bajos lesz. Mert a fölüladás igen individuális dolog. Egy rossz álmokép is nagy felindulást okozhat, különösen, ha az álmolátásban egy véres árny, teszem azt, Ferrer árnya bontakozik ki. De újra, meg újra támadhatnak felindulások, ha a füttyező merül föl Alfonzónak, e néven a tizenharmadikának (a 13-as számnak tudvalóvően babonás jelentősége van) emlékében fölmerül.

Mert amióta a népek tudatába átment az, hogy a királyok is törékenyek, azóta sok

mindenféle dolog történt, már egyes királyokkal. Volt olyan is, akit a saját palotája előtt végeztek ki, volt olyan, aki a guillotín kése alatt vérzett el. Volt olyan császár, mint például a braziliai, akit egyszerűen hajóra ültettek és elküldték egy másik világrészbe. Megint mások, akiket detronizáltak, mint a norvégot. De az még egygyel sem esett meg, hogy kifüttyülték volna. Nem, akkor sem, amikor a boldogtalan Iajost, a XVI-ikat, Varennebe való szökése után visszavitték Párisba és a világváros egész népe ott volt az utcán, hogy lássa a megrögzött és visszahozott királyt. Akkor plakátok hirdették, hogy aki lehurrogja a királyt, azt bebörtönozik, de aki éljenezni meri, azt kivégzik. De füttyülni nem füttyült senki akkor sem. Pedig már akkor az a világfáklya, melynek francia forradalom volt a neve, végig rohant lángolva és gyújtva egész Franciaországon.

Ez nyilván az első eset, hogy egy királyt kifüttyültek. Egy új kor felvonulását jelzi-e ez a fütty, vagy csak lokális jelentőségű-e, azt talán a jövő események fogják megmagyarázni. Nekem azonban úgy rémlik, hogy sivitőbb hangnak tartotta ezt a kifüttyült király, mintha saját fülével hallotta volna meg a forradalom ijesztő harsogójának megszólalását. (t.)

Egy „bankigazgató“ letartóztatása.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 21.

A gombamódra fölszaporodott, ingatag alapon épült szövetkezetek tömegesen termelték az igazgatókat, vezérigazgatókat. Soha annyi jelentéktelen embert, züllött figurát, csirkefogót nem tiszteltek „nagyságos ur“, „vezérigazgató ur“, „pénzkapacitász“ titulussal, mint most. De az is bizonyos, hogy a börtönbe kerülő családok fele ezekből a nagyságos urakból kerül ki.

Ma újra egy vezérigazgató került a rendőrség kezei közé. Letartóztatták Fraenkl Ernő, harminczkétéves pénzügynököt, aki legutóbb, mint a főszámlás alatt levő „Pesti mezőgazdasági bank részvénytársaság“ vezérigazgatója szerepelt.

A följelentők egyike egy volt szatmármegyei főszolgabíró özvegye, Galgóczy Istvánné, született Szuchányi Ilona, akinek neve már nem ismeretlen a nyilvánosság előtt. Egy szatmári dúsgazdag polgárnak, Halmi Jánosnak volt a házzetetője. Szolgálatiért nagy összeg pénzét kapott. A rokonok annak idején megtámadták igényeit, de utóbb elsimult a dolog.

Özvegy Galgóczy né elmondja följelentésében, hogy ő ez év elején egy takarékpénztári könyvet adott át Fraenkl Ernőnek. A könyv hetven ezer koronáról szólt, Halmi János nevére volt kiállítva, s a Szatmárnémeti Mezőgazdasági és Iparbank állította ki. Galgóczy né ott akarta fölvenni a pénzt, de a szatmári bank kijelentette, hogy a betétet csak hosszabb fölmondás után adhatja ki valamikor februárban. Galgóczy né most már Fraenkl Ernőre bízta magát, aki kijelentette, hogy ő majd hamarabb keres pénzt. Átvette a könyvet s adott érte a saját bankjából, persze csak fiktív egy ötvézezer koronás takarékkönyvet és egy csomó százkoronás bankrészvényt. Kijelentette egyúttal, hogy két ügyvédet is megbízott a könyv értékesítésével.

Közben a Halmi-rokonok megtámadták Galgóczy né igényeit azzal, hogy nem egyenes uton jutott a könyvhöz. A dolog azonban elintéződött. Galgóczy né most már sürgette Fraenkl-t, hogy adjon pénzt. Fraenkl adott is tízezer koronát tíz, husz, száz, sőt olykor öt koronás részletekben. Ez összegért váltókat szedett, amelyeket nem lett volna szabad forgatnia, mégis tovább adta őket. Vétetett az asszonynyal egy három ezer koronás autóbilét tizenkétezer koronáért, az ügyvédek számára felszámított ötezeröt száz koronát, s amikor elszámolásra került a dolog, kijelentette az özvegynek, hogy neki már csak mindössze tízezer korona jár.

Erre tett följelentést Galgóczy né. Példáját követte a Magyar Óra Ipari Termelő Szövetkezet, amely, amikor alakulóban volt, szubvenzióért folyamodott az államhoz. Kijelentették a miniszteriumban, hogy adnak 15.000 korona szubvenziót, ha a szövetkezet elhelyez 60.000 korona értékű részjegyet és kimutat tízezer korona készpénzt. A szövetkezet betett a Kereskedelmi Bankba tízezer koronát, de a hatvan ezer korona értékű részjegyet nem tudta elhelyezni. Ekkor avatkozott bele a dologba Fraenkl. Segítségét ígért azzal, hogy ő lesz a szövetkezet vezérigazgatója. Lett is. Kijelentette, hogy bankja vesz harmincz ezer korona részjegyet, a tízezer koronát azonban az ő bankjában kell elhelyezni.

A szövetkezet nem kapta meg a szubvenziót, mire kérte a tízezer koronáját. Fraenkl erre kijelentette, hogy nem ad egy krajczárt sem, mert hatezer korona az ő vezérigazgatói fizetése, a többi elment apró költségekre.

Igy került bajba Fraenkl, akinek nevét a nyáron egy vendéglői botrány révén emlegették. A Kovács-féle vendéglőben összeveszett egy huszárszékfőnökkel és párbajt is vívott vele. A börtönbe jutott vezérigazgató bankja egyébként föl számol.

A rendőrség napok óta gyűjti Fraenkl ellen az adatokat és ma délben Czövek Sándor fogalmazó a beismerésben levő csalót letartóztatta.

Pierre et Jean.

— Guy de Maupassant vázlatja. —

(Ezt az eddig ismeretlen vázlatot Maupassant a „Pierre et Jean“ című regényébe fölvette, később azonban annak kéziartéből kihagyta. Conrad Louis, Maupassant összegyűjtött művének kiadója a legújabb kötetének végén közli. — „Pierre et Jean“ tudvaleg két fivér tragédiájáról szól. Jean, — az ifjabb — váratlanul egy jó módú párisi agglégánytól örökölt, mire batyja — Pierre — meggyűlöli az anyját, mert az a gyanyu fészkelte magát az agyába, hogy anyja az apját megcsalta. Az előttünk fekvő vázlat az anya és Jean szóváltását tartalmazza.)

— Engedj szólnom. Igen gyermekem . . . azok után is, amit az utóbbi időben szenvedtem, . . . attól, hogy örököltél, a mai estig . . . különösen ma estig . . . érted? . . . még sem bánom meg azt, amit tettem. Azt akarod, hogy maradjak. Maradok hát . . . ha megengeded, hogy mindent elmondjak és ha még azután is azt akarod, hogy maradjak.

— Semmit se bánok meg. Ha eléggé szeretsz ahhoz, hogy magadnál tarts, meg kell velem osztanom atyád emléket; szeretned kell őt, valódi atyádat úgy, mint engem szeretsz. El kell vállalnod, hogy a fia légy, mint ahogy én elvállalom, hogy a szeretője legyek . . . Hagyj beszélnem! . . . Hiszen csak azért szeretlek annyira . . . azért szeretlek jobban, mint a testvéredet, mert az ő fia vagy. Az ő fia . . . Ládd, olyan ember felesége lettem, akit nem szerettem; mert apám és anyám hozzákényszerítettek . . . Az ágyában aludtam és az undortól sirtam a karja között . . . És meghaltam volna, ha nem tudhatom meg, milyen a szerelem . . . és nem lennél az enyém, ha nem találkoztam volna apáddal. Mindazt a jószágot, szelidséget, szeretetet, gyönyört, amikkel megismerkedtem, az én szegényes álmaimat, életem kevés derült napjait, mindent neki köszönhetek. Az adósa vagyok. Neki tartozom azzal, hogy gondolkodni kezdtem, hogy megtanultam szeretni. Még a könyveimet és a bánatomat is neki köszönhetem. Még a siron tul is szeretem őt. Szeretem, majd nem annyira szeretem őt, mint téged, édes kis Juanom. Érted? . . . Mondd, hogy érted? Valakinek odaadtak; én visszavettem és másnak adtam oda magamat. Alig vettem észre. És azt a másikat nem akarom megtagadni; még ma se. Mindössze te maradtál meg belőle és csak ezért szeretlek ennyire, csak ezért. Maradjak, vagy menjek! Határozz!

Ekkor a fiu szólalt meg szeliden:

— Maradj mamám.

— Tehát beleegyezel, hogy az ő fia légy?

Jean nem felelt, de megcsókolta anyját.

Ez sokáig tartotta átölelve karjai közt. Azután, hirtelen ismét a derék, takarékos, számító asszony kerekedett benne felül.

— Hallgass ide! Ha már beleegyezel — én mindenre gondolok ám — megtartod az örökséget is, ugy-e?

A fiatal ember pillanatig ellenszegülésre készült. Ez a következmény eddig nem jutott eszébe. Anyja félénken beszélt tovább:

— Igen, igen, meg fogod tartani; hiszen a fia vagy. Meg kell lenni. Mit szólnának most, ha visszatásitanád? És miért is utasitanád vissza? Hiszen a fia vagy! Most már tudod . . .

Megnyugtatóására szavába vágott Jean:

— Erről majd később beszélhetünk.

Anyja nem nyugodott meg:

— Nem . . .nem . . . még ma! Most!

Csökönnyösen, mint csak asszonyok szokták, ragaszkodott az ötletéhez. Ezt az érzelmi ügyet ravasz sakkhuzással akarta rendezni. Gyöngéden okoskodott imigyen:

— Nézd, édes kis Jeanom. Érts meg jól. Most már, hogy apádat ismered, semmit sem fogadhatnál el Roland urtól, se ma, se később. Nem igaz? Tehát teljesen szegény lennél, örökre, mert velem nem adtak hozományt. Ládd, megmondom az uramnak, hogy az egész vagyónkat hagyja Pierre-re. Megértetem vele, hogy neked nincs rá szükséged, mert hiszen magad is elég gazdag vagy. Így aztán minden el lesz szépen rendezve. Fivéred hadd örökölje az anyja pénzét, te pedig megtarthatod az anyádét.

Ő ezt egészen rendben valónak tartotta. És csakugyan úgy is volt. Jean nem tudta, hogy mit feleljen, mivel érveljen, hogyan szegüljön ellen.

Rövid szünet után ő szólalt meg:

— Mennyire fogsz szenvedni, ha majd Pierre ismét előtted áll!

Anyja csókok közt felelte:

— Oh, most már . . . hogy szeretsz . . .

De Jean érezte, hogy anyja nem lehet napról-napra bátyja tekintetének és örökös célzatainak kitéve.

— Nem, nem, — mondta — valamit kell találnunk. Tedd fel a kalapodat. Visszakísérlek. Holnap folytathatjuk beszélgetésünket.

— Azt teszem, amit te akarsz, — felelt anyja odaadással, gyöngéden, hálással.

Föl akart kelni, de a megindultság erőt vett rajta, lábai nem bírták.

Jean cukorvizet itatott s ammóniakot szagoltatott vele és halántékát cezzel mosogatta. Végre elindult. Karjába akaszkodva távozott. Hármát ütött az óra, amikor a város háza előtt haladtak el.

A kapu előtt megölelték egymást.

— Isten veled mama! Bátorság!

Az anya nesztelenül lopózott föl a hangtalan lépcsőn. Gyorsan levetkőzött és épen olyan izgatottan, mint amikor azelőtt, a kedvesétől jött, bujt a horkoló Roland mellé, az ágyba.

Pierre volt az egyetlen, aki nem aludt a házban és aki-öt jönni hallotta.

TÁVIRATOK.

A szláv unió.

Bécs, október 21. A szláv unió parlamenti bizottságának Sustersics képviselő elnöklésével tartott mai ülésén a taktikai magatartásra vonatkozólag teljes megállapodás jött létre. Az egyes kluboknak jogában áll tetszésük szerint aktuális kérdéseket illető sürgős javaslatokat a háznak benyújtani. Az elnökválasztásnál a szláv unió üres szavazócédulákat fog beadni.

Állandó állomáshajó a Levantén.

Póla, október 21. Január elsejétől fogva a haditengerészet állandó állomáshajóját fog a levantei vizeken tartani. Erre a célra egyelőre a „Szigetvár“ nevű cirkálóhajó van kiszemelve.

Nemzetközi postacsekk-értekezet.

Berlin, október 21. A nemzetközi postacsekk-értekezetet ma megnyitotta Frank államtitkár, elnök. Bécsből dr. Schuster v. Bonnot osztályfőnök, a postatakarékpénztár igazgatója és Katzer igazgató jelentek meg, Budapestről dr. Halász min. tan., a postatakarékpénztár igazgatója és dr. Deschan segédtitkár. Az értekezet célja nemzetközi postagiroforgalom létesítése Németország, Ausztria-Magyarország és Svájc között.

A japán-kínai szerződés.

Peking, október 21. A kínai kormány kijelentése szerint f. é. november 2-től kezdve a szeptember 4-iki japán-kínai szerződés 2-ik szakasza értelmében Lungcsingcsun, Csucsio, Tontaokou és Paicsaokou városokban idegenek is tartózkodhatnak és kereskedelmet üzhetnek.

A marokkói bányatörvény.

Berlin, október 21. A „Lokalanzeiger“ írja: A német, angol, francia és spanyol kabinet között, értesülésünk szerint, előzetes tárgyalások indultak meg a marokkói bányatörvény kidolgozása ügyében, amely törvény az algezirászi akta alapján jönne létre. A négy kormány képviselője előreláthatólag nemsokára összeülnek Párisban, hogy tárgyalásukat befejezésre juttassák.

Bandák garázdálkodásai Macedóniában.

Szaloniki, október 21. A bolgár és török hivatalos czáfolatok dacára Macedóniában egész seereg banda tartja rettegésben a lakosságot. A Zeman című lap mai számában hosszú névsort közöl a bolgár felkelő bandák vezéreiről. A lap azt állítja, hogy Vodena és Karafeira vidékén több görög banda is működik.

Finn forrongás.

Péttervár, október 21. (Saját tudósítónktól.) Finnország nagy események előestéjén áll a fél, hogy véres zavargások fognak kitörni. A kormány nagyméretű katonai intézkedéseket tesz, több ezred utra készen áll, hogy bevonuljon Finnországba.

A szász választások.

Drezda, október 21. Ma folytak le az új választási törvény alapján az új szász választások a második kamarába. Az éjjeli féltizenkét óráig érkezett jelentések szerint megválasztottak 12 konzervatív, 4 nemzeti liberális és 10 szociáldemokrata képviselőt. 30 kerületben pótválasztás lesz.

Az Union Pacific elnöke.

Newyork, október 21. Az Union Pacific-vasut elnökévé Lowett Róbertet választották meg.

A német-osztrák kereskedelmi szerződés.

Bécs, október 21. A külügyminisztériumban e hónap 20-án kezdtek meg a Németországgal kötött kereskedelmi szerződés, a vámtarifa és állategészségügyi egyezmények néhány vitás kérdése elintézésére egybehívott delegátusi konferenciát Rössler osztályfőnök elnöklésével. A német delegáció elnöke Körner külügyi hivatali igazgató. A tárgyalások e hó végéig Bécsben, azután Budapesten folytattnak és fejeződnek be.

Közgazdasági táviratok.

A keleti vasutak.

Bécs, október 21. A keleti vasutak mai igazgatósági ülésén elhatározták, hogy a legközelebb egybehívandó rendkívüli közgyűlésen bemutatják a Törökországgal kötött szerződést és javasolni fogják, hogy a társaság székhelyét tegye át Konstantinápolyba. Elhatározták továbbá, hogy a török kormánytól kapott pénzeket egyelőre a társasággal összekötöttesben álló bankokban kamatoztatják, minthogy különböző vasutépítések tervezetei tanulmányok tárgyát képezik és ezek felépítése a társaságnak pénzébe fognak kerülni.

Uj vasut Kisáziában.

Konstantinápoly, október 21. A török kormány egy stratégiai szempontból rendkívül fontos vasutat építtetett Kisáziában. A vasut Angorától indul ki és számos helység érintésével Sivasing megyéig vezet. Az új vasut építése tárgyában most egy magasabb katonai méltóságokból álló bizottság utazott el a helyszínére, hogy az utvonalat bejárják.

Kasszafurók munkában.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 21.

Ma reggelre egy nagy cég irodájában arra a meglepetésre eszméltek a munkába érkező hivatalnokok, hogy a vaskasszát ügyes betörők megfúrták és kifosztották. A barna Wertheim hátán hatalmas lyuk ásitott az ámuló emberekre, akik csakhamar meggyőződhetek, hogy a pénztárban nem maradt egy garas sem.

Az eset a Hagenmacher-sörgyár részvénytársaság városi irodájában, a Kádár-utca 5. számú házában történt ma éjszaka. A betörők körülbelül hétezer korona készpénzt ejtettek zsákmányul. A betörők nagy gyakorlatra valló ügyességgel végezték a dolgukat s ha a vasszekrény kibontása nem is valami finom munka, a behatolás és a szökés annál nagyobb óvatossággal és körültekintéssel volt előkészítve.

A sörgyár irodája a Kádár-utcai ház földszintjén van. A lépcsőház mellett nyílik az előszoba s aztán következik az irodahelyiség, benne rácsos rekeszben a pénztár. A betörők természetesen jó előre alaposan kikémlelték a terepet és a viszonyokat. Sejtik is már, hogy ki lehet a kényük. Talán két-három héttel ezelőtt egy husz év körüli nyulánk barna fiatalember járt az irodában. Motyogva mondta meg a nevét, majd a pénztárhoz lépve kéregetett.

— A zsidó szeminárium növendéke vagyok — moncotta keserves hangon — nem tudok tovább tanulni, ha nem segítenek a jó emberek.

Kapott valami adományt, aztán elment. Tegnapelőtt azonban újra beállított. Ácsorgott egy darabig, aztán megint újra beállított. Ácsorgott egy Az iroda személyzetéből többen látták, hogy jól szétrézett mindenfelé. Ma éjszaka aztán megtörtént a kasszafurás.

Az irodából tegnap este utolsónak Greisitz Lajos üzleti szolga ment el. Az előszobára nyíló ajtót és a külső ajtót is jól bezárta, a kulcsot a zárban kétszer is megfordította. Ma reggel hat óra tájban, amikor takarítani akart, föltűnt neki, hogy a külső ajtó egyszeri kulcsfordulásra is kinyílik, holott ő kétszer zárta be. Rosszat sejtve, bement. A belső ajtót nyitva találta, holott biztosan emlékezett rá, hogy bezárta. Most már az irodába ment és rémülten látta, hogy a vaskassza a pénztárrekesz közepén van és a hátán ökölnyi lyuk tátong.

A szolga rögtön fölszaladt a házban az emeleten lakó Pettán Gyula pénztároshoz, jelentette az esetet. A pénztáros a főkapitányságra telefonozott, ahonnan Krecsányi Kálmán detektív főnök ment ki embereivel.

A vizsgálat megállapította, hogy a betörők mindent előre jól kiszimatolva, kapuzás előtt elrejtőztek a házban s tolvajkulcsaikkal éjjeltájban osonhattak be az irodába. Az ajtókat magukra zárták s aztán kezdtek dolgozni. A kasszát elhúzták a fal mellől és a hátsó oldalán kezdtek bontogatni. Ott egy vastag bádoglemes van, aztán hamuréteg, majd a trezorok fala következik. A bádoglemezbe lyukat fúrtak, aztán egy erős harapófóggóval jó darabon leszakították. A belső falat már vésővel lyukasztották ki és pedig két helyen. Az első lyukon át, amely huszonöt centiméter hosszú és tizenöt centiméter széles, az alsó trezorba jutottak. Ott csak értékpapírt találtak, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak harminczhétezer korona értékű részvényét. Ez nem kellett nekik. Széthajigálták az irodában, aztán furtak még egy hasonló lyukat. Ezen át benyulhattak a felső trezorba, amelyben készpénz volt. Összesen 6500 koronát szedtek ki bankjegyen, aranyban és ezüstben. A kezükbe akadt több zacskó is tele árpával. Azt hitték, ezekben is pénz rejlik. Felbontották mind, de mivel esalódtak, az árpát szétszórták az irodában.

Munkájuk órák hosszáig tarthatott. Amint elvégezték, felhúzták az egyik faredőt és a magas földszinti ablakon keresztül kiugráltak az éjjeli rendszerint elhagyatott utcára.

A nyomozásból és furásból meg lehetett állapítani, hogy nem nemzetközi kasszabetörők jártak

az irodában. Ezeknek ugyanis sokkal finomabb műszoik vannak s furási módjuk is egészen más. Bizonyos azonban, hogy egy idő óta egy kasszafuró banda garázdálkodik a fővárosban, ahol három hét óta már ez a harmadik kasszafurás; a minap a Podmaniczky-utcában egy irodában, azután pedig egy kenyérmező-utczai ház pinczéjében megpróbálkoztak már a betörők egy-egy vaspénzszekrényvel, de ekkora zsákmányra nem tettek szert.

A dolgukat azért nagyon körmönfontan végezték. Szerszámaikat, mint a nyomok mutatják, gondosan olajozták, nehogy áttüzesedjenek. A fészegetés sem ment minden zaj nélkül, a házbeliék még sem hallottak semmit. Nagyon valószínű, hogy gyakorlott kezű és már rabviselt emberek a kasszafurók.

UJDONSÁGOK.

Ágyuval verebet löni.

A mindennapi aprólékos élet néha neveltségessé teszi az államhatalom minden ő nagyszerűségét.

És néha csak egy koronán mulik az egész komikusság. Egy igénytelen, szürke ezüst koronán, amely fölváltva egy félmárokní rézfillért se tesz, de amelyet a magyszerű államhatalom néha sokall azért, hogy komikussá s amellet brutálissá ne váljon.

Ma délután egy ellenállhatatlanul furcsa jelenetnek voltam tanuja az Andrássy-uton. Egy öklömnyi, kis suhancz, — olyan kilenc-tízestendős lehetett a kis sehonnai, — valami suskust tett az utca sokaságában. Hogy mit, nem tudom. A posztoló rendőr azonban alighanem észrevette a csinyt, mert nyomban rajtaütött az apró bűnösön és kemény ököllel galléron ragadta.

A nagyvárosi nép, amely rendkívüli és idegizgató utcajelenetekhez szokott, természetesen rögtön szenzációt sejtett a rendőri beavatkozásban, tehát nyom-ban tömegé verődött. A csődület egy szempillantás alatt akkora lett a rendőr és a lefülelt gyerek körül, hogy percekre megállt a gyalogjáró egész forgalma. Végre némi vajadás, improvizált kihallgatás után rászánta a rendőr magát, hogy a tettenért kis mákvirágot bekiséri a rendőrségre.

Az a jelenet aztán, ami ezután következett, minden képzeletet fölülmutt komikum dolgában. De megérzekíteni nem is tudom. Azt látni kellett volna, hogy a tagbaszakadt, hatalmas rendőrlégeny milyen hatalmi öntudattal cibálta maga után a gallérjánál fogva, azt a csenevész, pipaszárlábu, tipikus pesti utczakölyket. És az oldalán ott volt a kard, meg a revolvertáska.

A szituáció hasonlíthatatlan furcsasága azonban, nem is ebben a groteszk ellentétben volt, hanem abban a kísértő csoportban, amely a jelenetnek staffázsul szolgált. Mikor ugyanis a rendőr, veszedelmes foglyával a kerületi kapitányság felé megindult, a bámészkodó tömegeből kivált vagy harmincz harsogó kölyök, — valamennyi kortársa az eszkortált büntetettnek, — és odaszegődött kísértőül a nagyszerű menethez.

Harmincz tágranyilt szemű, szárazakat nyelő, forró lehelletű gyerek. Nagyrésze maszatosképi és rongyos, mint az apró delinquens maga, de vannak közöttük matrözruhás, jól mosdatott urigyerek is, akiket iskolából jövet állított meg az utca eseménye.

De érzésben, vágyban nincs különbség a rongyosok és a matrözruhások között. Valamennyi csillogó szemmel, elragadtatott hódolattal tapad a hősré, akinek neve, a hatalmas, a nagy, az erősakos,

a brutális, a fegyveres államhatalom elég félelmetesnek ítélt arra, hogy a nyakára tegye irdatlan kezét.

Világosan láttam azokból a tágranyilt gyermekszemekből, hogy annak a galléron fogott kis csirkefogónak láthatatlan babérkoszoru övezi a fejét. Éreztem, hogy az elnyuzott, piszkos kis czondrák alatt, meg az aranypitykés matrözbluzok hajtókáiban, sebesen, katogva dobban meg az a forró, becsvágygyal teli, bolondos, kis gyerekszív a nagyszerű romantikus példa láttán.

Amikor idáig jutottam a megfigyelésekben, bosszantani kezdett a dolog. És háborítani! Hogy annak az esetlen, brutális rendőrlégenynek egy koronányi kultúrérzése nincsen. Vagy a kerületi kapitányságnak költségelőirányzata nincsen. Egy koronányi! Mert annyiba került volna, hogy az a rendőr azt a lefülelt kis csirkefogót egy komflis fölhuzott ernyője alatt szállítsa be a kapitányságára.

Nem lett volna belőle se példaadás, se neveltségesség, se brutalitás.

Egy korona! Amely fölváltva nem több egy félmarék rézfillérről...

(vay.)

NAPIREND. Naptár: péntek, október 22. — Róm. kath.: Kordula sz. — Prot.: Ilma. — Görög-ország: okt. 9. Jakab ap. — Zsidó: March. 7. — A nap két reggel 6 óra 30 perczkor, nyugszik este 4 óra 59 perczkor. — A hold két délután 2 óra 17 perczkor, nyugszik este 10 óra 43 perczkor.

A kereskedelmi államtitkár fogad d. u. 4 órakor.

A közoktatásügyi államtitkár fogad d. u. 4 órakor.

A „Magyarok bejövetele“ Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva reggel 8-tól este 11-ig. Belépődíj 1 korona. — A Torna kiállítás a Múzeumokban. Nyitva 9-4-ig. Belépődíj 1 korona. — A gödöllői kiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9-5-ig. Belépődíj 1 korona. — Őszi kiállítás a Könyves Kálmán szalonjában. Nyitva 9-7-ig. Belépődíj nincs. — Gulácsy-Fáy kiállítás az Uránia szalonjában. (Kigyó-tér.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs. — Az Új Művészeti Szalon (Kecskeméti-u. 3.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő múzeumok: A Nemzeti Múzeum régi-ségtára 9-2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10-2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10-1-ig. — A Néprajzi Múzeum 3-6-ig. — Az Iparművészeti Múzeum 9-1-ig. — A Történelmi Képcsarnok 10-12-ig. — A Közlekedési Múzeum 2-6-ig. — Az Aquincumi Múzeum egész nap. — Az Erzsébet Múzeum 9-től fél 1-ig és 3-4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9-4-ig. — Az Akadémia könyvtára 3-7-ig. — Az Egyetemi könyvtár 9-12-ig és 3-8-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9-2-ig. — A kereskedelmi múzeum könyvtára 9-2-ig és 6-8-ig.

— **A bolgár király betegsége.** Ferdinánd bolgár király állapotában határozott javulás állott be. Házi-orvosa reméli, hogy a betegség gyors lefolyásu lesz.

— **Uj pénzügyi tanácsos.** A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Kegye Sándor pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott nagybeokkeri pénzügyi titkár pénzügyi tanácsossá az ipolysági pénzügyigazgatósághoz végleges minőségében kinevezte.

— **Szell Kálmán állapota.** A lakásán még mindig ágyban fekvő Szell Kálmán állapotában a javulás annyira állandó, hogy a beteg legközelebb már elhagyja az ágyat. Már most is egészen jól érzi magát, vizes borogatást nem raknak rá, visszajött az étvágya is s csupán csak pihenőre van még szüksége. Szell Kálmán betegsége is állandóan dolgozik és fogadja nagyszámú látogatóit, akik mindig tömegesen keresik föl lakásán.

— **Türr István emléke.** Türr Istvánnak, a nagynevű mérnöknek és katonának, a Ferencz-csatorna megalkotójának emléksobrot akarnak állítani Baján, a tábornok szülővárosában. Ez ügyben ezéleskörű társadalmi mozgalom indul meg, melynek vezetői legközelebb értekezletet hívnak össze.

— **Tolsztoj nagybeteg.** Moszkvából távirat érkezett, hogy Tolsztoj ismét súlyosan megbetegedett. Az orvosok aggódnak, mert az ősz költő ereje rohamosan hanyatlik, látása és emlékezőtehetsége folyvást gyöngül. A nagybeteg állapotát ezuttal sokkal komolyabb, mint volt eddig.

— **Lombroso halálához.** Most került nyilvánosságra, hogy Lombroso halála egészen váratlan volt. Fájdalmasan lepte meg a tudós hozzátartozóit is. Lombroso régebben betegeskedett ugyan, de nem hitték, hogy a katasztrófa ilyen váratlanul beállhat. Néhány nappal ezelőtt Lombroso felesége így szölt egy hírlapíróhoz:

— Férjem egészen jól érzi magát, már az ágyból is felkelt.

Tegnapelőtt este Lombroso meg vitatkozott leányával és feleségével az olaszok nagyvitalos agitációjáról és a csár látogatásáról. Tizenegy órakor valamennyien pihenőre tértek. Éjjel két órakor a tudós szivgörcsöt kapott és elgyengült szervezete a heves rohamnak nem tudott ellentállani. A haláltusa alatt két leánya, *Giulia* és *Paola*, két veje, *Guglielmo Ferrero*, a híres történettudós és *Corra* tanár és fia állották körül ágyát.

— **Tanügyi kinevezések és áthelyezések.** A válás- és közoktatásügyi miniszter Veress Árpád okleveles tanárt a zentai közégi főgimnáziumhoz, a fennálló szerződésből kifolyólag, rendes tanárrá, Szepessy Gyula nagyveszverési állami elemi iskolai tanítót a jolsvai állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte és Hermann Béla okleveles tanítót a nagyveszverési állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Baderka János lapusicseli közégi elemi iskolai tanítót a lapusicseli állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Borza Anna okleveles tanítónak a totesdi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Linder Gizella tanítónak a békéscsaba-erzsébethelyi állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki, Breznai Imre gercselői állami elemi iskolai tanítót a vésztői állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte, Karay Ambrus szinyei állami elemi iskolai tanítót a tötösi állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte és Buzogány Albert okleveles tanítót a szinyei állami elemi iskolához rendes tanítónak, Tiherry Hugó okleveles tanítót a szabadkai-külterületi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Michna Mihályné okleveles tanítónak a nyitra-ujlaki és Kohári Ilona okleveles tanítónak az óturai állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Muja Simon okleveles tanítót a deliblati (volt határörvidéki) közégi elemi iskolához rendes tanítónak, Czékus Frigyes okleveles tanítót a kiskundorozsmai külterületi állami elemi népiskolához rendes tanítónak, Takáts Győző hocsai állami elemi iskolai tanítót a koskői állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte és Kunsó Ferenc okleveles tanítót a hocsai állami elemi iskolához állami elemi iskolai rendes tanítónak nevezte ki. Boross Anna antalóczi állami elemi iskolai tanítónak a baranyai állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte, Kontsek Márta briesztvai állami elemi iskolai tanítónak a rutkai állami elemi iskolához eddigi minőségében áthelyezte és Akantisz Ilona okleveles tanítónak a briesztvai állami elemi iskolához rendes tanítónak, Tichy Ferenc okleveles tanítót a makranzeai állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki, Barta János szögöri állami elemi iskolai tanítót a zemplénvármegyei kir. tanfelügyelőséghez eddigi minőségében visszarendelte, Bleszkány János sarudi róm. kath. elemi iskolai tanítót a gyöngyös-benepusztai állami elemi népiskolához rendes tanítónak nevezte ki, Ember Mária drávegyházi állami óvónak az ilonczai állami óvodához eddigi minőségében áthelyezte.

— **Blériot Bécsben.** Blériot és neje ma este Bécsbe érkeztek. Blériot szombaton fog felszállni. Őriási az érdeklődés felszállása iránt.

— **Cook bizonyítékai.** Ohio állam Toledo városából érkezett hírek szerint Cook most már előterjeszti annak bizonyítékait, hogy csakugyan elérte az északi sarkot. Bizonyítékait a kopenhágai egyetemnek bocsátja rendelkezésére két-három hónap múlva.

A „Politikén“ című kopenhágai újság Knud Rasmussen Grönlandutazó levelét teszi közzé, amelyben Rasmussen kifejti, hogy bár nem sikerült a Cook kíséretében volt két eszkimóval beszélnie, mégis azon leírások és jelentések alapján, amelyeket e két eszkimó társainak adott, azt a szilárd meggyőződést szerezte, hogy tényleg az északi sarkig nyomultak előre. Az eszkimók közlései az elutazásról, az utról és a jégviszonyokról teljesen egyeznek Cook saját jelentéseivel.

— **Czimadományozás.** A király a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére Andreics János főbányatanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— **A volt szultán ékszerei.** A detronizált szultán vagyonának összeírására kiküldött bizottság az elmúlt héten befejezte Abdul Hamid ékszereinek leltározását. Az erről szóló jelentését tegnap terjesztette be a pénzügyminisztériumhoz. A jelentés szerint nyolcz nagy vasládában mintegy hatszáz darab rendkívül értékes ékszer van. Az ékszerek közül legnagyobb értéket képvisel tizenkét drágakövekkel kirakott csibuk. A török állampénztár az összes ékszereket lefoglalta.

— **Uj katonai parancsnokság.** A technikai tudományoknak az utóbbi években történt nagyarányú előrehaladását a hadügyi vezető körök is élénk figyelemmel kísérték mindenkor, főleg abból a szempontból, hogy az újabb vívmányokat a hadászat céljaira kellőképpen kiaknázhassák. A hadügyi kormány gondosan ügyelt arra, hogy a hadsereg ne maradjon a modern technikai haladás mögött. A legutóbbi nagygyakorlatok alkalmával is például több sikeres kísérlet történt abban az irányban, hogy a hadsereg szolgálatába állítsák a gyakorlati műszaki tudományok újabb kutatásait és eredményeit. A technika haladása elsősorban a hadügyi összeköttetési és forgalmi szolgálat terén hozott nevezetesebb újításokat. A tábori távirókat és a tábori vasutakat teljesen a modern kor igényeihez mérten rendezték be és nagy szerepet juttattak az automobiloknak is. Használtak léggömböket is, most pedig az aviatika jelenlegi fejlettségének megfelelően bevezetik a kormányozható léghajókat és repülő gépeket is. A katonai forgalmi szolgálat így mind nagyobb mérvet ölt, ami szükségessé teszi, hogy az egész szolgálat vezetését egy kézben foglalják össze. E célból külön parancsnokságot szerveznek a napokban, mint a forgalmi csapatok dandárparancsnokságát. Az új dandárparancsnokság alá tartoznak a vasuti és táviró ezred összes csapatai, az automobilosztály és a katonai léghajóosztály. A dandárparancsnokságnak az lesz a feladata, hogy ezeknek a rendkívül fontos osztályoknak a kiképzését egységesen vezesse és felügyeletet gyakoroljon felettük. A forgalmi csapatok dandárjának parancsnokául Schleyer Lipót vezérőrnagyot szemelték ki, aki jelenleg a 97. gyalogdandár parancsnoka.

— **Pénzügyi kinevezések.** A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök a zágrábi kincstári jogügyi igazgatóságnál dr. Farkas Gusztáv jogügyi fogalmazógyakornokot jogügyi segédfogalmazóvá és Gyurgyevic Vojislav díjtalan jogügyi fogalmazógyakornokot segélydíjas jogügyi fogalmazógyakornokká; dr. Köhler János egyetemes orvost ideiglenes minőségű bányaműorvossá; Neszményi Dezső akasztatinai segélydíjas pénzügyi számgyakornokot a sóvári m. kir. főbányahivatal mellé rendelt számvevőseghoz ideiglenes minőségű pénzügyi számtisztá; Knezévicz Ferencz vukovári adóhivatali gyakornokot kir. állami végrehajtóvá a varasdi kir. pénzügyigazgatósághoz ideiglenes minőségben; Abraham István szegedi pénzügyi kezelési gyakornokot pénzügyi irodatisztá az aradi pénzügyigazgatósághoz ideiglenes minőségben; Dienes Szilárd napidíjas és Magyar Adorján nagyváradi lakost ideiglenes minőségű kataszteri irattárt kezelő irodatisztékké nevezte ki. A belügyminiszter Bösze Bálint határrendőrségi díjnokot a m. kir. határrendőrséghez fizetés nélküli hivatali segédtsíztá; a szegedi pénzügyigazgatóság Farkas Jenő szegedi m. kir. vámgyakornok-jelöltet a szegedi fővámbihivatalhoz díjtalan vámgyakornokká nevezte ki; a esikszereadi kir. törvényszék elnöke a gyermekorvosnoki kir. járásbírósnál üresedésben levő III-adosztályu hivataloszállásra Botár István esikszereadi kir. járásbírósnál ideiglenes napidíjas szolgát nevezte ki.

— **Még egyszer a suffragettek.** Lapunk legutóbbi számában regisztráltuk, hogy az angoi suffragettek, akik a börtönben éhségsztrájkot akartak rendezni, hogyan etették, illetőleg, hogyan kényszerítették az evésre. Most ismét a suffragettekről van szó. Arról a harcmodorról, amelyet eddig folytattak és amely Churchill angoi kereskedelmi miniszter fejtegetései szerint többet értett, mint használt annak az ügynek, amelyért a suffragettek küzdöttek. Dundeeben ugyanis a suffragettek küldöttséget menesztettek a kereskedelmi miniszterhez s követelték, tegyen kötelező ígéretet, hogy a kormány a női választójog kérdését a legközelebbi választáson előtérbe fogja vinni. Churchill kijelentette, hogy nézetei nem változtak és megjegyezte még:

Egyéb dolgok ártottak az utolsó években a jó ügynek. Az asszonyoknak meg kellene téríteni a 40 millió főből álló férfiakat. Egyes asszonyok örvényei nem alkalmasak arra, hogy meggyőzzék a férfiakat. Ha az utolsó négy évre vetek visszapillantást, be kell vallanom, hogy ügyük rosszúl áll. Meg vagyok győződve, hogy amíg követni fogják gyerekes és erőszakos taktikájukat a közrend ellen, addig nem lesz kormány, amely önök mellé szegődjék. Nemsokára egy általános választás harczának központjában leszünk. Amennyire tudom, a női választójog egyetlen párt programján sem szerepel. Elég szegényes eredmény négy évi szenvedélyes agitáció után.

— **Horváth Mihály emlékezete.** A Magyar Történelmi Társulat ma délután ünnepi ülést tartott nagynevű történetirónk, Horváth Mihály emlékére születésének századik évfordulója alkalmából. Az ünnepi gyűlésen nagy és élénk közönség volt jelen. Ott láttuk: Horváth Mihály családjából: dr. Horváth Tivadart és nejét, Horváth Miklósnét, Poós Gyulát és nejét, Horváth Ilonát, Matlakovszky Károlynét, szül. Horváth Gizellát. A M. Tud. Akadémia részéről megjelentek: Heinrich Gusztáv főtitkár, báró Forster Gyula, báró Nyáry Jenő, Bánó József, Katona Lajos, Csánky Dezső és Fojérpatak László. A Kisfaludy Társaságot Beöthy Zsolt és Hegedűs István képviselték, a hittudományi kart Dudek János és Lukács József, az Embertani Társulatot Szendrey János főtitkár. Csongrád vármegye képviselőjében dr. Ulár István pápai prelátus és Balázsovics Norbert főgimnáziumi igazgató jelentek meg. Kivülök ott voltak még: Szabó Albert kuriai tanácselnök, Walther Gyula püspök, Kammerer Ernő min. tanácsos, Nagy Gyula, Emich Gusztáv, Zala Mihály főgimnáziumi tanár, dr. Piszter Imre tanárképző-igazgató, dr. Czákó Ambró és mások.

Gróf Teleky Géza elnök távollétében Zsilinszky Mihály v. b. t. t. a társaság másodelnöke nyitotta meg nélfány szóval az ünnepies közgyűlést, mire Békési Remig egyetemi tanár tartotta meg érdekes és tartalmas emlékbeszédét „Horváth Mihály és a magyar történetírás” czimben. Az előadó szerint a magyar nemzet ezeréves története a nemzeti egységnek elpusztíthatatlan forrasztéka. A magyar nemzet élete és történetírása szerves összefüggésben van. A honfoglaló magyarnak még nincs nemzeti történetírója. A történetírás gyimölestelen berkeit Széchenyi nagy alkotása, a Magy. Tudományos Akadémia fogta művelés alá.

E talajból nőtt ki Horváth Mihály is. Az ipar és kereskedés történetére hivatott pályázatnál 1835-ben tünt fel legelőször pályaművével. Ezóta főleg művelődés-történelmi dolgozataival gyors egymásutánban aratta babérjait. Harminckét éves korában már az Akadémia rendes tagjai sorában ült. Leke különös előszerttel a XI. és XVI. századhoz fordult. Amint a latin nyelv az iskolából kiszorult, magyarnyelvű történeti tankönyvet írt az ifjúság részére, mert a haza jövőjének legelső biztosítéka az ifjúság hazafias nevelése történeti alapon. Majd a felsőbb iskolák részére a „Magyarok története”-t írta meg négy kötetben (1846.) Ezt a szabadságharcot követő számkivetése alatt kibővítette és 1860—63. hat kötetben kiadta. Mig Deák Ferencz, kezében a magyar törvénykönyvvel és ajkán a jogfolytonosság elvével tartotta ében a lelkeket, Horváth Mihály a nemzet erkölcsi erejének biztosításán és növelésén „Magyarország történelme”-vel működött közre. E művet utóbb nyolc kötetre bővítette és a „Huszonöt év” és „Magyarország függetlenségi harcának története”-t együtt 14 kötetben a magyar nemzet történetét a honfoglalástól 1849-ig felöleli. Horváth Mihály nevével főleg ez a mű tette halhatatlanná, mert mai napig ez a munka az első és az utolsó is, amelyben nemzetünk ezeréves történetét tudományos alapon magyar nyelven egy ember írta meg. A magyar nemzet ezeréves történetét átfogó léleknek tisztánlátása, világos tagolása, tudományos rendszere, bőséges ismerete, az anyag fölött uralkodó ereje, alkotó képessége, fejlett ízlése, művészi érzéke és magyar hazafisága biztosítják Horváth részére a tudomány hődelit. Horváth a magyar nemzet történetét egységes képen rajzolta meg, amelyben a felfogás önálló, a szerkezetet összhang tartja össze, a tényeket igazság tolmácsolja, a tévedéseket egyéni felfogás magyarázza meg, a hagyományt, a kegyeletet kíméletesen kezeli, az író tollát lekiismeretesség vezeti, nyilatkozatait a felelősség tudata hatja át, megérik rajtuk, hogy egy egész nemzethez szóljanak. Ez a történelem valóban „magistra vitae.” Így lón Horváth Mihály a magyar nemzet nevelőmesterevé.

A megjelentek hosszas éljenzésekkel és tapsokkal honorálták a tudós tanár ünnepi beszédét. Az ünnepi ülés után a társaság választmányára tartott ülést. A választmány elhatározta, hogy Thaly Kálmán elhunyt másodelnök emlékezetének egy külön ülést szentel és felkérte egyúttal Márki Sándort, II. Rákóczi Ferencz életrajz-íróját, hogy ezen az ülésen tartson emlékbeszédet az elhunyt kurucz-történet-író felett. Dr. B. ronszky Samu főtitkár azután 39 új tagot jelentett be, köztük a gróf Károlyi nemzetséget, amely 400 koronával a társaság alapító-tagjai közé lépett. Elhatározta a választmány, hogy Thaly Kálmán alelnöki helyének betöltését a december 2-án tartandó rendkívüli közgyűlés tárgyai közé veszi fel. A társaság választmányára ezután tudomásul vette, hogy Thaly Kálmán 50.000 koronát hagyományozott a társaságnak, de mindeztideig a hagyomány részletei felett tájékozást nem nyertek. Örömmel vette a választmány tudomásul, hogy Ludányi Bay Ilona urnő 1000 koronát adományozott Márkinak „II. Rákóczi Ferencz életrajza” czimű munkája költségeinek fedezésére. A nyáron tartott lipótvármegyei vándor-gyűlés jelentését és munkálatait a társaság külön füzetben fogja kiadni.

— **Harcz a levegőért.** A marseillei nemzetközi léghajószövetség állandó bizottsága elhatározta, hogy megvásárol egy Bleriot-féle monoplánt és azal Saigontól átröpül Párisba. Természetesen utközben több állomáson leszállana a repülőgép. Az ut Saigontól Párisig 13.000 kilométer.

Az olasz kormányozható katonai léghajó na Braccianóban felszállt és a tengerpart mentén lebegett tova. A léghajó elszállt Santa-Marimella felett és 20 percnyi utja alatt Civita-Vecchia felett gyakorlatozott, melynek lakossága lelkesen üdvözölte a léghajót. A gyárakban ez idő alatt a munka szünetelt. A kikötőben horgonyzó hajók szintén üdvözölték a kormányozható léghajót, mely Orbatello, Porto Santo Stefano felett árpulve, Izola del Giglio felé haladt, majd északi irányban folytatta útját, ezután megfordult és Civita-Vecchia felett végzett újból gyakorlatokat, majd azután visszatért Braccianóba, hol leszállott. Különböző jelentések szerint a léghajó 100—500 méter magasságban lebegett. A kormányozható katonai léghajó felszállása alkalmával az ellenkező oldalról jövő szél dacára 7 órai rövid idő alatt 300 kilométernyi utat tett.

Port-Aviationban, minthogy a versenyt vezető bizottság a versenyt vasárnapig meghosszabbította, ma lezárták a hivatalos próbafelszállások sorát. A községtanács díját gróf Lambert nyerte. A főtanács díjára az első helyen gróf Lambert, másodikon Gobron, harmadikon Bregi és negyediknek Paulhan számíthat.

— **A pétervári gyilkosság.** Közöltük, mily rettenetes és rejtélyes gyilkosságok történtek a legutóbbi napokban Oroszországban. Ezek közt a legnagyobb feltűnést keltette a pétervári, ahol egy férfi holt fejét találták, akinek arczbőrét a gyilkosok lenyuzták. Föltételezték — mint annak idejében megirtuk — hogy a meggyilkolt ember nem volt más, mint Azev. Erre vonatkozólag fujabban ezeket jelentik: Kotovics nevi nemes ember lánya e hónap 15-ikén lakását bérbe adta egy fiatalembernek, aki azt mondta, hogy Federov a neve, de utlevélét nem mutatta meg. A bérbeadó maga rokonaihoz költözött és a lakásban hagyta cselédjét. Federov 15-én este egy másik fiatalemberrel együtt foglalta el a lakást és a cselédleányt 16-án elküldte Pavlovszkba, hogy hozza el csomagját, amelyet állítólag ott hagyott a pályaudvaron. A leány nem talált Pavlovszkban semmiféle csomagot és este hazatért. A lakást zárva találta és ezért az éjjelt a házmeister lakásán töltötte. Mivel másnap reggel sem nyitották ki a lakást, értesítették a rendőrséget, amely betörtette az ajtót. A szoba borzalmas látványt nyújtott. Az egyik ágyban egy ismeretlen ember holtteste feküdt, mellette három sebbel. A feje le volt vágva, fejbőre le volt huzva és az áll, az orr, a fül és a szem, öldök levágásával teljesen felismerhetetlenné tették a halottat. Az asztalon külföldről származó beretva tokja feküdt, a fölön egy edény tele vérral, a kányhában hamu papirosmaradvánnyal. Az ágyon talált hajesomólkából következtetve, elkéseredett küzdelem előzte meg a gyilkosságot. Azt hiezik, hogy Federov ismeretlen lakótársát politikai okból meggyilkolta.

Ujabbban jelentik: Azt híresztelik, hogy sikerült megállapítani a titokzatos gyilkosság áldozatának kilétét. Az illető egy titkos rendőrgyűnök, aki egyidejűleg a forradalmárok között is vezető szerepet vitt. Két hét előtt eltűnt Párisból és a párisi orosz titkos rendőrgyűnökök ezt nyomban kövölték a pétervári rendőrséggel. Federov annak a halálos ítéletnek végrehajtására volt kiszemelve, amelyet a forradalmárok az áruló fejére kimondtak. Párisból Federov Moszkvára és Varsóra át sietve Pétervárra utazott. Áldozatának skalpját magával vitte, hogy bebizonyítsa az ítélet végrehajtását.

Pétervárról jelenti még tudósítónk: A titokzatos gyilkosság rejtélye még nincsen megoldva, csak sejtik, hogy az összefüggésben van a forradalmároknak legutóbb tartott titkos gyűlésével, amelyen Burzew leleplezése miatt halálra ítélték Stolypin miniszterelnököt.

— Valahol földrengés volt. Még nem tudni a föld mely helyén, tájékán, talán a legközelebbi órák meghozzák a felvilágosítást, de valahol megint megindult a föld. A budapesti, bécsi és triestri obszervatórium szeizmografikus készülékei ugyanis jelezték a földindulást, mely ismét nagyméretű lehetett. A készülékek megmozdulásáról az alábbi tudósítások számolnak be

A budapesti egyetemi földrengési obszervatórium műszerei ma éjjel után 12 óra 49 perctől 1 óra 13 perczig gyenge távoli földrengést jeleztek. Legnagyobb kilengés északi-déli irányban 1 és fél, kelet-nyugotiban 1 mm. Bécsből jelentik: A földrengést jelező készülékek ma éjjel meglehetősen távoli földrengést jeleztek 5100 kilométernyi távolságból. Kezdeté 12 óra 49 percz 23 másodpercz, maximális földmozgás 1 óra 14 percz, vége 2 óra után közép-európai idő szerint. — Triestből jelentik: A tengerészeti obszervatórium készülékei ma 5000 kilométernyi távolságból földrengést jeleztek, mely 12 óra 49 percz 59 másodperczkor kezdődött, 15 milliméteres maximumát 1 óra 30 percz 46 másodperczkor érte el és 2 óra 39 perczkor ért véget.

— Németországnak kellemetlen. Ez is nevezetes dolog és sajátosság voltánál fogva érdemes a följegyzésre. Pétervárról érkezik a híradás, hogy az orosz дума jobboldalának pártjai ellensúlyozni akarván az ellenzéki pártok londoni látogatását, Berlinbe akartak utazni. Azonban a látogatást egyszerűen visszautasították. Német részről azt a felvilágosítást kapták, hogy Németországnak kellemetlen volna a demonstratív látogatás, minek folytán az el is marad.

— Országos testnevelési kongresszus. Az országos magyar testnevelési kongresszus terminusát a kongresszus elnökei dr. Nagy Emil országgyűlési képviselő és Iszer Károly december hó 27 és 28-ára tűzték ki véglegesen. A kongresszust a régi képviselőház nagy üléstermében fogják megtartani. A kongresszus fővédnöke József főherceg, védnöke pedig a kormányhatóság tagjai lesznek. A kongresszus foglalkozni fog mindenekelőtt azzal a kérdéssel, miként lehetne azt törvényileg biztosítani, hogy az országos ifjúsági tornaverseny megtartása ne legyen alávetve a politikai helyzet váltakozó esélyeinek. A főelőadók közül megemlítjük dr. Juba Adolf iskolaorvost, aki a testnevelésnek közegészségügyi jelentőségéről, Sáray Szabó Lajost, aki a testnevelésügyről katonai szempontból fog értekezni, dr. Nirneo Bernát, a tüzoltószövetség titkára a testnevelésügynek tüzrendészeti szempontból fogja jelentőségét méltatni, Maurer János, Iszer Károly, Demjén Károly posta- és távirat-főigazgató szerepelnek a hivatalos előadók névsorában. Igen nagy érdeklődésre tarthat számot továbbá dr. Ilsvay Lajos udvari tanácsos, egyetemi tanár előadása is, akik a testnevelésügy kérdéseit egészségügyi szempontból is fogják fejtegetni. Ezenkívül minden sportág képviselve lesz a sportszövetségek kiküldöttei által. A sportszövetségek már ki is jelölték képviselőiket. A kongresszuson minden előadás csak tíz perczig tart, a hivatalos előadók azonban 15 perczig beszélhetnek, míg a felszólalások csak öt perczet vehetnek igénybe. A kongresszus nagyszabású programja már össze is van állítva és az a legközelebbi napokban teljes részleteiben publikussá lesz.

— Felügyelők a hadseregben. A vezérkar érdekes újítás eszméjével foglalkozik. A legutóbbi háborús előkészületek alkalmával szerzett tapasztalatok alapján kívánatosnak mutatkozik, hogy a hadvezérek, kik háboru idejére egy vagy több hadtest vezetésére lesznek hivatva, már béke időben ismerkedjenek meg az illető hadseregekkel és azon vezérkari tisztekkel, kik a főhadiszálláshoz lesznek beosztva. E végből a német hadseregben elfogadott rendszer mintájára a csapatfőfelügyelők helyet felügyelőket fognak kinevezni, akiket azon hadtestekhez fognak beosztani, melyeket háboru idején vezényelnek.

— Agyonlőtte vetélytársát. Zarin József bogyáni parasztlány a korosmában ülő vetélytársát, Berzenkovits Antalt, az ablakon keresztül agyonlőtte. A csendőrség a gyilkost letartóztatta. Zarin és Berzenkovits egy lányba voltak szerelmesek.

— Katonai kórházvonatok próbajárata. Bécsből jelentik, hogy legközelebb a katonai kórházvonatokkal érdekes oktató gyakorlatot rendeznek a IV. hadtest részére a magy. kir. államvasutak vonalain. A gyakorlatot a katonai vasutak parancsnokának, dr. Cron Károly főtörzsorvosnak, a hadügyminisztérium XIV. osztálya vezetőjének és a budapesti XVI. számú helyőrségi kórház parancsnokának vezetésével tartják meg és azon a hadügyminisztériumnak számos képviselője lesz jelen. A próbameneteket a katonai kórházvonatok különböző típusaival fogják megtartani. Egy ilyen vonat felszerelése egy-egy parancsnoki kocsiból, egy-egy személyzeti kocsiból, egy konyha-kocsiból, egy kiegészítő és egy szerkocsiból és két betegszállító kocsiából áll. A próbavonatokhoz szükséges egészségi anyagot és felszerelést a budapesti XVI. számú helyőrségi kórház bocsátja rendelkezésre.

— Esperanto-mozgalom. E napokban fejeződött be az V. nemzetközi esperanto-kongresszus, Barcelonában. A kongresszus várakozáson felül sikerült s olyan nagy mértékben dokumentálta az esperanto mai nagy elterjedtségét és életrevalóságát, hogy a közel jövőben a mozgalom irányainak még a mostanit is meghaladó növekedése várható. Barcelonában jelenleg 52 egyesület van 5—6000 taggal. A kongresszuson hazánkat ifj. Marich Ágoston, a „La Verda Standardo“ szerkesztője képviselte. A jövő évi kongresszus Washingtonban ül össze, az utána következő pedig Antwerpenben. Az esperanto-ügynek ilyenét őrvedentes előrehaladása és egyáltalában véve az eszmének immáron kétségbevonhatatlan általános gyakorlati értéke, de még sok más számottevő tényező természetesen követeli egy kelet-európai esperanto-kongresszusnak mielőbbi összehívását, melynek helye Budapest lenne. Ennek a tervnek eredményes sikerét czélozza a „La Verda Standardo“ című magyar esperanto-lap is, akkor, amidőn a maga részéről Budapesten számos új tanfolyamot rendez és egyáltalában véve ország-szerte erőteljes szervezkedést kezdeményez. A La Verda Standardo szerkesztősége (Budapest, IX., Üllői-ut 59.) 54 fillér beküldése ellenében a szükséges felvilágosításokat és nyomtatványokat kívül lapjából egy mutatványosomat, egy dióhéjba szorított, de elég kimerítő nyelvtant szótárral s végül egy ismertető füzetet küld az érdeklődőknek.

— Önkéntességi jog egy művésznek. A király, mint a Magyar Tudósító jelenti, Ybl József építésznek a véderőtörvény I. része 64. §-ának 7. pontjára való hivatkozással az egyéves önkéntességi kedvezményt megadta. Ez a paragrafus az ugynevezett művész-paragrafus. Ybl József kiváló művészi alkotásaira való tekintettel részesült a kedvezményben.

— A felekezeti tanítók fegyelmi ügyei. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter köriratot intézett valamennyi róm. kat., gör. kat., gör. kel. szerb és gör. kel. román egyházi főtitzt, főhatóság-hoz és a gör. kel. szerb iskolatanácsokhoz, amely így szól: Az 1907. évi XXVII. tcz. 23. és 24. szakaszai a felekezeti elemi iskolai tanítók fegyelmi ügyei tekintetéből tüzetesen rendelkezvén és az illetékes egyházi főhatóságok az iskoláiknál alkalmazott tanítók fegyelmi ügyeinek ellátására vonatkozó szabályzatokat a hivatkozott törvény rendelkezéseinek megfelelően hozzám már bemutatván, a felekezeti elemi iskolai tanítók fegyelmi ügyeinek szabatos ellátásáról immár törvényes alapon gondoskodva van. Hogy tehát minden eltérésnek, illetve félre-magyarázásnak lehetősége kizárassék, a m. kir. helytartótanács 1863. évi 71.112 sz. alatt kiadott szabályrendeletét, mely a róm. kat., gör. kat. és görög nem egyesült hitfelekezeti elemi iskolai tanítók végelbocsátása körül követendő eljárásra vonatkozólag intézkedett, ezennel hatályon kívül helyezem. Van szerencsém erről a főtitzt. főhatóságot tudomásra és miheztartás végett értesíteni és felkérem a főtitzt. főhatóságot, hogy jövőben az egyházi főhatósága alá tartozó felekezeti iskolai tanítók fegyelmi ügyeinek ellátásánál szorosan a már hivatkozott törvény s a hozzám felterjesztett s általam tudomásul vett szabályzat rendelkezéseireh méltóztatassék alkalmazkodni.

— A hírlapszállítási postaszabályzat. A Magyar Ujságkiadók Országos Szövetségének az Ujságkiadók Lapjának „A hírlapszállítási postaszabályzat reformálása“ czimen közölt beadványára a kereskedelemügyi miniszter most átirattal válaszolt. A válaszból kitünik, hogy a beadványban említett sérelmek közül egyet orvosolni kíván, a többiekre nézve pedig kijelentette, hogy azok orvoslásával foglalkozni fog.

— Hajsza egy püspök ellen. A Nagyszébenben üléselő román nemzeti egyházi kongresszus világi tagjai valóságos hajsza indítottak Pap János aradi gör. kel. román püspök ellen, mert az aradi Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyén részt vett. Tegnap a kongresszus világi tagjai egy külön konventikulomot tartottak, melyen Kozma Pártén, az „Albina“ igazgatója elnökölt. Az értekezlet Vlád Aurél képviselőt és dr. Lázár Aurél nagyváradi ügyvédet bizta meg azzal, hogy keressék fel Pap püspököt és közzöljék vele az értekezlet határozatát. A nevezett két kongresszusi tag azonnal elment az aradi püspökhöz és az értekezlet nevében azt mondták neki, hogy a kongresszusi tagok nagy többsége óhajtja, hogy a püspök a jövőben tartózkodjék minden olyan manifesztációtól, mely a román nép érzelmeit sérti. Pap püspök udvariasan fogadta a küldötteket, de semmiféle nyilatkozatot nem tett. Megjegyzendő, hogy Vlád Aurél ebben az ügyben a kongresszus nyílt ülésében akart interpellálni, de a metropolita kívánságára elállott szándékától.

— A bátorság titka. A newyorki 76-ik utcában lévő német kórház egyik orvosa, dr. Mayerbeer, arra a meglepő felfedezésre jutott, hogy a félnépszerű egyszerű fiziológiai szervezeti okokra vezethető vissza, amely azonban operáció útján teljesen gyógyítható, úgy hogy az operáció után a leggyávább ember is a legvakmerőbb emberré válhat.

— Amint — mondotta az orvos — az örületet is csak hajsza által finom határ választja el a lángelmétől: azonképpen a dicsőített hőst is csak egy kicsinyke idegszál különbözteti meg a gyávától.

Mayerbeer dr. ugyanis hosszabb és beható vizsgálódás után arra az eredményre jutott, hogy a félelem és buskomorság érzete tulajdonképpen egy kis idegszálacska székkel, amely viszont a nyúlt agyból ered. Minél jobban ki van fejlődve ez az idegszál, annál félnépszerűbb természetű az ember és megfordítva; minél satnyább az idegszál, annál bátrabb az illető Mayerbeer dr. szerint. — Csak éppen el kell metszeni ezt a kis ideget s az eddigi gyáva, pipogya emberből bátor, vakmerő legény s a mélabus, szomorú emberből vidor, csapongó kedvű fizikó válik. — Mayerbeer ebbeli tapasztalatait csak nagy meggondolás és alapos megfontolás után hozta nyilvánosságra az igazi tudás szerénységével. Mayerbeer dr. orvos számos kísérletet hajtott már végre és állítása szerint egy jelentéktelen operáció után a leggyávább ember sem érez többé félelmet. Mayerbeer dr. most azt tervezi, hogy korszakalkotó fölfedezését föl fogja ajánlani az Egyesült-Államok vagy Németország kormányának, még pedig abból a czélból, hogy operáció után a hadsereg minden katonájából távolítsák el a „gyávasság idegszálát“, miáltal minden egyes katona határtalanul vakmerő lesz.

— A lisszaboni merénylet tettese. Közöltük, hogy Lisszabonban a Szent Lajos-templom közelében dinamitbomba robbant fel, mely a templom s a templom közelében álló házak ablakait bezúzta. Erre vonatkozóan táviratozzák a portugál fővárosból, hogy elfogtak egy embert, akit az a gyanu terhel, hogy ő követte el a merényletet.

— Elgázoltak egy minisztert. Viviani, francia közmunkaügyi minisztert majdnem ránézve végzetes baleset érte utol. Tegnap egy közúti kocsik nekiment és a miniszter kezén s vállán megsebesült. Szerencséjére azonban komolyabb sérülést nem szenvedett.

— Eléggett gyermek. Szeredről jelentik: Klimó Józsefné, akinek férje cukorgyárban lakatos, reggelit vitt az urának és rázárta távolléte alatt három kis gyermekére a szobát. Ismeretlen okból a szobában tüz támadt és mire az asszony hazaérkezett, a legidősebb nyolcz éves gyermek eléggett. A másik kettőnek, egy két éves fiúnak és egy csecsemőnek semmi baja sem esett.

— Nemzetközi kongregációs kongresszus. Salzburgban a jövő esztendőben a Mária-kongregációs nemzetközi kongresszust tartanak. Az előkészítő munkálatokat Kloiser prélatus végzi, akihez a pápa nevében Merry del Val bibornok levelet intézett. Kifejezte ebben a pápának azt a reményét, hogy a kongresszus a társadalom vallási és szociális érdekeit elő fogja mozdítani.

— Nászajándékok, jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész ékszerterelepen, Budapest, VII., Erzsébet-körút 20., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— Örületben. Egy örült ember félelmes garázdálkodásától érkezik hír Arad városából. Ruppert Rezső ujaradi asztalosmester, aki most már másodízben szökött meg a lippai kórházból, újabb örültségi rohanásban hosszú késsel *la akarta gyilkolni feleségét és kis leányát*. A halálra ijedt asszony azonban gyermekével együtt idejekorán elmenekült a dühöngő elől és Aradon huzódott meg sógoránál, Juhász Gyula kőfaragónál. Nemsokára ott termett az örült Ruppert is és döngötte az elzárt ajtót. A zajra a szomszédokból kijött *Holosán* Sofroné, akire az örült rávetette magát és fojtogatni kezdte. Halosánné jajveszékeltére az udvarra rohant *Argyelán* János szobafestő és ki akarta menteni *Illosánnét* veszedelmes helyzetéből. Ebben a pillanatban Ruppert felragadt egy kemény diófaszéket és úgy vágta vele fejbe *Argyelánt*, hogy az véresen, eszméletlenül bukott a földre. Az örült azután elrohant és Ujarad felé vette az útját, de az időközben értesített rendőség elfogta.

— Bomba Münchenben. A rendőség jelentése szerint ma éjjel egy óra felé a Burgstrasse egyik háza előtt robbanás történt, miáltal annak és a szomszédos háznak több ablaka beuzódott. A rőtön odasiető rendőrök az egész utcában nem tudtak embert találni, a ház előtti aszfaltban azonban mélyedést láttak, amelyből sűrű füstgomoly száll fel. Egy fémkupakot találtak. Eddig nem lehetett megállapítani, vajjon gyerekcsinnyről vagy boszúról van-e szó. A tetteseknek semmi nyoma.

— Kolera Poroszországban. Berlinből jelentik a Magyar Tudósítónak: Az utóbbi hetekben Poroszországban az orosz határhoz közel több kolera-megbetegedést történt. A hatóság a legszigorúbb intézkedéseket tette meg a járvány megállítására céljából. Ennek dacára koleraesetek még mindig előfordulnak, sőt legújabbán Andreischkenben két egyén halt meg kolerában.

— Aki önmagánál tör be. Bécsben, a Naglergassóban, egy ékszerészboltban betörést követtek el. Tizenkétezer korona értékű ékszert vittek magukkal a tettesek. A nyomozás megállapította, hogy a betörés koholt és a tettes maga az üzlettulajdonos. Büntársai *Halper* Miksa harminczhárom esztendő óráslégény és öccse *Halper* Salamon lakatos. Az utóbbi hajította végre a betörést, de a kassza kinyitására a rendes kulcsot használta, amit Reis maga adott át neki. A csalók ellen megindult az eljárás.

— Halálozás. Urban Mihály református lelkész életének 70. évében elhunyt.

Mednei *Mednyánszky* Tivadar m. kir. adóhivatali segéd, tart. honvéddhadnagy és földbirtokos október 20-án délelőtt fél 10 órakor, 34-ik évében, hosszú szenvedés után meghalt Trencsénben.

— Még mindig Bleriot felszállásáról beszél egész Budapest és még mindig ezrével nézi végig a közönség ennek a maga nemében páratlan örökességi eseménynek eredeti fölvetését az Apolló Színházban. Noha ez a színház hozzá van szokva a nagy sikerekhez, ilyen óriási vonzerejű képe még nem volt. Esténként óriási közönséggel telik meg az Apolló tágas nézőtere, mert a páratlan siker fölvetel mindenkit, ifjat és öreget egyaránt érdekelt. Fényes siker jut osztályrésztül a műsor keretében bemutatott aviatikai revünek is, mely a reptelés problémájának legújabb kísérleteit, a levegő meghódításának legújabb diadalait reprodukálja. A közönség kolosszális érdeklődésére való tekintettel az első előadás 5 órakor kezdődik.

— Rendőri hírek. A kisleány merénylete. A rendőség letartóztatta Albrecht Ignác 20 éves szeneslegényt, aki a Teley-tér 2. szám alatti szenespincejébe lecsalt egy 6 éves leányt s merényletet követett el ellene. A kisleány megbetegedett s a szülők így tudták meg az aljas merényletet. — Örült a várbán. Tegnap a budai királyi várpalota környékén a rendőrségem egy gyanusan viselkedő emberre lett figyelmes. Igazolásra szólította, mire ez így válaszolt:

— Hagyjon békében! En vagyok a trónörökös. A rendőr nyomban látta, hogy örülttel van dolga. A szerencsétlent bevitte a főkapitányságra, ahol megállapították, hogy Balázs János a neve, volt törvényszéki írnok. A lípótmezei tébolydában helyezték el.

x Czélszerű kályha barnaszén fűtésre már régi óhaja a közeposztálynak, amennyiben ezáltal az igen drága porosz kőszén fűtését fölöslegessé teszi. Ilyen kályhát talált fel Koch Jenő kályhagyáros (VI. Szondy-utca 53.), amely kályha teljesen füst és szagmentesen fogyaszt benne szenet.

x Szép a hajusz Hajdusági pedróvel.
x Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.
x Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

A nyugdíj-kérdés.

Budapest, október 21.

Szociális szempontból alig van nagyobb horderejű kérdése a közigazgatásnak a nyugdíj-kérdésnél.

Ha nem is tette volna ezt aktuálissá a fővárosi tisztviselők nyugdíjszabályzatának a sorsa, érvén alatta a belügyminisztérium által tett csodálatos változtatásokat, rá kellett volna térnünk előbb-utóbb, mert minden tekintetben itt az ideje, hogy a leghangosabban bekiáltssuk a társadalom felé: értesse meg végre mi a nyugdíj és ne viselkedjék úgy, mintha most is a középkorban élnénk s az ember veleszületett jogainak kihirdetése még mindig a maga apostolatát várná.

Hogy mi a nyugdíj, erre másképpen felel az állam és másképpen a társadalomfelfogó. Az állam azt mondja: az emberek sokasága, amely rám van szorulva, dolgozik nekem ameddig bírja, amikor pedig már nem bírja, akkor kegyelemből eltartom ugyan, azaz fizetem, anélkül, hogy érte megdolgoztatnám.

Az emberséges emberek ezt az okoskodást régen megbélyegezték és akik az ő álláspontjukat képviselik a társadalomtudományban, azok egészen más hurokat pengetnek.

Mindenekelőtt kiindulnak onnan, hogy az állam feladatai közül némileg talán vitás lehet, hogy tartozik-e minden alattvalóját munkával és élelemmel ellátni, de semmiesetre sem vitás, hogy amint a beteget minden kulturáram gyógyítani és ellátni köteles, azonképen az öreget, a munkaképteleneket is, még pedig megközelítőleg abban a sorban hagyva meg őket, amelyben életüket töltötték. III-ik Napoleon császár gondolkodott erről legelőször az összes uralkodók közt, de a saját miniszterei kinevezték érte. De hiába nevettek: ezuttal a sokat rágalmozott császár pártján volt az igazság, mert a társadalmi fejlődés az azóta elmúlt félszázad év alatt határozottan abban az irányban halad. Gondoljunk csak a munkásbiztosításra, az agkor és rokkantság esetére való biztosításra, amelyekre mint a munkáskérdés megoldásának kisegítő eszközeire egymásután ráfanyalodnak az államok s több kevesebb szerencsével, de mindenütt az állam beavatkozása mellett egymásután életbe is léptetik.

Ettől csak egy lépés a hivatalnok nyugdíja, aminek csak a neve más, de voltaképen ez sem egyéb, mint a szellemi munkásoknak aggkorra és munkaképtelenség esetére való biztosítása.

És hogy e hasonlat mennyire igaz, a mai kortársak nem is hinnék, a régi emberek azonban nagyon jól tudják, hogy a nyugdíj alig százszázad találmány és bizony nem az államok, illetőleg a miniszterek és egyéb kormányzók, illetőleg rabszolgartatók találták ki, hanem mindenkor és mindenütt maguk a rabszolgák, vagy szemben és ildomosabban mondva: az érdekelt tisztviselők.

Akit a dolog mélyebb tanulmányokra izgat, igen érdekes munkát írhatna, ha nekilátva és az egyes kormányzati ágak levéltárait felkutatva, megállapítaná, hogy melyik ágazatban milyen időtől, melyik évtől fogva kapnak nyugdíjat a munkából kidölt hivatalnokok. Sok nagy érdekű tudnivalóról ránthatná le a leplet, illetőleg számos nagy nevű államférfiúról, s a végén aztán az egész állami nyugdíjügyet igen tanulságos világításban állítaná a világ elé.

A dolog tudniillik úgy áll, hogy még élnek öreg emberek, akik emlékeznek rá, hogy valamikor a kincstári jövedékek alkalmazottjainak nem járt nyugdíj, mert olyanforma viszonyban voltak az állammal, mint 40 év óta a magyar államvasut tisztviselői, hogy tudniillik senkinek sem tudja róluk, sem ők maguk, sem a miniszterük és a kormány más tagjai, hogy állami tisztviselők-e ők, vagy nem azok? És ha nem azok, mik legyenek voltaképen?

A jövedéki hivatalok, ugymint a dohány, a só, a lottó, a posta stb. valamikor magánvállalkozók kezében voltak, s a hivatalnokok, hogy munkaképtelenség esetére éhen ne pusztuljanak, éppen úgy összerakták a megtakarított filléreiket, amiként szemünk láttára, a mi korunkban összerakták a Máv. hivatalnokok és nyugdíjalapot teremtettek maguknak. Legújabbán ugyanezt cselekszik a községi jegyző, nemkülönbön a községi orvosok.

A kormányok mindezen alakulásokat összetett kezekkel nézték, és hagyták gyülni az ezeket és százszázadok rakására. Csak mikor már milliók gyülettek össze, akkor kezdtek a nyugdíjasokat figyelniükre méltatni. Amint aztán jött egy kis országos felfordulás, például, hogy az 1845—49-iki eseményeket ne is említsem: az 1854-iki félmillió fegyverhadtest felállítására a keleti háború idején, az 1859-iki és 1866-iki esatavesztés, — mindezen katasztrófának az lett a szomorú következménye a szegény hivatalnokokra, hogy az állam, tisztesség nem esik szőlő: kirabolta őket.

A roppant moloch megéhezett az ő garasaira és elnyelte, anélkül, hogy kérdezte volna: tetszik-e

ez nekik, vagy nem tetszik? Nemzetgazdasági műnyelven kényszerkölesönnek nevezik az utonállásnak ezt a faját — a mai nemzedék erről se tud már, de bizony az apáink, meg a nagyapáink, ha hivatalnokok nem voltak is, sokat szenvedtek miatta. Mert kinek valamije csak volt, annak egy részét bizony az évi adón felül elvitte az állam és adott érte papírost, ami testvérek közt alig érte a felét annak az összegnek, ami rá volt nyomtatva.

A hivatalnokok azok nem papírost kaptak, hanem egy csábító ígéretet. Azt tudniillik, hogy ne törődjenek a tőkájukkal, akármi történik vele, a földolag: a nyugdíj, ki fog járni nekik egészen úgy, mintha a tőkájuk megmaradt volna, mert ennek elkobzása fejében fizetni fogja az állam.

És a hivatalnokok — mit is tehettek volna egyebet szegények: jó arcot vágtak a rossz játékhoz és még örültek is neki, hogy életük utolsó napjáig az állam kenyerét fogják enni.

Ők azt hitték, a kettő egyre megy, holott, amint az élet nemsokára bebizonyította, ég és föld a különbség köztük.

Amíg tudniillik megvolt a pénzük, azt ők maguk kezelték és biztosítási alaptőkének ösmervén, eszük ágába sem jutott ezimeket keresni hogy milyen uton-módon üthetnék el egyik-másik kortársukat a saját befizetett tőkájének a kamataitól?

A miniszter urak ellenben csakhamar elfelejtették, hogy milyen eredetű a nyugdíj és fegyelmi eszközt csináltak belőle. Vagyis szabályzatokat kezdtek kidolgozni arról, hogy bizonyos esetekben a nyugdíjat meg lehessen valakitől vonni. Például büntények, súlyosabb vétségek esetén, sőt fegyelmi uton is. Tehát nemsoká akkor, ha valakit a bíró elítél, hanem ha az illető a főnökeivel konfliktusba és emiatt kiteszik a szűret. Ott volt például a Kasics-eset másfél évtized előtt, amikor egy államtitkári teendőket végző miniszteri tanácsosnak, amiért a joga mellett szót mert emelni, báró Fejérváry Géza nemsoká a rangját és állását vette el, de a nyugdíj jogosultságát is.

Lehetett volna vajjon ilyen barbarizmust elkövetni, ha az a bizonyos alaptőkéből, melynek kamatjából a nyugdíjat fizetik, a dicső igazságérzésű bárónak koppant volna a szemé? Ha megvan az alaptőke, az azt kezelő pénztár polgári pörben a bíró elé állítható és az nem nézhetett volna mást, mint a szerződést, és ha a tisztviselő pontosan fizette volna a díjakat, a pénztárt elmarasztalta volna a fizetésben. De a tőke el volt konfiskálva és perelni nem lehetett, mert a nyugdíjszabályzat olyan szépen van szerkesztve, hogy aszerint nyugdíj voltaképen senkinek sem jár, csak akinek kegyelemből megadják.

Mikor négy évtizeddel ezelőtt a Máv. tisztviselői a maguk nyugdíjintézetét megalapították, s a vonalak szaporodásával a tisztviselők száma, meg a befizetett százszázadok is fölszaporodtak, egy nagyon okos ember, Tolnay Lajos, az akkori elnökgazgató nyugdíjalapját a sorstól féltette a vasutasok nyugdíjalapját. Nem is engedte a milliókat felszaporodni holmi könnyen mozgósítható papirosokban, hanem egymásután építette belőle a lérpalotákat. Csak az Andrássy-uton levőbe beleépített vagy 20 millió koronát. Az az óriási épülettömb is, amelyben a Máv. igazgatósága székel, ezé az alapé. A Köröndön is két szögletház, nemkülönbön az a köcsipkés, ónémetstilusu palota, szemben az Operával.

Hát ezeket csakugyan nem lehetett máról-holnapra lefoglalni. De azért mégsem maradt a vágyon azoké, akik összehordták. A vasminiszter de hogy türte volna azt meg, hogy az ő rabszolgá alattvalóinak a kezében akkora hatalom maradjon, ami oly sok millió adminisztrálásával természet szerint jár. Az 1884-ik év őszén, éppen 25 éve most ennek, kimondta, hogy az alaptőke felől jövőre a minisztérium akar rendelkezni, még pedig a saját maga alkotta szabályok szerint. És követelte, hogy a nyugdíjgyűlés összes addigi jogairól egy rendkívüli közgyűlésen lemondva, ruházza át azokat a miniszterre. A vasutasok a fogukat esikorgatták dühükben, de ki volt adva a titkos jelszó, hogy aki a mindenható miniszter akaratával dacolni mer, annak kitörök a nakát. A hivatalokban hallatlan terrorizálással puhították a választmány tagjait. Alá kellett írniok egy szerződést, s aki nem írta alá: nem kapott szabadságot a fővárosba utazni a közgyűlésre.

A hatalmi láz annyira elfogta Baross és Lukács Bélát, az akkori elnökgazgatót, hogy egy fővárosi újságot, amely a vasutasokat kitarásra buzdította és vagyonuk megvédését becsületbeli kötelességüknek hirdette: hivatalos levélben megfenyegették, a szerkesztőség fejére idézvén valami törvényszakaszt, amely úgy szól, hogy a hivatalnokot feljebbvalója elleni engedelmességre izgatni büntetendő cselekmény. „Kívén, ha a feljebbvaló — rabol“ felelte az újság, és a dologból nem lett sajtóper.

Baross Gábornak mindenesetre elvülhetetlen érdemei vannak a magyar vasutügy fejlődésében és az ő emlékéét csak kegyelettel szokás emlegetni a

házában. Mi se akarunk e kegyelet ellen vétetni, de azért kimondjuk, hogy ezzel a jogelkobzással bizony nem szaporította az érdemeit. Aki mást hisz, kérdezze meg csak a legilletékesebb embereket, a vasutasokat. Azok majd megfellelnek.

Másrészt pedig kívántunk volna az autokrata miniszternek szép hosszú életet, hogy megérhette volna a mai kort és most merete volna megpróbálni, a mai társadalmi szervezkedés korában olyan pénzre tenni rá a kezét, ami nem az övé, vagyis az államé. Majd megkapta volna ő is a feleletet.

Ami a fővárosi tisztviselők nyugdíjszabályzatát illeti, sajnálattal konstatáljuk, hogy az bizony elejétől fogva nem volt modern alkotás. Sehol sem tetszik ki belőle az egyenlőség elve, vagyis elismerése annak, hogy a levont tisztí díjak, mint nyugdíj-árulokok fejében a nyugdíj nem mint kegyedomány, hanem mint a tisztviselő saját tőkájének a kamatja jár, amit semmiféle ezímen sem lehet tőle elvonni, még kevésbé a családjától. Még ha sikkaszt is valaki és bezárják, a családját akkor sem szabad földönfutóvá és koldusá tenni.

Ha az állam, igen bölcsen és helyesen, a magánbiztosító társaságokat törvénynyel kötelezte arra, hogy a befizetett díjakból díjtartalékokat kell képezni, amelyeket, mint a biztosítottak vagyonát elkönyelve kell könyvelni és nyilvántartani, azonképen el kell érkezni az időnek, mikor az állam és a benne fennálló hatóságok, sőt egyéb szervezetek is, a nyugdíjat biztosítási alapon és ennek módjára kezeljék. Akkor aztán nem történhetnék olyan csoda, amit például a belügyminisztérium beecszatott a fővárosi nyugdíjszabályzatba, hogy az öngyilkos tisztviselőnek az özvegye és az árvái nem kaphatnak nyugdíjat és ellátást. Mi jögon? kérdezzük. Azért, mert: az állam én vagyok? Mi azt hisszük, hogy ez első sorban magánjogi kérdés és ennek eldöntését talán mégis csak illőbb dolog lenne esetről-esetre a bíróságra bízni, mint előre kimondani egy jogfosztó szakaszban, amelynek — szívat te. szünk egy ellen — hire fog futni egész Európában, de e hirt nem fogjuk megköszönni.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Kubelik hangversenye. Csajkovszkyval kezdte, Bach-al, Wieniavskyval folytatta, Paganinivel végezte. Szép program, nagy program, széles skálájú művészek valók, akinek a vonója alól ki tud forni a nagy orosz kicsapó temperamentuma, meg tud kristályosodni Bach klasszicitása és könnyedén simulnak el a Paganini nyaktörő nehézségei. A Kubelik regisztere nem terjedt olyan szélesre, mint a programja. A Csajkovszky koncert első tételét minden forráság nélkül játszotta meg, a kemény, esupa-tűz akkordok megpuhultak az ujjai alatt és szinte szétfolyt, szét esett a nagy temperamentum. A Canzonetti lány érzelmességét már jobban kihozta, — az utolsó tételbe pedig be tudott csempézni egy darabot a szláv lélekéből. Aztán jött Bach. És leve nagy-nagy letörés. Így nem lehet Bachot játszani. A mélységek helyett ürességeket kaptunk, lélek helyett fogásra utazó játékokat, a klasszikus, tiszta formákban megcsillogó szépségek helyett unalmat. Kubelik nem jutott el Bachig, de ma már ott tart, hogy valószínűleg soha is fog megérkezni hozzá. Már Wieniawsky d-moll koncertjében szebb dolgokat produkált, az első tétel kissé egyenetlenül játszotta ugyan, de a második és harmadik tétel színes, meleg tónusából legalább megmutatott egy-egy darabot. Utoljára hagyta — és Kubelik ismeri magát — Paganinit. Okosan. Ez aztán igazán az ő birodalma. A hegedűsök között nagyobb zsonglör nem akad nála. Szuverén tehnikájú muzsik, aki a legszédítőbb nehézségeken briliáns könnyedséggel szökik át és aki előtt technikai akadály nem létezik. A bravurjai mozgásba hozták a kissé fázékony közönséget — kint leszállt este az októberi köd — és amely megadta a művészeknek a nagyságot jelentő finálé-tombolást és ráadaást kérés taposógyűrűt. Így aztán a Bachov és Csajkovszkyn esett bántódások elfelejtődve, az este jó hangulatban ért véget és Paganini boldogan mosolygott le a menyországából az ő apostolára. (d.)

(*) Az Operaházban holnap Stracciari Riccardio fellépésével a Filarmoniai Társaság özevgy és árvasegélyző alapja javára Tosca kerül színpadra. A cím szerepet V. Kramper Teréz, Scarpiát Stracciari, Mariót Anthes, Angelottit Kornai, a pásztorfiut Váradi Margit, a sekrestyést Hegedűs, Spolettát Kertész, Sciarrot Kárpát, a

börtönőrt Ney B. énekl. Vezényel Szikla Adolf karmester, rendező Alszegey Kálmán főrendező. (Bérleten kívül XVII. Mérsékeltlen felemelt helyárak.) Szombaton premier lesz. Ekkor mutatják meg Smetana „Daliborját”, melynek szerepeit Vasquez grófné, Medek, Arányi, Takács Mihály, Venczell, Déry és Kárpát adják. (Premier-helyárak. Évi bérlet 116.)

(*) „A mama völgyéne.” A néhai tatai gróf Esterházy Miklós 1895-ben 500 koronás pályadíjat tűzött ki egyfelvonásos vígjátékokra. A pályadíjat akkoriban Bokor József nyerte el. A pályamunkák közt volt egy „A mama völgyéne” című egyfelvonásos, melyet a pályabírák dícsérettel tüntettek ki. Szerzője nem jelentkezett s a jelítség levélkéket megsemmisítették. Most, tizennégy év múlva, Solymosi Elek, a Népszínház volt oszlopos tagja, a debreczeni színezház igazgatója, azt a kérdést veti föl: „Ki írta a Mama völgyényt?” Aki erre a kérdésre fevilágosítást tud adni, szíveskedjék azt Solymosival (Debreczen, Színezház) közölni.

(*) Taifun. A Vigszínház legközelebbi ujdonsága ismét a legúj magyar színdarab lesz. Lengyel Menyhért „Taifun” című drámája. Ez a színdarab egészen új miliőben játszódik. Európába ájtott és itt első japánokról szól, a vágyaikról, cseljaikról, törekvéseikről és arról, miképp helyezkednek el s hogy viselkednek a töltők érzésben és világlafogásban egészen különböző európaiakkal szemben. Rendkívüli érdekességi és mindvégig izgalmas cselekmény keretében folyik a két emberfajta harcra, amelynek központjában a darab főszereplője, a japán Tokeramo áll. Ezt az alakot Hegedűs Gyula játssza; a női szerepeket Góthné Kertész Ella és Gazsi Mariska adják. Ezenkívül a Vigszínház egész férfiszemélyzete résztvesz a darabban, mely hálás, művészi feladatot nyújt a színháznak. A „Taifun”-t Jób Dániel rendezi. Holnap, pénteken a Vigszínházban a „Buridán számara”, Flers és Caillavet nagysikerű vígjátéka kerül színpadra.

(*) A „Hivatalnok urak” ötvenedszer. A Magyar Színházban holnap, pénteken lesz Földes Imre kiváló társadalmi drámájának, a Hivatalnok uraknak a második jubileuma, az 50-ik előadása. E jubileum iránt, amelyet a színház méltó, fényes előadás keretében fog megtartani, nagy érdeklődés mutatkozik a közönség minden rétegében. A Hivatalnok urak jubilaris előadása mellett e héten, szombaton Hatvany Lajos és Lengyel Menyhért házassági komédiája, A szűz van műsoron, vasárnap délután mérsékelt helyárakkal a Pádva hercegnőjét adják, este Rostand nagysikerű költői alkotása, A sasfők kerül színpadra.

(*) A német császár és Caruso. Tegnapelőtt kezdte meg Caruso vendégszereplését a berlini udvari Operában mint Don Jose Carmenben. Sikere óriási volt és a második felvonás után Vilmos császár az udvari páholyba kérette a híres tenoristát, s gratulált Carusónak nagy sikeréhez.

(*) „Jack, a senki.” A Magyar Színház a jövő hét végén új, ismeretlen szerzőt mutat be a főváros közönségének. E szerző angol ember: W. Somerset Maugham, az utolsó három évben London legnagyobb sikereket aratott dráma-írója. Két első darabjával, a Penelope-val és Lady Frederick-vel vonta magára a közönség érdeklődését, a Magyar Színházban most bemutatásra kerül vígjátéka, a Jack Straw pedig szenzációs sikerével éveken keresztül vonzotta a színházba az angol főváros publikumát. Az angol színpadokon kívül eddig a berlini Kammerspiele-ben került színpadra a Jack, a senki, amelynek előadására a Magyar Színházzal egyidejűleg készül a bécsi Deutsches Volkstheater is. A Magyar Színházban a darab főszerepeit Mészáros Giza, Gombaszögi Frida, Forrai Rózsa, Csontos, Vágó, Z. Molnár, Vándory, Papp és Réthey fogják játszani. A Jack, a senki bemutató előadása a jövő szombaton lesz.

(*) Rákóczi siremlék-pályázat. A Rákóczi siremlék-pályázat pályabírója báró Forster Gyula főrendiházi tag elnökségével tegnap ismét ülést tartott a városligeti iparcarnokban, amelyen azonban döntésre még nem került sor. A pályabíró e jelentés kapásán újból minden egyes tervet megvizsgál és szemléje után elhatározza, hogy a díjakat egy legközelebbi ülésén ítéli oda.

FŐVÁROS.

(*) A. X. kerületi tisztviselőtelepi munkásgimnázium. Molnár Viktor államtitkár megbízta Myskovszky Ernő főgimnáziumi tanárt a X. kerületi tisztviselőtelepi munkásgimnázium szervezésével és egyúttal őt annak igazgatójává nevezte ki. A szociális jelentőségű kulturintézmény, melynek célja az elemi iskolai képzettséggel bíró munkásoknak alkalmat nyújtani arra, hogy a polgári iskolai műveltséget szabad idejükben és minden anyagi teher nélkül megszerezhessék, ma már a megvalósulás stádiumába jutott s kizárólag a MÁV. gépgyár munkásai között lesz hivatalos kulturmisszióját terjesztetni. A MÁV. gépgyárból oly nagy számmal jelentkeztek a hallgatók, hogy három párhuzamos osztály felállítására válik szükségessé. A gimnáziumi bizottságnak a múlt héten tartott alakuló ülésén megválasztották elnöknek: dr. Akmann Béla MÁV. gépgyári felügyelő főorvost, alelnökké: Dörner Béla MÁV. gépgyári főellenőrt és jegyzővé: Huszti József székesfővárosi elemi iskolai igazgatót. Mys-

kovszky Ernő főgimnáziumi tanárnak igazgatóvá történt kinevezését nagy örömmel vették tudomásul. A beiratások serényen folynak s a gimnáziumot október 31-én Molnár Viktor államtitkár fogja ünnepélyesen megnyitni s ugyanakkor kezdődnek meg az előadások is a MÁV. gépgyár épületében.

(*) A Nemzeti Szalon és a főváros. A főváros tanácsa ma délelőtt tartott ülésében elhatározta, hogy a Nemzeti Szalonnal fennálló szerződést egyoldalul felbontja. Erre a lépésre az szolgálta okot, hogy a Nemzeti Szalon nem tett eleget azoknak a fizetési kötelezettségeknek, amelyeknek teljesítésére szerződése kötelezi. A Nemzeti Szalon ugyanis köteles lett volna első sorban negyedevenként a volt bérlő helyett 2500 koronát lefizetni a főváros pénztárába, másodsorban pedig tartozott volna megfizetni azt a bérvesztéséget, amely a fővárost a bérlőváltás folytán érte. Ez az összeg szintén mintegy évi 10.000 koronára rug. Miután a Nemzeti Szalon többszöri felszólítás, sőt megbírságolás dacára sem tett eleget, — de nem is tudott volna eleget tenni — fizetési kötelezettségeinek, a főváros tanácsa kénytelen volt a szerződést egyoldalul felbontani; már csak azért is, mert a szerződés az összes kötelezettségekkel egyetemben a közoktatásügyi minisztériumra szállt át s így mégis van remény reá, hogy a főváros meg fogja kapni a pénzt.

(*) Fővárosi építkezések és a vasárnapi munkaszünet. A budapesti téglagyárosok és építőmesterek dr. Komlós Ágost és dr. Hegedűs Loránt vezetésével küldöttségileg tisztelegtek Sztjerényi József kereskedelmi miniszteri államtitkárnál, akit arra kért a küldöttség, hogy a folyó évi építési időnyre függeszse fel a vasárnapi munkaszünetet a téglafuvarozásra nézve. Az államtitkár a főváros hatóságának építkezéseire vonatkozólag megígérte támogatását.

TÖRVÉNYSZÉK.

(*) Gyilkosság a tanyán. Gyanus körülmények között tünt el 1908. év május havában Simon Mátyás gazdálkodó, akinek az irsai határban lévő u. n. erdőszélbeli részen volt a tanyája. Az eltűnést a család tagjai bejelentették az irsai csendőrszéknek is, amely azóta folyton nyomozta Simon Mátyást. A nyomozás hosszú ideig sikertelen maradt. Feltűnt azonban a csendőröknek, hogy Hefner Pál, valahányszor kihallgatták, mindig másként adta elő az eltűnés részleteit és körülményeit. Hefnernek ezen különböző előadásai arra készítették a csendőröket, hogy erőlyesen kérdőre fogják Hefner Pált. A vallatás alkalmával a sarokba szorított ember megtörtén vallotta be, hogy Simon Mátyás már nincs az élők között, mert ő és Simon Mihály a múlt év május havában megölték és kiinn a tanyán el is temették. A holttestet a csendőrök meg is találták s a törvényszéki orvos konstatálta, hogy a halált a nyakon levő zsinég okozta. Dr. Aczél vizsgálóbíró ma délelőtt hallgatta ki részletesen Hefner Pált a gyilkosság elkövetésére. Hefner a kihallgatás alkalmával elmondotta, hogy az asszonyok felbujtása folytán Simon Mátyást ő és Simon Mihály támadták meg. A hurkot a meggyilkolt ember fia, Simon Mihály, vetette apja nyakára. A holttestet ezután a disznóólban rejtették el. Másnap Simon Mátyásné tanácsára ásták el kinn a tanyán a homokbuczkák között, hogy bűnük ki ne tudódjék. A kihallgatás után a vizsgálóbíró az ügyesség indítványa alapján gyilkosság büntetőért elrendelte a kihallgatott Hefner Pál ellen a vizsálatot a vizsálati fogsággal együtt. Társainak kihallgatására holnap és holnapután kerül a sor.

(*) Halálraítelt apagyilkos. A karánsebesi törvényszék mint esküdtszék mint tárgyalta a gyilkosság büntetével vádolt Mirza Pável és Bálint György bűnügyét. Ez évi július 16-áról 17-ikére virradó éjjelen. Obréza község erdejében a két vádlott vadászfegyverrel meglötte Mirza Mojszét, Mirza Pável édesatyját s aztán elvették annak négyszáz koronát tartalmazó bőrövéit. A pénzt ott nyomban, a vérben fetregő és halállal vívódó áldozat mellett maguk között felosztották. Mirza Pável vádlottat költéllal végrehajtamdó halálra, Bálint György vádlottat pedig élete fogyatag tartó fegyházra ítélte a bíróság.

(*) A gyilkos unoka. Hajmeresztő kegyetlenséggel ölte meg nagyanyját ez év szeptember 18-án Argalás Antal kispesti gyári munkás a pestmegyei Perreg községben. Argalás Antal ez év szeptember 18-án este azzal a kijelentéssel bucsuzott el a vele közösen háztartásban élő Barth Esztr nevi gyári munkásnőtől, hogy elmegey Perregre nagyanyjához, Juhász Józsefnéhez s pénzt fog tőle kérni. Ha nagyanyja nem ad pénzt neki, akkor hideg embert csinál belőle. Argalás követelő hangon pénzt kért nagyanyjától. Az öreg asszony megtagadta unokájá-

nak kérését, aki a fölötti dühében fejszét ragadott s nagyanyját addig ütötte vele, míg az kiszenvedett. A csendőrök már másnap letartóztatták a tagadásban levő gyilkost és bezáratották a pestvidéki törvényszék fogházába. Neuberger vizsgálóbíró már több ízben kihallgatta az elvetemült embert, aki egyik kihallgatása folyamán beismerte végre, hogy a gyilkosságot ő követte el, de mentésére védekezésül felhozta, hogy ittás fővel támadta meg nagyanyját. Bann a fogházban Argalás nagyon megbánta ezt a beismerő vallomását, s most hogy a büntetéstől szabaduljon, örülnek tettei magát. A vizsgálóbíró elrendelte Argalás elmeállapotának törvényszéki elmeorvosi megvizsgálását.

§ Sajtópör. A „Népszava“ című lap 1908. évi augusztus 27-én megjelent számában „A Máv. posványából“ című közleményében azt írta a Máv. balparti üzletvezetőség főtisztviselőiről, hogy pénzért áthelyezéseket eszközölnek. A m. kir. államvasutak igazgatóságának főhatalmazása alapján a közlemény tartalma miatt a budapesti kir. ügyészség perbe fogta a Népszavát vágalmazás vétsége címén. A megindított sajtóvizsgálat folyamán a cikkért a felelősséget Garami Ernő szerkesztő vállalta el. Mára volt kitűzve ebben az ügyben az esküdtzsi főtárgyalás a budapesti büntető törvényszéknél Mikovics dr. bíró elnöklése alatt. Garami Ernő kijelentette a tárgyaláson, hogy cikkét téves információ alapján írta meg és ezért bocsánatot kér. Az elégtételnek ezt a nemét Lubi Gyula dr., az államvasutak jogi képviselője elfogadta és kijelentette, hogy a vádlott megbüntetését nem kívánja. Uzonyi dr. kir. ügyész erre a vádat eljettette, a bíróság pedig a további eljárást megszüntette.

§ Árjegyzék és szerzői jog. Egy budapesti iparos árjegyzéket adott ki. Lefényképezette nevezetesebb árukat, a fényképekről kliséket készített és így ábrákkal tarkítva küldötte szét árjegyzékét. Egyik konkurrensa az árjegyzék ábráit egyszerűen utánoztatta és hasonló árjegyzéket adott ki. Ezért szerzői jog bitorlása címén perrel támadta meg. A perben vgszó fokon a királyi Kuria kimondotta, hogy árjegyzékben foglalt ábrák utánaképzése nem bitorlása a szerzői jognak, mert árjegyzékekben szerzői jogról egyáltalában nem lehet szó. Az indoklás szerint az ilyen ábrák nem képzőművészeti alkotások, nem is várjuk azoktól az élvezetet, amit a képzőművészet termékeitől elvárunk, nem is az a céljuk, hanem csak az, hogy az iparos áru-alkalmazók formájáról tájékozódassék a vevőket. Ha ezek az ábrák egyik-másik árjegyzékben tetszetesebbek is, ez nem a művészi kivitelnek, hanem az ábrázolt áru csinosításának tulajdonítható. Mivel pedig a törvény szerint még a műszaki rajzok fogalma alá sem vonhatók az ilyen árjegyzéki ábrák, még akkor sem lehet a panaszlottal szemben a szerzői jog bitorlását kimondani, hogy ha a panaszlott ellen be lehetne bizonyítani, hogy nem a saját áruiról, hanem a panaszos előbb megjelent árjegyzékében közölt ábrák nyomán készítette a szóbanforgó ábrákat.

§ A legújabb mártír. A Szakolczán megjelenő *Ludove Noviny* időszakos lapban, melynek *Szkicsák* Ferenc országgyűlési képviselő a tulajdonosa, 1907. április ötödikén „Az elpártolások“ ezimén cikk jelent meg, melynek minden sora izzott a magyargyűlölettel. Azokká a „renegátokká“ foglalkozott, akiket a tót nép „csvak“-kóknak nevez, amely gunynév a schwach—untauglich szóból ered s amelyvel a magyarokhoz szító tót származásukat illetik. A cikk ezeknek a jó magyar hazafiaknak szemükre lobbantja, hogy levették tót nemzetiségüket, megtagadták származásukat és tót nyelvüket s tüntetőleg török a tót nyelven, büszkén vallva magukat magyaroknak. Ennek oka pedig az, hogy a szegénysorsu szülők magyar iskolába kénytelenek adni gyermekeiket, ahol renegátokat nevelnek belőlük. A cikk végül felhív minden igaz tótot, hogy éreztesse megvetését ezekkel a csvakokkal, legyenek papok, tanítók, vagy bármi más foglalkozásuak, mert hisz a magyarok is csak undorodással fogadják őket táborukba. A cikk végül így kiált fel:

— Reméljük és hisszük, hogy felvirrad a szabadság napja s akkor jaj ezeknek a hitehagyottaknak.

Ugyancsak a *Ludove Narodne* nyomdájából két tót naptár is került ki, melynek egyikében egy cikk a földművesosztályt, a vagyonos és uriosztály ellen gyűlöletre igtatja, a másikban pedig a csernovai véres zendülés halottait dicsőíti s a magyar bíróságot és csendőrséget gyalázza. Mind a három cikkért *Jansák István* Brünben tanuló

műgyetemi hallgató vállalta el a felelősséget, akít a pozsonyi esküdtzbíróság igtatás és büntett feldicsérese miatt négy hónapi fogházra és nyolczszáz korona pénzbüntetésre ílt. A vádlott sammisségi panaszát ma a Kuria első büntető tanácsa *Pongrácz Jenő* kuriai bíró elnöklésével elutasította.

§ A gyilkos önkéntes. Ez év július hó 15-éről 16-ára virradó éjjel történt, hogy Stendalban egy Zeuner nevű fiatal zászlóst titokzatos módon meggyilkoltak, mely gyilkosságnak motívumai még ma sincsenek teljesen kiderítve. A gyilkosságot Baumgart nevű önkéntes követte el, ki Zeunerrel együtt a 10-ik huszárezrednél szolgált. Mindketten egy Voss nevű önkéntestársukkal laktak *Wegnerné* szállójában.

A gyilkosság napján Baumgart és Voss a szálló éttermében körülbelül éjfélkor együtt idógáltak. Voss azután éjjelkor pihenni tért, míg Baumgart továbbra is ott maradt. Teljesen részeg volt már, amikor a vendéglősné őt is aludni küldte. Zeuner ezen a napon jóval korábban tért pihenőre, mert másnap hosszabb úrjáratra kellett volna mennie. Alig vonult vissza szobájába *Wegnerné*, amikor durranást hallott. Eleinte nem tulajdonított fontosságot ennek, mert azt hitte, hogy talán valamely nyitva felejtett ablak vágódott be. Később azonban mégis nyugtalankodott és lámpával kezében felment az emeleltre. Itt legnagyobb szédülésközébe a teljesen ruhátlan Baumgarttal találkozott, aki épp be akart menni Voss szobájába. *Wegnerné* ama kérdésére, hogy mi történt, Baumgart csak annyit felelt: „Ah, semmi!“ *Wegnerné*nek feltűnt, hogy Zeuner szobájának az ajtaja nyitva van, miért is bement oda. Al szerencsétlen zászlóst, aki szintén teljesen ruhátlan volt, az ágyról félig lecsúszó helyzetben, holtan találta. Az ágy előtt óriási vértócsa képződött a Zeuner fejéből patakzott vérből. Zeuner agyán egy revolvergolyó hatolt keresztül, amelyet utóbb a koponya-alapban megtaláltak.

A két önkéntest másnap letartóztatták. Voss ártatlansága mihamar kiderült. Baumgart vallomása azonban olyan zavart és értelmetlen volt, hogy az eljárást megindították ellene. A tárgyaláson Peetz dr. titkos tanácsos, az altscherbitzi elmeorvóintézet igazgatója előadta, hogy a vádlott kétségbevonhatatlan psychopathologikus tehetségben szenved. Anyja családjában az ideg betegségek, öngyilkosságok és elmebajok egész sorozata található. Atyja alkoholista volt és agylágyulásban halt meg.

A tudós tanár véleménye szerint Baumgart a büncselekményt öntudatlan állapotban követte el. Vögeler hadbírósnál tanácsos, a vád képviselője a vádlottat gyilkosság büntetésében vétkesnek kérte kimondani és hat esztendei fegyházbüntetést és a hadsereg kötelékéből való eltávolítást indítványozott. Ezzel szemben *Guttman* magdeburgi ügyvéd, Baumgart védője az orvosi szakvélemények alapján a vádlott teljes felmentését kérte. A hadtörvényszék rövid tanácskozása után *Kühne* elnök kihirdette az ítéletet, amely szerint a bíróság magáévá tette a szakértők véleményét és a vádlottat teljesen felmentette a vád és következményei alól. A vádlottat azonnal szabadlábra helyezték.

§ A Haverda-ügy végtárgyalása. Dr. Salánky József esküdtzszéki tárgyalási elnök november 1-ére tűzte ki a Haverda-ügy tárgyalását. Ma az összes vádlottakat fölvezették és megkérdezték tőlük, hogy kívának-e újabb tanukat beidézteni. A vádlottak nem jelentettek be újabb tanukat. *Vojtha* ártatlanságát erősítette. *Jánosy* panaszt akart tenni a fogházban vele szemben tanusított bánásmód miatt. Salánky bíró megnagyarázta neki, hogy ez lehetetlen most, a november 1-én tartandó főtárgyaláson azonban elmondhatja esetleges panaszát. *Jánosy* erre megnyugodva távozott. *Denglné*, *Haverdáné* nővére, deponálta azt a kétezer koronát, melyet a nyomravezető számára kitűzött. Ma jelentkezett *Muhr József*, a Parkszálloda igazgatója a pénzért, mert ő volt, aki a rendőrséget figyelmeztette, hogy *Vojtha* és *Jánosy* a kávéházban tárgyaltak és *Jánosy*t a gyilkosság napján, a tett elkövetése után látta.

§ Betörő szobrásznövendék. Ez év szeptember 16-án kellemetlen meglepetés érte *Ágota* Lajost, az iparrajziskola igazgatóját, amennyiben Oroszlán-utca 1. sz. alatti lakását teljesen kifosztva találta. A nyomozás kiderítette, hogy a betöréses lopást *Hufnagel József* iparrajziskolai növendék követte el. A budapesti büntető törvényszék ma tárgyalta *Jamitzky* bíró elnöklésével ezt az ügyet. A bíróság a magáról megfélekedezett fiatal embert lopás büntetésért 8 hónapi börtönrre ítélte. Az ítélet jogerős.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Negyedik nap. —

A mai nap szenzációja a holtbizonyosra vett *Aveline* versége volt az *Októberi kanczaversenyben*. A versenyt a sportkörök által egyáltalán kombinációba sem vett *Lappalie* nyerte meg, mely ugylátszik, újra visszanyerte tavaszi kitudő formáját. A második helyet is elhanyagolt ló: *Sympathy* foglalta le, folytonos javulást árulva el ezen szereplésével. A *Mindig* handicap nagy mezőnyéből fejhoszszal *Grammaire* került ki győztesen *Kamp* előtt, mely utóbbi legközelebbi startolásánál mindenestre mint győztes fog a mázsálóba visszakerülni. Nagyon jó harmadik *Ridolfi* lett *Tábornok* előtt.

Részletes eredmény a következő:

I. Eladók gátversenye. Díj 3000 korona. Táv. 2400 méter. 1. Br. Harkányi A. 3é pk *Rolande* 61 kg. (Csompora). 2. Arsin Faton J. 3é sk *Polpetta* 60 kg. (Huxtable). 3. Mautner V. 4é pm *Joseph* 69 kg. (Dillon). Futottak még: *Grado* (Fetting), *Mafalda* (Pache), *Angyal Bandi* (Szente), *Sturm* (Slinn). Biztosan fejhoszszal nyerve, öt hoszszal harmadik. Tot.: 10:104, 20:30, 30, 24.

II. Hároméves nyeretlenek versenye. Díj 3000 korona. Táv. 1300 méter. 1. Br. Rothschild A. pk *Academie* 54½ kg. (Janek). 2. Brachfeld L. sk *Rosebud* 54½ kg. (Miles). 3. Br. Springer G. pk *Perkuta* 54½ (Carlslake). Futottak még: *Fluffy Ruffles* (Jurnik), *Random* (Vivian). Könnyen négy hoszszal nyerve, négy hoszszal harmadik. Tot.: 10:26, 20:30, 34.

III. Októberi kanczaverseny. Díj 20.000 korona. Táv. 2400 méter. 1. Dreher A. 3é pk *Lappalie* 56 kg. (Hewitt). 2. Egyedi L. 3é stpk *Sympathy* 49½ kg. (Pretzner). 3. Br. Springer G. 3é sk *Aveline* 56 kg. (Carlslake). Futottak még: *Jasna Panni* (Krouzil), *Jerzyna* (Seiler), *Palma* (Janek). Biztosan félhoszszal nyerve, egy hoszszal harmadik. Tot.: 10:91, 20:81, 74.

IV. I. oszt. eladóverseny. Díj 4000 korona. Táv. 1200 méter. 1. Hg. Lubomirski Gy. sk *Kalina* 52½ kg. (Carlslake). 2. Lossonezy Gy. pk *Mortola* 49 kg. (Pretzner). 3. Szemere M. pm *Ibykus* 43 kg. (Dyck). Futottak még: *Csötörtök* (Vivian), *Tintoretto* (Schersin). Kétes (Hewitt), *Edison* (Gulyás), *Jungfer* (Ulrichshofer), *Semiramis* (Jones). Könnyen egy hoszszal nyerve, félhoszszal harmadik. Tot.: 10:37, 20:39, 71.

V. Mindig handicap. Díj 5000 korona. Táv. 1300 méter. 1. Br. Springer G. 3é pk *Grammaire* 53½ kg. (Carlslake). 2. Gr. Lamberg H. 3é pm *Kamp* 48½ kg. (Bullock). 3. Gr. Arco *Zinnberg* 46 stpk *Ridolfi* 55 kg. (Pretzner). Futottak még: *Fabelhaft* (Fries), *Beau merite* (Blades), *Tábornok* (Janek), *Krikerl* (Krouzil), *Barcsay* (Dyck), *Buffalo* (Miles), *Golf* (Baumgartner), *Heimlich* (Hewitt), *Raspberry* (Vivian), *Otage* (Peschka), *Terem* (Fetting), *Fortunatus* (Izményi). Biztosan fejhoszszal nyerve, nyakhoszszal harmadik. Tot.: 10:105, 20:62, 79, 69.

VI. Hároméves nyeretlenek akadályversenye. Díj 4000 korona. Táv. 3200 méter. 1. Gr. Merán J. pm *Ászár* 65 kg. (Fejes). 2. Mautner V. szm *Klapka* 65 kg. (Dillon). 3. Weiniger J. pm *Greenlaw* 65 kg. (Lawton). Futottak még: *Só* (Stehno). Erős küzdelem után fejhoszszal nyerve, tíz hoszszal harmadik. Tot.: 10:29, 20:25, 23.

VII. Eladó handicap. Díj 3000 korona. Táv. 1600 méter. 1. Szemere M. 3é sm *Zöld Marzi* 59 kg. (Szente). 2. Mautner V. 3é pfer *Theophrastus* 56½ kg. (Carlslake). 3. Dávid E. 5é sher *Old Coin* 62½ kg. (Pretzner). Futottak még: *Gamin* (Blades), *Broker* (Hewitt), *Rengeteg* (Janek), *Tante Agnes* (Krouzil), *Sisa Pista* (Fetting). Könnyen egy és fél hoszszal nyerve, egy és fél hoszszal harmadik. Tot.: 10:148, 20:58, 32, 39.

Budapesti ügető versenyek.

— Negyedik nap. —

Még galoppversenyeknél is ritkán láthatunk oly gyönyörű finisheket, mint amilyeneknek szemtanúi voltunk ma az Erzsébet királyné-uti pályán. Mindjárt a megnyitó szám heves küzdelmet váltott ki a győztes *Gábor*, továbbá *Alma* és *Zwerenz* között és a czélig még senki sem tudta, ki nyeri a versenyt, ahol is csak egy fejhoszszal választotta el a küzdőket egymástól a leirt sorrendben. A *Casino-díjban* *Cresceus* volt a kedvencz, azonban nagyon sok híve volt *Wau-Waunak* is. A verseny

tényleg e kettő között dönt el, még pedig az utóbbi javára. A *Választmányi díjban* csak négy ló indult. Határozott pártolásban *Giza* részesült, de meg kellett hajolnia a finishben az egész uton szépen haladó *Lucza* előtt. A *Kettesfogatu Urkocsis-versenyben* szintén csak a legnehezebb küzdelem után tudott győzni a Ruzicska-fogat Sennyei I. fogata előtt.

Részletes eredmény a következő:

I. Érdi díj. Díj 1700 korona. 1. Mr. Oscar pm Gábor (Ryerson). 2. Alma (Wachtler). 3. Zwerenz (Potzi). Futottak még: Czimbora, Regent, Fidelitas. Tot.: 10:32, 20:23, 22, 43.

II. Kaszino-díj. Díj 3100 korona. 1. Mr. Dol-lar 56 sm Wau-Wau (Wachtler). 2. Crescous (Miller). 3. Fellow Dillon (Tappan). Futottak még: Sashalom, Dylla R., Rabló P., Liselotte. Tot.: 10:45, 20:27, 35, 57.

III. Handicap. Díj 1700 korona. 1. Mr. Ready 36 stpm Boy of Sheba (Wöss). 2. Lexington (Switzer). 3. Everl (Miller). Futottak még: Adi, Brácos S., Babette, Franzl H., Pogány, Ernstl, Cypressse, Wanda, Wuzerl, Champion, Kedvencz, Demokrat. Tot.: 10:223, 20:128, 41, 105.

IV. Választmányi díj. Díj 4000 korona. 1. Vencsellői ménes 36 stpk Lucza (Sennyei). 2. Giza (Ryerson). 3. Feniks (Switzer). Futottak még: Csóka. Tot.: 10:24, 20:26, 23.

V. Váci díj. Díj 2400 korona. 1. Wölai ménes 46 pk Ella (Keefe). 2. Dongó B. (Tulajd.). 3. Demokrat (Capovilla). Futottak még: Tingl Tangl, Disciplin, Sir Potential, Easter Child, Mánás, Junta, Liebling. Tot.: 10:28, 20:40, 227, 81.

VI. Kettesfogatu urkocsisverseny. Díj 4000 korona. 1. Ruzicska és H. szöv. Dobogó — Vendég (Sennyei Gy.). 2. Kikircs — Nora (Sennyei I.). 3. Éljen — Wachtelkőzig (Wachtler). Futottak még: Dulciana — Küzdő P., Betyár — Asan, Baba — Spullerin. Tot.: 10:16, 20:31, 50.

( ) FTC—MTK bajnoki football-mérkőzés. Vasárnap d. u. fél 3 órakor a Thököly-uti pályán mérkőzik a két régi rivális a FTC és a MTK a bajnokságról. A magyaránny érdeklődés teljesen érthető, mert mindkét csapat a bajnokság legjogosultabb jelöltje. A két méltó ellenfél a multban mindenkor a legizgatottabb és legszebb magyar mérkőzést játszotta le. A multban lejátszott mérkőzések közül a FTC nyert meg többet, de mindenkor csak heves küzdelem után és kis goalarányával. A mérkőzésnek az ad nagy fontosságot, hogy az őszi forduló győztese minden valószínűség szerint a mérkőzés győztese lesz. Előzőleg ugyancsak az I. osztályu bajnokságról a Nemzeti Sport Club csapata mérkőzik a Budapesti Atlétikai Klub-bal. A teljesen nyílt kimenetelű mérkőzés 1 órakor kezdődik. Dél előtt a II. csapatok mérkőznek a MLSz. díjáért.

( ) Nemzetközi mérkőzés. A Teplitzer FC. mely őszi szenzeziós eredményeivel általános föltűnést keltett, két napon át Budapesten fog mérkőzni a BTC és a FTC ellen.

( ) Nemzetközi uszóverseny. A Budapesti Atlétikai Klub október 31-én délután fél 6 órakor nemzetközi uszóversenyt rendez a Rudasfürdő uszócsarnokában. A verseny a M. U. Sz. szabályai szerint rendezetik, résztvehet bármely amateur sportegylet tagja. Nevezések a téttel együtt legkésőbb 1909. október 2-ig a Budapesti Atlétikai Klub címére (Splendid-kávéház, IV., Károly-körút 24.) küldendők. A verseny előmérkőzései esetleg 30-án fognak megtartani.

( ) Labdarugás. A Törökvs Sport Egylet vasárnap, 24-én Bécsben fog szerepelni, ahol is a leg-erősebb osztrák csapat, a W. A. C. ellen veszi fel a küzdelmet. A derék magyar csapat a jelenlegi őszi fordulóban igen szép eredményeket ért el. Megverte a F. T. C. bajnok csapatát 2:1-re, a M. A. C.-ot 1:0-ra, az M. T. K. ellen 1:1 eredményt ért el és ami talán a legértékesebb, megverte a saját otthonában játszó bécsi Germániát 3:2-re s ezzel megszerezte az egyedüli győzelmet, melyet a magyar csapat a mostani szezonban Bécsben aratott.

Eme szép eredmények után ugy a W. A. C., mint a First Vienna meghívta a Törökvs-t is így vasárnap a W. A. C. ellen fog lefolyni ez a felette érdekes nemzetközi mérkőzés, melynek kimenetelét legnagyobb kíváncsisággal várja a sportközönség s reméljük, hogy a Törökvs-nek olyan gyakran meg-
lepetést szerző csapata ez alkalommal is becsületet fog szerezni a magyar labdarugóspornak.

( ) Ifjúsági katonai czéllövő tanfolyam. Annak a lelkes agitációnak amelyet a katonai czéllövő tanfolyamok érdekében a legutóbbi időben sárói Szabó Lajos, a vezérkarhoz beosztott honvédszázados és Pogány Géza honvédszázados megindítottak, mind nagyobb méretekben mutatkozik az eredménye. Legutóbb a budapesti polgári lövészegyesület szervezett ifjúsági czéllövő tanfolyamot, amelynek rendkívül sok hallgatója van. Az ifjak a Marezibányi-téri lövöldében gyakorolják magukat a katonai czéllövészetben. A tanfolyamnak most tartották meg ünnepélyes megnyitását, amelyen a honvédelmi minisztérium részéről jelen voltak: Pogány Géza honvédszázados, Szüts Ervin és Miles István honvédfőhadnagy, a tanfolyam oktató tisztjei, továbbá Járítz András főlövész-mester vezetésével, Rosconi Károly, Gra-watsch Tivadar lövész-mesterek, Szalai Győző egyesületi pénztáros, Forgács József Károly egyesületi jegyző és végül Battenberg Lajos posta- és távirtdatanácsos. Az ünnepélyen Pogány Géza honvédszázados és Járítz András tartottak lelkes beszédet az ifjúsághoz. Pogány Géza százados beszédében rámutatott arra a rendkívüli fontosságra, amelylyel az ifjúságnak a katonai czéllövészetben való kellő jártassága honvédelmi szempontból bir. Azok az ifjak, akik a katonasághoz való bevonulásuk előtt már kellő gyakorlatot szereztek a czéllövészetben, sokkal könnyebben megállják helyüket a katonaságnál, mert a fegyelmet is megismerik és megszokják. Felhívta az ifjúságot, hogy igyekezzenek minél nagyobb biztosságra szert tenni a czéllövészet terén, ne csüggedjenek, ha kezdetben talán nehézségekkel találkoznak, hanem odaadó szorgalommal munkálkodjanak, mert ezzel nemcsak a maguk, hanem az egész ország érdekét szolgálják. A nagy hévvel és hazafias lelkesedéssel elmondott beszédet, valamint Járítz András zárószavait lelkes éljenzéssel fogadta a nagyszámu közönség.

KÖZGAZDASÁG.

A török beruházási program.

III.*)

Mint már említettük, a török birodalom beruházásainak koronáját *Mezopotámia vízrendezése* képezi. Néhány zárógát emelése és öntöző csatorna létesítése vissza fogja varázsolni azt a mesés termékenységet, amelylyel a régi *Chaldea* földje az ó- és a középkorban birt. Mezopotámia paradicsomi állapota felélesztette már a történelemelőtti időben a különböző harezias népek hódítási vágyát s ennek tudható be, hogy e földön az árja, semita és turáni népfaj uralma egymást felváltotta. Az ó-kor irói közül *Herodot* a gabonaneműek százszoros hozadékát dicsebi, *Plimics* pedig említi, hogy a gabonaneműek és a pálmák e buja régiókban minden művelés nélkül teremnek. Harun al Rasid idejében *Ibn Sérapión* konstatálja, hogy az egész területét a viruló falvak és gazdasági udvarok csoportjai fedik, átszelve csatornák által, amelyen számos hajóhid, zárógát, erős vizeséssel és az áruk-nak egyik hajóból a másikra való átrakásához való berendezések állanak fenn. Ma ebből a régi dicsőségéből semmi sem látható. A régi paradicsom helyét széles pusztaság és határtalan mocsár fedi. A török kormány tehát a leghivatottabb szakemberhez, a Nilusvölgy zsenialis rekonstruktorához, *Sir William Willcocks*-hoz fordult, hogy Mezopotámia terepét behatóan tanulmányozván, tegyen szakszerű javaslatot a terület mikénti termékenyítésére nézve.

*) Az első cikk október 2-án, a második cikk október 12-iki számában jelent meg.

Ez a világhírű szakember 1908. szeptember 21-én jelentést tett a kormánynak, amelyből a következő adatokat vesszük ki.

Az öntöző és lecsapolandó terület 2.800,000 hektárra becsülendő. Ebből a *Dyala* és az *Adham* vízrendszerére 300,000, a *Tigris*-ére 1.100,000, az *Euphratéra* 1.200,000, a *Shatt-el-Arabéra* 200,000 hektár esik. Mezopotámia egész területe ugyan 5.600,000 hektárra teendő, mindazonáltal e területnek csak a fele veendő visszabályozás, illetve öntözés alá.

A talaj vegyelemzése a következő átlagos összetételt mutatja:

Humusz	4,00
Szerves anyagok	6,00
Oldhatlan anyagok és silicátok	48,00
Mész	12,--
Hamuszir	—,60
Foszforsav	—,20
Szénéleg	—,11

Ennél fogva itt elsőrendű gabonatermő talajjal van dolgunk, amely annál értékesebb, mert eltekintve a folyamatszabályozás által nyerendő öntözéstől, a normális esőzés is elég sürűen és bőségesen nedvesíti a föld termőrétegét. *Bagdadban* tett megfigyelések szerint az esőzés milliméterekben a következő: január 29, február 46, márczius 38, április 23, május 5, június —, július —, augusztus 2, szeptember —, október 2, november 27 és december 40. Az egész év esőmennyisége 212 milliméter.

Az egész ország területét, még a pusztákat is, legelhető könnyű növényzet fedi és homokszivatag, mint p. o. Egyiptomban, az országban nincs. Egyes években az esőzés egészen elmarad, ilyenek p. o. az 1889., 1899. és 1901. év. Könnyű esőzések voltak az 1893., 1895., 1897. és 1900. években, holott az 1890. és 1894. években a téli esőzés oly bőséges volt, hogy a csapadék mennyisége az 550 millimétert is elérte.

Az öntözési czélokra szükséges vízmennyiség hektáronként a következő: *gabonaneműekre*, deczembertől április végéig naponként 25 köbméter; *kukoriczaföldekre*, nyáron át, április 15-től augusztus 15-ig, naponként 70 méter; a *rizsföldekre*, az alámerítés idejére naponként és hektáronként 140 köbméter. A nyári vetések a nagy hőség következtében Mezopotámiában igen gyorsan érnek meg, a mi a föld többszörös kihasználását lehetővé teszi. A nagy vízigénytel fedezésére Mezopotámia vízrendszere teljesen kielégítő. Az átlagos vízszolgáltatás ugyanis

	Eufkrat	Tigris
köbméterekben		
januárban	750	1.000
februárban	1.400	1.600
márcziusban	2.250	3.000
áprilisban	2.500	4.000
májusban	2.350	3.500
júniusban	1.500	1.500
júliusban	800	1.000
augusztusban	600	500
szeptemberben	300	250
októberben	300	250
novemberben	750	800
deczemberben	500	600

havi átlag 1.200 1.500

A temperatura Bagdad-ban tett megfigyelés szerint az alábbi években következőnek mutatkozott

	Celsius fokokban	
	minimum	maximum
1893	1.1	46.1
1894	4.4	45.5
1895	1.1	45.1
1896	0.3	45.3
1897	4.6	46.1
1898	2.9	48.2
1899	1.4	49.1
1900	0.3	45.8
1901	0.6	48.6
1902	8.1	48.7

Szén, koks, téli fűtéshez
briket és antracit

a pontos szállítás érdekében későbbi határidőkre már most rendelendő.
Telefon: 164 Interurban.

Radnay Károly

Budapest, Váci-körút 78. sz.
Sürgőnvozm: ANTRACIT Budapest.

Az átlagos napi temperatura: Januárban 9.5, februárban 12.7, márciusban 18.3, áprilisban 21.9, májusban 26.9, júniusban 32.2, júliusban 34.5, augusztusban 34.8, szeptemberben 31.2, októberben 25.1, novemberben 16.9, decemberben 11.9. Az évi átlag 23.8 + Celsius fok.

Ez éghajlati és vízrajzi viszonyok alapján Willcocks a vízrendezési munkálatokat a következőkben részletezi. Alapul vétetett a 2.800.000 hektár öntözési költségeinek a megállapításánál az alábbi 1.285.000 hektárnyi terület.

A Tigris rendszerében Dyalával való kapcsolatban 445.000
Az Euphrat rendszerében 780.000
A Shatt-el Arab rendszerében 60.000
Együtt 1.285.000

A fentemlített türelet 12 szakaszra osztván, ezeknek 3 csoportba való sorozása a következőképp eszközöltetett:

A) Oly munkálatok, amelyek haladéktalanul foganatosítandók;

B) Oly munkálatok, amelyek 6 hónapra elhagyhatók és

C) Oly munkálatok, amelyek előzetes tanulmányozást igényelnek.

Az A) csoportra tartozik az 1., 2. és 3. részlet munkálata, továbbá a 4., 5. és 6. részlet 25.000 hektárnyi területének szabályozása 135.000 font sterling költséggel. A B) csoportba tartozik az 1. sz. részletből 100.000 hektár és 12. részletből 100.000 hektár rendezése 1.200.000 font költséggel. A C) csoportba tartozik:

az 1. részletből 400.000 hektár	900.000
a 7. részletből 50.000 hektár	750.000
a 8. részletből 250.000 hektár	2.000.000
a 9. részletből 50.000 hektár	200.000
a 10. részletből 20.000 hektár	75.000
a 11. részletből 90.000 hektár	1.250.000
a 12. részletből 200.000 hektár	900.000
font. Összesen 1.285.000 hektár	7.410.000

font sterling költséggel.

Vajda Mihály.

Az Osztrák-Magyar Bank ülése. Az Osztrák-Magyar Bank mára igazgatósági ülést hívott össze; minthogy azonban az Angol Bank ugyancsak ma tartotta ülését, melyen — mint más helyütt megirtuk — felemelte kamatlábát, a bank igazgatósága mai ülését elhalasztotta s az Angol Bank mai ülésétől tette függővé a továbbiakat. Ezért halasztotta el mai ülését a bank igazgatósága s mint értesülünk, a jövő hét csütörtökjén fogja azt megtartani, amelyen a folyó ügyek mellett természetesen a kamatláb felemelésével is foglalkozik majd. Tőzsdei körökben nem hiszik, hogy a bank ezuttal élni fog a kamatláb emelésével, ezt azonban tisztán az az egy hét teszi függővé, ami az igazgatósági ülés között van. Ha ez idő alatt az Osztrák-Magyar Bank kimutatása is erősödik, akkor a bank nem fog élni a kamatlábemelésével. Ha azonban a pénzpiac újból erősen lesz igénybevéve, mint az utóbbi időben, akkor nem lehetetlen, hogy az Osztrák-Magyar Bank fel fogja emelni a kamatlábát.

Választmányi ülés az Omgeben. Az Országos Magyar Gazdasági-Egyesület igazgató választmányára, ugyanis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsága ma délután tartotta Károlyi Mihály gróf elnöke alatt az őszi ülésszakban első ülését. Az ülésen elsősorban a szövetségi és egyesületi zárószámadásokat és költségelőirányzatokat tárgyalták le, majd a gazdasági egyesületi titkárok nyugdíjügyének rendezésére vonatkozó javaslat került sorra. A földmívelésügyi miniszter a titkárok nyugdíjalapját a folyó évben tízezer koronával dotálta. Ezen államszegélynek állandósítását kéri most az egyesület a minisztertől, mert a segély nélkül a nyugdíjintézet nem prosperálhat. Elhatározta a választmány, hogy a jövő év nyarán tanulmányutat rendez Svédországba és Dániába. A takarmányhiány megszüntetése végett fölterjesztést intéz az egyesület, hogy a száritott szeszmoslék kivételét tiltsa el s a szeszadótörvény végrehajtása tárgyában kiadott, a gazdákra sérelmes rendelkezését vonja vissza. Gróf Károlyi Mihály

elnök melegen üdvözlöi gróf Batthyány Tivadart, Mérey Lajost, a képviselőház alelnökévé választása, továbbá Rodiczky Jenőt negyvenéves állami szolgálatára alkalmából. Sorra következik a közgazdasági szakosztály javaslata az osztrák államasított vasutak reformjában való állásfoglalás tárgyában, amireh megjegyzi az elnök, hogy a kötelező díjzabás megjelenése után a szakosztály ezzel a kérdéssel újabban is foglalkozik, s akkor lesz helye az állásfoglalásnak, ami az ügynek mai stádiumában csak elvi jelentőségű. Majd hozzájárul a választmány az elemi károkat megállapító bizottságok újjászervezésére, valamint a bukovinai csángók időleges munkásokul való alkalmazására vonatkozó javaslatokhoz. Többrendbeli miniszteri leirat és átirat tudomásulvétele után az OMGE belügyeit intézték el.

Brázay Zoltán a Vasutas Tkp. igazgatója. Tudott dolog az, hogy az Országos Magyar Vasutas Takarékpénztár Részvénytársaság nagy tervekkel alakult meg. Kévs volt azonban az alaptőkéje s ezért — amint ismeretes — fuzionált is egy kis bankkal. Legutóbb pedig — amint értesülünk — beválasztotta igazgatóságába Brázay Zoltán budapesti nagykereskedőt, aki — hír szerint — nagyobb tőkét helyezett el a takarékpénztárnál.

A postatarifák Boszniában és Hercegovinában. A boszniai és hercegovinai katonai posta tudvalevően a monarchia két államával fennálló forgalomban kivételes illetékeket szed, amelyek különösen a postautalványoknál és a postacsomagoknál drágábbak, mint a belső és az Ausztriával való forgalomban. Bár az annexió óta már több mint egy esztendő múlt el, a postatarifák diszparitása még mindig nem szűnt meg. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, valamint az osztrák gyáriparosok szövetsége is most felterjesztésben fordult a magyar, illetve az osztrák kereskedelmi miniszterhez azzal a kérelemmel, hogy a postatarifák méréséklésének Magyarország szempontjából különösen a postacsomag-forgalomban van nagy jelentősége, mert igen sok élelmiszer és egyéb fogyasztási cikk, amelyeket Magyarország szállít, postacsomagokban kerül Boszniába s ezt a forgalmat a boszniai kivételes tarifák jelentékenyen megdrágítják.

Szubvenzió a Hungária vajkivitelére r.-t.-nak. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök és a földmívelésügyi miniszter hozzájárulásával az 1907. évi III. t.-cz. 1. szakaszában meghatározott állami kedvezményeket — amint értesülünk — a „Hungária“ országos magyar vajkivitelére részvénytársaság budapesti cégnek, budapesti kazeingyára részére az üzembelvezés napjától számlázandó öt évre előzetesen biztosította. A társaság egyébként 1894-ben alakult egy millió korona alaptőkével, amelyből azonban — s ez igen érdekes — 700.000 koronát eddig még nem fizettek be. A 300.000 koronás tőke mellett 1907-ben 7701 korona nyereséget értek el.

A Délivásut tarifaemelés. Mint ismeretes, nemcsak az osztrák és a magyar államasított, de a Délivásut is terbe vette a vasuti tarifák emelését. A Délivásut illetékes szakosztálya le is tárgyalta már ezt a tarifareformtervezetet, de mint tudvalevő, a magyar kormány nem adta hozzájárulását a tervbevett tarifaemeléshez. Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lécsi tartózkodásának idejét arra is felhasználta, hogy a Délivásut ügyében báró Chlumetzky, a Délivásut társaság elnöke felkereste Bécsben Kossuth Ferencet és Szerényi József államtitkár, hogy vele azokról az akadályokról tárgyaljon, amelyek miatt a magyar kormány mindezeidig nem járult hozzá a Délivásut tarifáinak felemeléséhez. A legfőbb akadály az, hogy a magyar kereskedelmi kormány csak egységes tarifákat akar Magyarországon engedélyezni. Ausztriában pedig elkülönített tarifákta. A magyar kormány arra hivatkozik, hogy amikor a kassa—oderbergi vasutnak az elkülönített tarifákat szorgalmazta, az osztrák kormány ebbe nem egyezett bele s hogy a közös vasutaknál nem lehet kétféle tarifa. Szerényi államtitkár Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternek referált Chlumetzkyvel folytatott tárgyalásáról s habár még eddig nem is sikerült tisztázni az ügyet, remélhető, hogy a két kormány ebben a kérdésben annyival is inkább meg fog egyezni egymással, mert a magyar kormánynak is az a törekvése, hogy a Délivásut kedvezőtlen pénzügyi helyzetén javítson.

A Pestmegyei Népbank m. sz. — fizetéképtelen. A szövetkezetek sorsát a Pestmegyei Népbank m. sz. sem kerülte el. Ma fizetéképtelenséget jelentett, sőt egyik hitelezője csődöt is kért a szövetkezet ellen.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

602.000 koronás jutalmat nyert 96071.
2000 koronát nyertek: 48947 57127 95280 96054 98139 100236 103628.
1000 koronát nyertek: 4798 9239 20669 48579 52676 71492 81711 86566 91934 93114 97484.
500 koronát nyertek: 2834 6488 13221 21584 23892 25116 26360 30347 39648 44923 47083 47715 47815 59866 77294 78257 78423 84457 90508 96634 101408 103204 103358 105169.

Vásároljunk osztálysorsjegyet Lukács Vilmos bankházában, Budapest, V., Fürdő-utca 10. sz.

Kiss szerencsése nagy! A XXIV-ik osztálysorsjáték mai befejező húzásán a 600.000 koronás főnyereményt Kiss Károly és Társa bank részvénytársaság (Kossuth Lajos-utca 13.) szerencsés vevői nyerték a 96071. számú 8/8-ad osztálysorsjeggyel. Nem hiába közmondás már, hogy „Kiss szerencsése nagy“, mert a 600.000 koronás főnyereményt immár 4-szer nyerték a bankház szerencsés vevői.

Besztercebánya város mint iparos és kereskedő. A kisemberek mentésének bő köpenye alatt honosodott meg nálunk az a kereskedelemelies politikai, amely gombamódra létesítette a kereskedők és iparosok működési körét kisajátító szövetkezeti és kommunális üzemeket. Ha arról van szó, hogy éhínség idején a városok olesó burgonyát vagy ingyenes kenyeret osztogatnak a népnek támogatásra szoruló rétegei közt, akkor ezt csak dicséretreméltó szociálpolitikai ténykedésnek mondhatjuk; ha azonban egy szabad királyi város törvényhatósága boltot nyit és ott a legitim kereskedelem és ipar kárára iparcekket árusít, akkor ez ellen fel kell emelnünk a szavunkat azoknak a sok kis existenciáknak érdekében, akiket ez a létérdekükben támad meg. Igy most Besztercebánya sz. kir. város „üzletet nyitott“ — amint értesülünk — az ottani törvényszéknél bejegyeztette cégét akként, hogy a szab. kir. város villanyerő előállító, elárúsító, ezen szakmába vágó cikkek és anyagok elárúsításával foglalkozik. Szociálpolitikai szempontból helyes az, ha a városok maguk gondoskodnak „közvilágításuk ellátásáról. De hogy az áram előállításán és szétosztásán kívüli csapjanak át a villanyfelszerelő ipar körébe, és csavarják ki a hosszas munka és szakvizsga után villanyfelszerelői jogosítványt nyert iparos kezéből a valóban nehéz munka árán szerzett kenyeret, az ellen tiltakozó szavunkat kell felemelni az illetékes ipari hatóságoknál, mert a ez ha tulkapás rendszerré nővi ki magát, a városok területén az ipari és kereskedelmi tevékenységnek meg kell szünni, mert a város hivatalnokai vállalja a munkát és árulja az idegenből hozott iparcekket. Kétségtelenül a pénzügyminiszter az ugyis már legmagasabb fokra felszolgált adókat beszédhetni, ha az önálló iparos és kereskedő tönkremegy és a vidéki városokat otthagya, mert azt a kis fogyasztási képességet, amelylyel a tespedő vidéki városok földmívelő népessége bír, maga a városi bolt, a városi üzem lefoglalja magának. Besztercebánya eme üzleti vállalatára felhívjuk a kereskedelemügyi- és a pénzügyminiszter, de különösen az Országos Iparegyesület figyelmét.

Uj vicinális igazgatók. Az Arvavölgyi h. é. vasut r.-t. legutóbb igazgatóknak választotta ifj. Bulla Györgyöt, Auer Robertet és Eisele Józsefet. — A szigetvár—kaposvári h. é. vasut igazgatóságából kilépett dr. Diószegi József, aki a kereskedelemügyi miniszter delegáltja volt s helyére a miniszter dr. Dános Árpád miniszteri fogalmazót nevezte ki. — A Vinkovce—Breka h. é. vasut igazgatóságából törölték Mallin Franja és Smrekar Milánt, beválasztották Fodroczy Márk Aurél és Hervoc Ivánt.

Az angol bank felemelte a kamatlábát. Az angol bank ma kamatlábát egy százalékkal öt százalékra felemelte. Az angol bank igazgatóságát erre

Reggelizés előtt fél pohár Schmidthauer-féle
Készülata valódi áldás gyomorbetegségek és székaszorulásban szenvedőknek.

Igmándi

késérőviz

Az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt teljesen
— rendbe hozza. —
Kis üveg . . . 40 fillér.
Nagy üveg . . . 60 fillér.

az ujab
tette, h
lékos k
rosszab
négyzár
hanem
millió f
doni pi
készülv
csak egy
rátánál.
tása ala
lyamok
mán épp
kedtek a
Béc
lábemel
rint má
dalmi bi
figyi kö
ismét eg
bank se
nácúsül
kérdése
emelik a

A c
esetből
mondott
eséplőg
ségét eg
egyént

Áll
kir. min
megbizo
Wörder
pesti cz
állami k
Szerszár
ruházat

Fiú
delmi E
alaptöke
tott,
akarja o
kező Fi
Smith é
gyár r.-t.
közval
akarja o
mely 19
amelyné
lás törté

A c
„Egyet
czegléd
uton re
zetek u
rül érde
hogy a
nemesak
gazdasá
malom j
dó magy
rült ily
lett igaz
lom ter
meggye
malom t

A r
csőne. A
Részven
nagykiki
vüli köz
rozza 9,
ven év
által ga
telét és
módosít
biztosítv

az újabb kamatlábemelésre az a körülmény készítette, hogy az egy héttel ezelőtt történt egyszázalékos kamatlábemelés dacára, a bank helyzete rosszbodott, mert az aranykészlet csökkenése a négy százalékos kamatláb dacára sem szünt meg, hanem az utolsó hét folyamán mintegy másfélmillió font aranyat vontak el a banktól. A londoni piacon a mai kamatláb emelésére el voltak készülve, s a magánkamatláb már két nap óta csak egy kis töredékel volt alacsonyabb a bankrátánál. Az angol bankkamatláb emelésének hatása alatt a kontinentális tőzsdéken a deviza-árfolyamok megszilárdultak. Nálunk a mai nap folyamán éppen az angol bankkamatláb emelésére emelkedtek a párisi és londoni deviza-árak.

Bécsből jelenti tudósítónk: Az angol kamatlábemelés következtében minden valószínűség szerint már a legközelebbi napokban a német birodalmi bank is emelni fogja a kamatlábat. Pénzügyi körökben azt hiszik, hogy a kamatlábemelés ismét egy egész százalék lesz és az Osztrák-magyar bank sem térhet ki előle. Már a jövő heti fötanácsülésen szóba kerül a kamatláb fölemelésének kérdése s valószínű, hogy négy százalékról ötre emelik a kamatlábat.

A cséplőgéptulajdonos felelőssége. Felmerült esetről kifolyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a Kuria, hogy nem állapítja meg a cséplőgéptulajdonosnak a baleset körüli vétkességét egymagában az a körülmény, hogy 16 éves egyént alkalmazott kevédadogásra.

Államsegély átruházás. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök hozzájárulásával Wörder és Jansen szerszám és fűrészgár, budapesti cég számára február 11-én engedélyezett állami kedvezményeket — amint értesülünk — a Szerszám- és fűrészlappgár r.-t. budapesti cégre ruházta át.

Fiumei bankok fuziója. A Fiumei Kereskedelmi Bank R.-t., melyet 1898-ban 1.000.000 K alaptőkével a Magyar Kereskedelmi R.-T. alapított, — a Magyar Pénzügy szerint — magába akarja olvasztani a 400.000 K alaptőkével rendelkező Fiumei Bank R.-T.-ot, melynek révén a Smith és Meynier első kir. szab. fiumei papírgyár r.-t.-gal és Gomp Péter fiumei nagyvállalkozóval jutna összeköttetésbe. Ugyanekkor be akarja olvasztani a Fiumei Népbank R.-T.-ot, mely 1906-ban alakult 600.000 K alaptőkével és amelynek legutóbb a végzetes lefolyású bankrablás történt.

A czeglédi gőzmalom ügyeit rendezték. Az „Egyetértés” napokkal ezelőtt megírta, hogy a czeglédi gőzmalom ügyeit a legközelebb békés uton rendezni fogják. Azok az előkelő pénzintézetek ugyanis, melyek a czeglédi gőzmalom körül érdekelve voltak, minden lehetőséget elkövettek, hogy a malom kikerüljön súlyos helyzetéből. Ez nemcsak az illető pénzintézetek, de egyuttal gazdasági közös érdek is, mert ez a vidéki gőzmalom jelentős szerepet játszott a sok bajjal küzdő magyar malomiparunk terén s csak azért került ily kellemetlen helyzetbe, mert öngyilkossá lett igazgatójának tőzsdéi differenciái is a malom terhére estek. Most már teljesen sikerült megegyezni az összes hitelezőkkel, úgy hogy a malom további fennállása biztosítva van.

A nagyikinda—aradi h. é. vasút nagy kölcsöne. A Nagyikinda—Aradi Helyiérdekű Vasút Részvénytársaság ma Aradon dr. Bogdán Zsivko nagyikindai polgármester elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, mely egyhangulag elhatározta 9.288.800 korona névértékű 4 százalékos, ötven év alatt kisorsolandó, a m. kir. államvasutak által garantált elsőbbségi kötvény-kölcsön felvételét és az igazgatóság által javasolt alapszabály-módosításokat. A kölcsönkötvények elhelyezése biztosítva van. A vasutnak az előbbi vállalkozó

által még a múlt év októberben abbahagyott építését most be fogják fejezni.

Orosz uszó kiállítás a török partokon. Alig, hogy nyilvánosságra jutott a török beruházási program ama része, amely a tengeri kikötők fejlesztését tűzte ki céljául, a szemfüles orosz hajózási és kereskedelmi társulat elsőnek jelentkezett e kikötőkön, amennyiben f. év november havában uszókiállítást tartalmazó hajót indít el Odesszából a közel Keletre s az érdeklődő cégeket részvételre hívja fel. E célra egy elsőrangú Ozeánjáró hajót bérelt ki („II. Miklós császár”), melyen a legkülönbözőbb orosz készítmények lesznek elhelyezhetők. A hajó folyó évi november hó második felében indul Odesszából és meglátogatja az összes bolgár és török kikötőket, továbbá Egyiptomot is. Utiránya: Odessza, Várna, Konstantinápoly, Szmyrna, Messina, Alexandretta, Tripoli, Beirut, Kaiffa, Jajffa, Port Said, Alexandria, Piraeus, Szaloniki, Konstantinápoly, Samsun, Kerassund, Trebizond, Odessza. A kikötő fontossága és nagysága szerint a hajó egy vagy több napig fog tartózkodni a kikötőben. A kiállítás, illetve az utazás két és fél hónapig fog tartani. A hajóra való bemenet ingyenes lesz s a kereskedelmi testületek képviselői külön meg lesznek hívva a hajóra. A kiállítást rendező társulat azon iparkodik, hogy nemcsak a kereskedelmi világ, hanem a közönség széles rétegei is látogassák a kiállítást s ezért zenéről és egyéb szórakoztató dolgokról is gondoskodik a hajót esténként villamos lámpákkal és lámpiónokkal fogja kivilágítani. A hajó ingyen szállítja a kiállítási tárgyakat, amelyek külön e célra berendezett szekrényekben kerülnek bemutatásra. A társulat e vállalkozásától állítólag nem vár hasznot és főcélja az, hogy kereskedelmi összeköttetéseket hozzon létre az orosz és a külföldi kereskedelmi cégek között. Az uszó kiállítások eszméje nem új ugyan, de ebben az esetben nekünk is lehetett volna annyi életrevalóságunk, hogy a török piacot, amelyhez régtől fogva annyi köziünk van, mint az oroszok, a szemléltető propaganda ily eszközével magunkhoz kötni igyekezzünk.

A Viktoria gőzmalom új vezetői. A pesti Viktoria gőzmalom, amely a legutóbbi nagy gabona-kampány alatt igen tekintélyes szerepet, sőt vezető szerepet vitt, legutóbb két tisztviselőjét cégvezetővé nevezte ki. Az új cégvezetők: Kerény Adolf és Schwarz Benő.

Nagyvárad többmillióes kölcsöne. Több ízben foglalkoztunk már Nagyvárad azon tervével, hogy nagyobb kölcsönt vesz fel, amelyvel azután összes függő tartozásait konvertálja, ezenkívül a tervezett beruházásait keresztülviszi. A kölcsönre nézve most megállapodásra is jutottak. 4.350.000 koronát vesznek fel 50 éves törlesztésre, 5,5%-os kamattal. A kölcsönt a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár és a Magyar Jelzálog Hitelbank nyújtják.

Az aussigi vegyészeti gyár közgyűlése. Bécsből jelentik: Az Aussigi vegyészeti és fémgyula gyártására alakult osztrák társaság Herz Gyula elnöki igazgató elnöklésével tartott 51. rendes közgyűlésében elhatározta, hogy a leírások után a múlt évi nyereségáthozattal együtt létrejött 1.776.947 korona tiszta nyereségből a rendkívüli tartalékalapot 306.154 koronával dotálja, 15 százalékos osztalékot fizet, a munkástámogató alap részére 250.000 koronát szavaz meg és 63.676 koronát új számlára visz át.

A Kereskedelmi és Incasso R.-T. tőkeemelése. Nemrégiben alakult meg a Kereskedelmi és Incasso Részvénytársaság 10.000 korona alaptőkével. A társaság legutóbbi rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy az alaptőket

felemelik 900 darab 100 korona n. é. részvény kibocsátása által 90.000 koronával 100.000 koronára. Ezt a körülményt most a cégbírósnál is bejegyezték, egyuttal Löwinger Adolf igazgatósági tagnak ebbeli minőségét is törölték.

Vétkes bukás. Mayer Henrik nagybányai kereskedő f. évi áprilisában kb. 35.000 K passzívával fizetéképtelen lett és ekkor anélkül, hogy hitelezőivel egyezséget kísérelt volna meg, csődbe jutott. A Budapesti Hitelezői Védegyelet fenytő feljelentést adott be a vagyombukott ellen és Mayert most a szatmárnémeti-i kir. ügyészség indítványára vizsgálati fogságba helyezték.

A Dolhai Faipar R.-T. vesztesége. Az a kellemetlen krízis, amely a magyar faipart majdnem a tönk szélére juttatta, lassankint kellemesebb irányzatot vesz. Mindazonáltal a faipari társaságok mult évi mérlegei rendszerint veszteséget tüntetnek fel. Így a Dolhai Faipar r.-t. első mérlege — amelyet most tett közzé — 1.500.000 korona alaptőke mellett 38.467 korona veszteséget mutat ki. Ez a veszteség még elég kedvező eredménynek mondható, tekintve, hogy a társaságnak éppen a legkritikusabb évvel kellett megküzdenie.

Mansfeld Richard nyugalomba vonulása. Már hónapokkal ezelőtt megirtuk, hogy Mansfeld Richard, az Angol-Osztrák-Bank budapesti fióktelepének igazgatója nyugalomba vonul. Az igazgató időközben — amint azt ugyancsak jelentettük — ki is lépett a bank kötelékéből. Ezt a körülményt a bank igazgatósága most hivatalosan a cégbírósnál is bejelentette és egyuttal az eltávozott igazgatónak ebbeli minőségét és cégjegyzési jogosultságát is törölte.

A magyar czéznagyár r.-t. állami támogatása. 1902-ben pozsonyi és budapesti tőkésök megalakították a Magyar czéznagyár részvénytársaságot öt millió kor. alaptőkével, amely 300 drb 10.000 koronás törzsrészvényre és 200 darab 10.000 koronás elsőbbségi kötvényre oszlik. A társaság igen sok nehézséggel küzdött meg, s küzd jelenleg is, s éppen erre való tekintettel a kereskedelemügyi m. kir. miniszter állami támogatással méltányolja azokat az érdekeket, amelyeket a társaság a magyar ipar terén kifejt. A miniszter ugyanis a cégnek a Pozsonyban létesített ipartelepének czéznagyári üzemébe, illetve bérczénázó és bércselője, valamint budapesti elárúsító telepének a pozsonyi gyárban készített cikkek árusításával foglalkozó üzletága, illetve pamutfonódája részére előzetesen biztosított és az 1899. évi XLIX. t.-cz.-ben meghatározott állami kedvezményeket a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott magy. kir. miniszterelnök hozzájárulásával az 1907. évi III. t.-cz. 4. §-a alapján az 1901. évi márczius 31-től, illetve 1903. évi június 30-ától, illetve az 1904. évi márczius 4-étől, mint az egyes üzemágak üzembel helyezési napjától számítandó 15—15, azaz tizenöt-tizenöt évre véglegesen engedélyezte és a kedvezmények hatályának egységes lejáratát időpontjául az 1907. évi december 31-ét állapította meg.

Dolgozik a téglakartel. Köztudomású dolog, hogy a kartelek sohasem alakulnak abból a célból, hogy a nagyközönség valamely előnyhöz jusson. Sőt ellenkezőleg, tervszerűen és czinikusan egyenest a fogyasztók kiszákmányolására szövetkeznek. Egy ily fajtájú kartelt alakítottak tudvalevőleg a budapesti téglagyárak is. Felosztották maguk között a fővárost, sajátos módszerükkel és kontingentálták a piacot. Ez abból áll, hogy egy-egy kerületbe vagy kerületrészebe csak egy bizonyos kartellált téglagyár van jogosítva téglát szállítani. Ebből a kontingentálásból most már a leghetetlenebb állapotok fejlődtek. Építőféltben levő házak napokig állnak téglá nélkül, a munkaerő tetlenül áll és az építómesterek kétségbeesetten kénytelenek eltérni, hogy munkájukat megakasszják a téglagyárosok. Nem szállítják pedig a téglát azért, mert a fuvarosok egy csekélységgel felemelték a fuvardíjat és czinikusan hallgatják az építőmes-

Heti műsor:

1909. október hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Varszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Fővárosi Városi Igazgatói Színház
23 Szombat	A vaspáros	Dallbor	-	Tatárjárás	A szűz	Tilos a csók	Az Országos Színésztársaság Akadémiája nem tart előadást.	Erdészleány
24 Vasárnap	{d. n. este Elnémult harangok A győztesek	Carmen	-	A zsiros ügy Buridán számára	Pádus hercegnője Sasfők	Jánoska Tilos a csók	-	Szerelmi keringő Egy szenzációs eset

terek panaszait, nem törődve azzal, hogy ezeknek ezrek és ezrekre menő káruk van. Az építőmesterek tchétetlenül állnak ez állapottal szemben, más téglagyárhoz nem fordulhatnak, mert a kartell szabályai nem engedik meg, hogy egy másik téglagyár szállítson, hisz *ők kontingentálva vannak.* A lakásépítés megszüntetésére szépen megindult építkezést, így — természetesen — megakadályozták. Az építőmesterek — amint értesülünk — most testületileg akarnak *Bárczy István* polgármester elé járulni, hogy szüntettesse egyelőre az iskolák építkezését, hogy ezáltal a felhalmozódó téglamennyiség folytán kényszerűve legyenek a téglagyárosok a lakásépítkezéshez szükséges téglát szállítani. Már ideje volna, ha a városi téglagyárak minél előbb felépülnek, hogy ezeknek az ázsiai állapotoknak egyszer már vége lenne és megakadályozná azt, hogy egy lehetetlen kartell egy város fejlődését tisztán haszonlesésként megakadályozhassa. Egyébként amit itt elmondottunk, az már a főváros tanácsát is élénk foglalkoztatja. Néhány nappal ezelőtt ugyanis egy fővárosi bizottsági tag panaszkodott *Bárczy István* polgármesternek a téglahiányról. Elmondta, hogy a hatósági építkezések akadályozzák a magánépítkezéseket. A főváros ugyanis lefoglalta az összes fuvart és most a téglagyárosok csak a fővárosi építkezésekhez hordadják a téglát. A polgármester úgy igyekszik segíteni a bajon, hogy hétfőn reggel a székesfővárosi fuvartelep teherhordó szekerait is téglahordásra rendelte. Együttal Berlinből táviratilag rendelt tíz darab teherhordó autómobil. Azonban az autómobilok nem érkeztek meg, mert nincsenek raktáron és legalább hat hónapi időt kérnek a gyárosok az elkészítésükre. A fuvartelep fogataival nem sokat ér a magánépítkezés, mert a fuvartelep fogatai csak a városnak hordják a téglát. A téglakartell tehát most arra kérte a kereskedelmi minisztert, hogy engedje meg, hogy vasárnap is hordhassák a téglát. A kereskedelmi miniszter — semmi kétség — a téglahordásra fel is fogja függeszteni a munkaszünetet. A vasárnapi téglahordás azonban vajmi kevés fog segíteni a bajon, az építkezéseket siettetni csak úgy lehetne, ha a kartell vidékről hozna téglahordó szekeret. Elvégre az egész környék tele van szekeregazdákkal, akik egy-kettőre lendítenének a bajon. És igazán érthetetlen, hogy a téglagyárosok miért nem folyamodnak ehhez a segítséghez? Hogy a téglahordásból származó késedelem mennyi pénzbe fog kerülni az építetteknek, azt egyelőre ki sem lehet számítani. Minél nagyobb a késedelem, annál nagyobb interkaláris kamatot nyel el, érthető tehát, hogy az építettek, akik óriási áldozatok árán szánták rá magukat az építkezésre, rendkívül el vannak keseredve. Elkeseredésüket még fokozza az a körülmény, hogy a természet az idén mindenképpen kedvez az építkezéseknek; de mit használnak a napsugaras őszi napok, ha nincs téglát. És miért nincsen téglát? Nem azért, mert nincsen szeker, amely azt elhordja, hanem igenis azért — amint fentebb kifejtettük — a téglakartell rayonirozása következtében nincs szabad verseny a téglagyárak között, mert ezek teljesen alá vannak vetve a téglakartell önkénykedésének. Mert téglát csak az kap, s csak annyit kap, amennyit a téglakartell nagy kegyesen engedélyez. És ez tűrhetetlen. A főváros tanácsának, nemkülönben a kormánynak kell anynyi erélynek lennie, hogy nem fogja tűrni, hogy a téglakartell gyönyörűen indult építkezéseinknek, s így a város fejlődésének gátat vethessen.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadó-tulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Rendelésszerűen készült

minden fajta:

**felöltő
télkabát
városi bunda
gazdasági bunda
gyászruha
szalonruha**

a legjobb angol kelmékből, divatos szabásban, jutányos árak mellett állandóan van raktárunkon, nagy választékban.

**DEUTSCH F. KÁROLY
ÉS TÁRSA**
fő-firuha-zabók
IV., FERENCZIEK-TERE 2. SZ.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE
Gabonatőzsde.

Budapest, október 21.

A *készáruipiac*on csendes volt ma az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak és kezdetben alig akartak vásárolni. Ezért igen nehézkesen indult meg a forgalom, amely később sem élénkült és így mindössze alig 10.000 q buza kelt változatlan tegnapi áron. A legdrágább eladási ár 30 korona volt 79 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 29 korona 75.8 kilós fejérmegyei buzáért.

Egyéb gabonaneműek közül a rozs kedvelte, az árpa 20 fillérrel, a zab 10 fillérrel olcsóbb a tengeri változatlan. Forgalmomba került: 600 q rozs 19.65—19.70 koronás áron, 1400 q árpa 14.20—14.50 koronás áron, 700 q zab 15.20—15.80 koronás áron és 1400 q tengeri 14.80 koronás áron.

A statisztikai hivatal kimutatása szerint az utolsó 24 órán belül 8240 q buza érkezett Budapestre; 2500 q buza, 14.131 q liszt és 4675 q korpa szállítottatott el innen.

A *határidőüzlet*ben az októberi ügyletekre ma 25.000 q búzát, 3000 q rozst és 11.000 q zabot mondtak fel folyó hónap 26-iki szállításra. Zaból ma volt az első nagyobb felmondás, mert eddig össze-vissza csak egyszer métermázsát mondtak fel. A mai üzlet csendes lefolyású volt. Barátságosan és a tegnapi zárlatnál csekélységgel magasabb jegyzésekkel indulva, a forgalom folyamán, amely különben is korlátolt maradt, nyugodt volt a hangulat, mi mellett az árfolyamok mérsékeltlen ingadoztak. Az áprilisi buza 28.70 koronán indult, 28.60 és 28.72 között változtatta az árfolyamát és zárlatkor 28.66 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza négy fillérrel javult, az áprilisi buza két fillérrel, az októberi rozs tíz fillérrel, az októberi zab huszonnégy fillérrel, az áprilisi zab tizenkét fillérrel gyöngült, az áprilisi rozs és a májusi tengeri változatlan maradt.

Eladatott:
Buza. Tiszavidéki: 1100 q 78.5 k 29.90 K, 200 q 78.5 k 29.80 K, 200 q 78.5 k 29.90 K.
Pestvidéki: 100 q 79 k 30 K, 100 q 77 k 29.55 K.
Fejérmegyei: 1000 q 78 k 29.80 K, 200 q 75.8 k 29 K, 132 q 75.8 k 29 K.
Tolnai: 300 q 78 k 29.60 K.
Román: 5000 q 80 k 29.60 K, 6000 q 80 k 29.10 rozsos.
Rozs: 200 q 19.65 K kpf par, 200 q 19.65 K kpf par, 100 q 19.70 K kpf par.
T-árpa: 500 q 14.20 K ab hajó, 500 q 14.20 K ab hajó, 300 q 14.40 K kpf par, 100 q 14.50 K kpf par.
Zab: 400 q 15.20 K kpf, 100 q 15.45 K kpf, 200 q 15.80 K kpf.
Tengeri: 200 q 14.80 K kocsira, 1200 q 14.80 K ab hajó.

A *készáruüzlet* jegyzéke a mai tőzsdén a következő volt:

Tiszavidéki	75	79	29.40—29.90
"	76	80	29.60—30.—
"	77	81	28.95—29.0
"	78	82	29.15—29.10
Fejérmegyei	75	79	29.0—29.5
"	76	80	29.50—29.90
"	77	81	28.80—29.0
"	78	82	29.—29.50
Pestvidéki	75	79	29.30—29.65
"	76	80	29.60—29.90
"	77	81	28.90—29.25
"	78	82	29.05—29.10
Bánsági	75	79	29.40—29.70
"	76	80	29.00—29.90
"	77	81	29.95—29.30
"	78	82	29.10—29.50
Bácskai	75	79	29.40—29.80
"	76	80	28.70—29.10
"	77	81	28.95—29.30
"	78	82	29.10—29.50
Rozs I-rendű új			19.65—19.95
" közepminőségű új			19.45—19.55
Árpa takarmány I-rendű			14.55—14.75
" II-rendű			14.20—14.40
Zab I-rendű			15.60—15.90
" II-rendű			15.35—15.55
Tengeri belföldi új			14.80—15.—
Korpa			—
Köles			—

A határidőpiacra kötetett:

Délelőtt:

Előforduló kötések (1000 kg.-kint) 1909-re:
Buza okt. 29.62—29.7 —29.56 29.8.
Buza apr. 28.70 —28.72—28.64—28.72—28.60—28.68.
Rozs októberre 19.72—19.76—19.54—19.62.
Rozs áprilisa 20.4—20.5.
Tengeri májusra 13.78—13.76.
Zab októberre 15.10—14.8.
Zab áprilisa 15.38—15.40—15.26.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza októberre	29.5—29.8
Buza áprilisa	28.6—28.68
Rozs októberre	19.60—19.62
Rozs áprilisa	20.48—20.50
Tengeri májusra	13.78—13.80
Zab októberre	14.88—14.90
Zab áprilisa	15.28—15.30

Budapesti gabonaforgalom.

1909. október 18-tól 1909. október 19-ig.

	Érkezett	Elszállítottatott
	métermázsá	
Buza	42518	—
Rozs	580	100
Árpa	979	—
Zab	18306	25370
Tengeri	1637	617
Liszt	415	13621
Korpa	—	4748

Értéktőzsde.

Az értéktőzsdén megint kifejezetten lanya az irányzat. Okot erre a külföldi tőzsdékről ma reggelre beérkezett alacsonyabb jegyzések, főképpen azonban az a körülmény szolgáltatott, hogy a tegnapi koronatanács nem hozta meg a várható kibontakozást a belpolitikai válságból. A spekuláció emiatt erősen nyugtalanodik és mindenáron szabadulni igyekszik a hausse érdekeltiségeitől. Ezért a mai előtőzsde igen lanyhán és a tegnapi zárlatnál lényegesen alacsonyabb jegyzésekkel nyílt meg, a forgalom folyamán is kedvtelen volt a hangulat, mi mellett mérsékeltlen bár, de még tovább gyön-

TÉLIKABÁT 35,

selyem
vagy
angol
béléssel

45,

primaölt.
vagy
átmeneti
kabát

30 frt.

Caakis mérték
szerint, első-
rangú kivitel-
ben

Angol készpénzrendszerű
uriszabotermek
ZÉLINGER SAMU
Budapest, IV. ker., Belvaros

Magyar-u. 3., I. em. Kossuth Lajos.
utca mellett. — Telefon 116—59—

gülték az árfolyamok. A déli tőzsdén csendes irányzat és csekély forgalom mellett a jegyzések alig változtak, csak a zárlat felé gyöngültek egy csekélységgel. A tegnapi zárlathoz viszonyítva végeredményképpen olcsóbbodott: az Osztrák hitel 3 koronával, a Magyar hitel 4.75 koronával, az Államvasut másfél koronával. Az alább jegyzett értékeken kívül forgalomba került ma: Hazai bank 286 koronán, Kereskedelmi r. t. 644-646.25-645 kor., Salgótarjáni 633-622.50 kor., Ujlaki téglagyár 343-345 koronán.

As előtőzsdén előfordult kötések: Osztrák hitel 662.50-662-662.25, Magyar hitel 773.50-772.50, Jelzálogbank 452-453, Városi villamosvasut 313.50-310. Közúti vaspálya 602 K.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Osztr. hitel 662.25-661.75, Magy. hitel 773-772.25, Osztrák-magyar államvasut 77, Leszámitolóbank 485, Jelzálogbank 450.50, Városi villamosvasut 310-309.50, Közúti vaspálya 601-600.50 K.

Díjbiztosítások osztrák hitelrészvényre: holnapra 4-5 korona, nyolcz napra 6-8 korona, november hónap végére 22-24 korona.

Utőtőzsdé délután 4 órakor: Osztrák hitel 660, Magyar hitel 770.25, Államvasut 746.50, Jelzálogbank 450.50, Leszámitolóbank 484, Rima 691, Közúti vasut 600.50, Városi vasut 308.50.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE

Elektromágneses gyógyítás. Budapest, IV., Károly-körút 24., I. em. Lift. Telefon 102-39.

- Gyógytényezők:**
  - Finsen-féle lámpa fürdők szívhaj és veredényelmeszedés ellen.
  - Elektromágneses gyógyítás
  - Röntgen sugárral való kezelés.
  - Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
  - Kék fényvel való kezelés.
  - Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
  - Villamos fényfürdők.
  - Villamos masszázs (Vibratio).
  - Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
  - Villamos vízfürdők.
  - Szénasavas fürdők.
- Főbb javallatok:**
  - Általános idegesség (neurasthénia, hystéria).
  - Ideggyengeségi állapotok.
  - Almatlanság, Fejfájás.
  - Hűdések (Paralýsis).
  - Idegfájdalmak, idegcsőbák (Neuralgiák, ischiás).
  - Gerinzelvelésorvadás (Tabes).
  - Szívbetegségek.
  - Veredényelmoszesedés.
  - Köszvény és csusz, reuma, izületi és csontbajok.
  - Székrekedés, Daganatok.
  - Anyagoserebajok (Elhízó ezukorhaj, vérszegénység)
  - Bőrbajok. Bőrviszketeg.
  - Lupus.
  - Hajhullás, kopaszág.
  - Szörtelenítés (móknél az arcon).
  - Aranyeres csomók.

— Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. — Kezelés egész napon át. Kívánatra prospektus

Bécsi gabonatőzsdé.

Bécs, október 21. (Saját tudósítónktól.) Ellenében a kissé javult amerikai árjegyzésekkel Londonban könnyebb hanyatlás mutatkozott s így hiányzott a direktíva. Buzában vásárlási kedv nem jelentkezett s így üzletlenség uralkodott. Orosz buza irányzata nyugodtabb lett, ára pedig 5 fillért vesztett. Rozsban a közvetítő kereskedelem némi bevásárlást tett s árfolyam jól tartott. Tengeri ára nem változott, zab 10 fillérrel olcsóbb lett, mert a kínálat nagyobb mértékűt öltött. Árpában megakadt a forgalom.

Jegyzetett búza: tiszavidéki 15.30-15.65, bánáti 14.95-15.30, mosoni 14.35-14.50, tótfelvidéki 14.35-14.60, délviasuti 14.35-14.65, marchfeldi 14-14.40, romániai 14.80-15.05, orosz 14.35-14.70.

Rozs: tótfelvidéki 10.20-10.40, csepeli 10.15-10.20, pestmegyei 10.35-10.50, délviasuti 10.15-10.35, külfelvé magyar 10.15-10.50, osztrák 10.15-10.40.

Árpa: morvaországi 8.0-9, marchfeldi 7.50-8.50, tótfelvidéki 7.90-9.75, csepeli 7.30-8, győri 7-7.40, közepdunai állomások 7.10-7.50, délviasuti 7.40-8.60, tiszavidéki 6.90-7.30, maláta 7.45-7.70, takarmány 7.30-7.50.

Magyar tengeri 7.00-8.15. Cinquantin 11-11.20. Magyar zab 7.90-8.50, válogatott 8.50-8.80.

Bécsi értéktőzsdé.

Bécs, október 21. A magyarországi politikai bonyodalmak és az ausztriai válságok helyzet következtében, amihez alacsonyabb newyorki árjegyzések járultak, ugyszintén az a körülmény, hogy a piacz mára várja az angolbank kamatlábemelését, az előtőzsdén kedvezőtlen volt az irányzat, de a vezetőértékek árfolyamai csak mérsékeltlen hanyatlottak. Török sorsjegyek, Laenderbank, Alpési és nyugtsehorvátországi köszénbánya-értékek némileg javultak. A déli tőzsdé megnyitásokor az irányzat kedvezetlen, a piacz üzletlenség az árfolyamok alig változtak. Csak éppen alsóausztriai leszámitoló társaság és Dunagőzhajózási társaság részvényei javultak.

Tizenegy órakor: Osztrák hitel 662.25, Laenderbank 493, Államvasut 741.50, Délviasut 123.75, Alpési 732.75, Rimamurányi 692, Dunagőzhajózási 1055, Nyugatsehorvátországi köszénbánya 483.50, Török sorsjegy 206.50, Orosz járadékbank 101.10 K.

1 óra 30 percikor: Osztrák hitel 662, Magyar hitel 773, Anglo 308, Bankverein 539, Földhitel 1170, Laenderbank 492.25, Union 576, Államvasut 747, Déli vasut 124.50, Dunagőzhajózási 1061, Alpési 734.25, Rimamurányi 691, Orosz járadék 101.05, Török sorsjegy 206.50.

Bécs, okt. 21. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos arany-járadék 112.75, Tiszai és szegedi kölcsön

sorsjegy 145.10, Magyar hitelbank részvény 772.—, Magyar leszámitoló és váltó részvény 482.—, Rimamurányi 691.—, Magyar cukoripar —.—, Adria hajózási részvénytársaság —.—, Magyar koronajáradék 91.85, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —.—, Magyar nyereség-kötv. sorsjegy 11.50, Kassa-Oderbergi Vasut részvény 36.—, Magyar jelzálogbank 451.—, Magy. kereskedelmi bank —.—, Gyengébb.

Bécs, okt. 21. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papír-járadék 94.85, 4 százalékos osztrák arany-járadék 116.45, 1860-as sorsjegy 164.95, Osztrák hitel-sorsjegy 512.—, Angol-osztrák bankrészvény 307.50, Bécsi Bankverein 538.40, Osztrák magyar bank 1771.—, Déli vasut 123.76, Dunagőzhajózási társ. 1057.—, Dohány részv. 360.—, Cs. k. arany (vert) 1137, Német bank. 117.57, Osztr. Lloyd 538.—, 4.2 száz ezüst jár. 94.80, 94.1.— Osztr. koronajáradék —.—, 1864-es sorsj. 814.— Osztrák hitelintézeti részvény 661.—, Union-Bank 576.75 Osztrák Landerbank 491.40, Osztrák-magyar államvasut 745.57, Elbevolgyi vasut —.—, Alpési részvény 738.—

Külföldi értéktőzsdé.

Berlin, október 21. (Tőzsdéjelentés.) A tőzsdé megnyitása kedvetlen hangulatban ment végbe, mert a külföldi tőzsdék lefolyása nem elégett ki és az angol bank kamatlábának felemelésének valószínűségével számoltak. Ennek következtében meghévíült a vállalkozási kedv. Ennek megfelelően hanyatlottak az értékek, ami mellett azonban a forgalom igen csekély volt. Oszpán osztrák hitelrészvények, valamint keleti és Warschau-Wiener vasuti részvényekben mutatkozott erősebb kímálat. Ennek ellenében hajózási részvények árfolyamai tartották magukat. Járadékok közül 3 százalékos birodalmi kölcsön és török sorsjegyek olcsóbbodtak. Az üzlet későbbi menetében az összátűtus majdnem változatlan maradt az utolsó óráig, amikor az angol bankkamatláb felemeléséről jöttek jelentések, ami a bányáértékek piacára a beállott kínálat következtében gyakorolt leginkább hatást. A zárlat általános realizációkra gyöngé. Az utőtőzsdén bankok és bányáértékek ujabbi elgyöngülésnek voltak kitéve. A készpénzpiacz ipari értékei nyomottak. Napi pénz 4 1/2-5 százalékgig, magánleszámitolási kamatláb 4% százalékg.

Berlin, (Zárlat). okt. 21. (Saját tudósítónktól.) Zárlatok jegyzetelték: 4.2 százalékos papír-járadék —.—, 4 százalékos osztrák arany-járadék 99.—, osztrák hitelrészvény 207.70, Déli vasut 23.90, orosz bankjegyek 211.20, 4 százalékos új orosz kölcsön 87.60, Disconto Commandit 197.10, Dünamitruszt 172.—, Harpeni 205.70 Unifikált török járadék: 94.75, 4.2 százalékos ezüst jár. 94.90, 4 százalékos magyar arany-járadék 94.50, Magyar koronajáradék 92.10, Osztrák-magyar államvasut —.—, Bécsi váltóár 84.95, Olasz járadék —.—, Áit. villamos-sági Edison 245.90, Gelsenkircheni 211.70, Laurakohó 194.10, Gyeneg.

Frankfurt, (Zárlat). okt. 21. 4.2 száz-os papír-járadék —.—, 4 száz-os osztr. ar-jár. 99.—, Magy. ar-jár.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.			Mai záró árfolyam		Mai záró árfolyam		Mai záró árfolyam	
	Pénz	Áru	Pénz	Áru	Pénz	Áru	Pénz	Áru
Államadósság								
Magyar aranyjádék	118	118.50						
koronajádék	91.80	92.20						
Magy. kir. Állampénzt. jegy	100	100.50						
Államkölcs. Vaskapu céljára	78	79						
1890. évi nyereségykölcsön	210	215						
H. Szilavon reg. kárt. kötv.	99	100						
Magyar földteherm. kötv.	92.25	93.25						
H. Szilavon reg. kárt. kötv.	94	95						
Tiszai és szegedi nyer.-kölcs.	14	14						
Egyesített járad. papírban	8	8						
ezüstben	8	8						
Osztrák aranyjádék	1.65	1.17						
koronajádék	95	95.50						
államsj. 1860. évb.	164	168						
1864. 200 K. n. é.	814	818						
1864. 100 K. n. é.	814	818						
Bpest sz. f.öv. kölcs., adómen.	90.25	91.25						
Temes-bégy. szab. kölcs.	94.50	95.50						
Záloglevelek, elsőbbségek.								
Egyes. budapesti f.öv. takp.	68.50	69.50						
Hazai bank r. t. kamat. kötv.	92	98						
Kisbirt. orsz. földhitelint.	101	102						
50 1/2 é. 4 1/2%	97.50	98.50						
50 1/2 é. 4 1/2%	94	95						
M. agr. és járad. szőlőköv.	98.25	99.25						
járj. vñz.	98	99						
záloglevél	92.25	93.25						
M. áll. takpt. r. t.	99	100						
Magyar földhitelintézet	96	97						
sz. talajj.	84.50	85.50						
Magy. helyi érd. vas. kötv. 50 1/2 évre	99	100						
Magyar jelzáloghitelbank	99	100						
M. jelzáloghitb. közs. kötv.	91.75	92.75						
nyer. kötv.	121	128						
Konv. nyk. 100 K	126	128						
nyer. kötv. 100 K	99	101						
Magyar orsz. központi takp.	98.25	99.25						
Magyar orsz. közp. jelzb.	92.25	93.25						
Magy. orsz. közp. kötv.	98	99						
Osztrák-magyar bank	98.50	99.50						
Pesti hazai takp. közs. kötv.	91.50	92.50						
zaloglev.	92.75	93.75						
100 K n. é. nyer. k.	10	106						
Záloglevelek, elsőbbségek.								
Pesti magy. keresk. bank	90.25	100.25						
Pesti magy. keresk. b. közs. kötv.	92	98						
Adria tengerhajózási r. t.	65.50	66.50						
Budapesti közúti vasp. társ.	91.50	92.50						
Budapest vill. var. vasut r. t.	98	94						
Budapest-pesti vasut	95	96						
Kassa-oderbergi vasut	108	109						
1889. ar.	95	96						
1891. p.	108	109						
1891. ar.	99	100						
M. folyam- és tengerh. r. t.	308	310						
Bankok.								
Angol-osztrák bank	24	27						
Budapesti bankgyűléslet r. t.	405	410						
Első magyar iparbank	288	287						
Fiumei hitelbank	350	360						
Hazai bank részvénytársaság	2.5	2.30						
Hermes m. áll. váltóüzlet r. t.	483	484						
Horvát-szlavon orsz. jelzálogb.	772.25	773.25						
Magyar agrár- és járadék. r. t.	451.50	451						
Magyar áll. hitelbank	645	646						
Magyar kereskedelmi r. t.	1570	1630						
Magy. kir. szab. osztályosorj r. t.	485	485.50						
Magyar leszámitoló és pénzv. bank	214	220						
Magyar takarékp. közp. jelz. bank	693.75	698						
Osztrák-magyar bank	1770	1780						
Osztrák magyar bank	8475	8480						
Pesti magyar kereskedelmi bank	576	578						
Unionbank								
Takarékpénztárak.								
Bélvárosi takarékpénztár	620	622						
Budapest-erzsebévtárosi tkp.	208	215						
Budapest-Lipótvárosi takarékp. r. t.	158	161						
Budapest tkp. és orsz. zalogk. r. t.	426	432						
Egyesült budapesti f.öv. takarékp.	2245	2250						
Magyar Általános takarékpénztár	620	625						
Magyar orsz. közp. takarékpénztár	1650	1660						
Pesti hazai első tkp.-egyesület	18250	18300						
Biztosító társaságok.								
Bécsi biztosító társaság	820	830						
Bécsi élet- és jár. biztosító int.	75	75						
Első magyar áll. biztosító társaság	1000	1000						
Fonóciere" pesti biztosító intézet	330	332						
Magyar jég- és vízontbiztosító r. t.	345	350						
Nemzeti baleset biztosító r. t.	19	200						
Pannonia visszontbiztosító intézet	2523	2600						
Gőzmalomok.								
Borsó-miskolci gőzmalom	410	420						
Concordia-gőzmalom r. t.	265	275						
Első budapesti gőzmalom r. t.	440	440						
Erzsébet-gőzmalom-társaság	410	420						
Luizse-gőzmalom r. t. társaság	500	510						
Pesti hengermalom-társaság	400	420						
Pesti molnárak és sütők gőzm. r. t.	335	355						
Pesti Viktória gőzmalom	591	598						
Iparvállalatok.								
Beocsini cementgyári Unió r. t.	665	660						
Budapest-szentlőrinci téglagyár	440	444						
Eszakmagyarországi köszénbánya	815	817						
F. magyar. bány. és kohómt.	564	570						
Isztván gőztéglagyár	282	290						
Kőhányás gőztéglagyár r. t.	1825	1850						
Köszénbánya és téglagyár r. t.	565	558						
Magyar szénit részvénytársaság	170	177						
Magyar Általános köszénbánya r. t.								

94.50, Osztr. hitelint. részv. 208.20, Osztrák-magyar államvasut 159.75, Északnyugati vasut —, Bustiehrad vasut —, Londoni váltóár 204.25, Bécsi Bankverein 186.10, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar aranykölcsön 78.20, 4.2 százalékos ezüstjárdék 98.80, Osztrák koronajárdék 94.90, Magyar koronajárdék 91.8, Osztrák-magyar bank 127.—, Déli vasut részvény 23.70, Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 846.66, Párisi váltóár —, Union bankrészvény —, Alpesi részv. —, Nyugodt.

Hamburg. (Zárlat.) okt. 21. 4.2 százalékos ezüst járdék 97.60, 1860. sorsjegy 160.—, Déli vasut 2.60, 4 százalékos aranyjárdék 99.60, Osztrák hitelrészvény 206.50, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járdék 104.—, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 94.34. Engedő.

London, okt. 21. Angol consol 82⁵/₈.

Páris. (Zárlat) okt. 21. 3 százalékos francia járdék 9.55, Osztr. aranyjárdék 100.—, Magyar aranyjárdék 97.25, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 506.— 3³/₄ százalékos Olasz járdék 104.10, Déli vasut elsőbbségi kötv. 291.—, 5 százalékos marokkói járdék —, 4 százalékos 1890. román jár. —, 4 százalékos amort. román járdék 91.80, 5 százalékos orosz járdék 10520. 4 és fél százalékos 1909. orosz járdék 98.17, 4 százalékos spanyol jár. 94.95 4 százalékos unifikált török jár. 93.90, Török sorsjegy 199.—, Török dohányrészvény 381.— Osztrák földhitelintézet 12.48 Osztr. Länderbank 530.—, Magyar jelzálogbank 475.—, Banque de Paris 17.50, Banque Ottomane 737.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 129.—, Meridionalvasut —, Hartman gépgyár 593.—, Rio Tinto 19.29, Sucerie d'Egydet —, Tula 347, Urikányi község 172, Chartered 50.51, De Beers 472.—, East Rand 141.—, Jagersfontein 194.50, Trans. Land Comp. 79.55, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.62, Váltó német piacokra (rövid) 123.15, Váltó Bécsre (rövid) 104.68 Váltó Belgiumra (rövid) 1/8, Olasz aranyváltó rövid 1/8, Váltó Svájcra (Rövid) 1/8, Csekk Londonra 251.21 Magakawatlal 2/4. Szilárd,

Üzleti tudósítások.

Budapesti vágómarhavásár.

Október 21. Felhajtott: Magyar bika 217 drb, ökör 1619 drb, tehén 1008 drb, bivaly 151 drb. Boszniai bika 2 drb, ökör 45 drb, tehén 6 drb, Növendékmárha 63 drb. Pótfelhajtásra bejelentve 82 drb, összesen 3193 drb. Árjegyzések: (métermázsánként elősúlyban, levonás nélkül.) Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 78—88 K-ig, kivételesen 95 K, közép 62—76 K, silányabb 48—60 K. Magyar parasztmarha, legjobb minőségű 58—67 K, silányabb 46—56 K. Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 80—94 korona, kivételesen 98 korona, középminőségű 66—78 korona, silány 50—64 K. Boszniai ökör, jobbminőségű 54—66 K, silányabb 48—53 K.

Bika, jobbminőségű 66—76 K, silányabb 50—64 K. Bivaly 28—46 K. Magyar tehén 44—64 K. Tarka tehén 45—80 K. Kiesontozni való marha 28—44 K. Növendékmárha 44—60 K. A felhajtás 400 darabbal volt kisebb, mint a múlt héten, minthogy azonban sokkal kevesebb idegen vevő jelent meg a vásáron, ennél fogva az irányzat általában lanyha volt, csupán elsőrendű hizott ökör, melyből a készlet volt, tartotta meg a múlt heti árat.

Budapesti szurómarhavásár.

Október 21. Felhajtott 434 drb első borju, (közte 144 rugott.) Árjegyzések ezen tudósítás zárlatáig: Elsőrendű első borjukért 110—120 fillérig, kivételesen 124 fillér, középminőségű első borjukért 80—106 fillérig, silány és rugott borjukért 30—72 fillérig. Az irányzat és árak változatlanok maradtak.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 21. —

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Kegye Sándor pénzügyi tanácsosi címmel és jelleggel felruházott nagybecseri pénzügyi titkárral az ipolysági pénzügyigazgatósághoz pénzügyi tanácsossá; a zágrábi kincstári jogügyi igazgatóságnál dr. Farkas Gusztáv jogügyi fogalmazógyakornokot jogügyi segédfogalmazóvá és Gyurgyevics Vojislav díjtalan jogügyi fogalmazógyakornokot segéldíjas jogügyi fogalmazógyakornokká; dr. Köhler János egyetemes orvost ideiglenes minőségű bányászorvossá; Neszményi Dezső akasztatlnai segéldíjas pénzügyi számgyakornokot a sóvári főbányahivatal mellé rendelt számvétséghez ideiglenes minőségű pénzügyi számtisztét; Knezevics Ferenc vukovári adóhivatali gyakornokot állami végrehajtóvá a varasdi pénzügyigazgatósághoz; Ábrahám István szegedi pénzügyi kezelési gyakornokot pénzügyi irodatiszté az aradi pénzügyigazgatósághoz; Dienes Szilárd napidíjast és Magyar Adorján nagyváradi lakost ideiglenes minőségű kataszteri irattári kezelőirodatisztékké;

a belügyminiszter Bösze Bálint határrendőrségi díj-nokot a határrendőrséghez fizetés nélküli hivatali segédtiszté;

a szegedi pénzügyigazgatóság Farkas Jenő szegedi vámgyakornokjelöltét a szegedi fővámmivatalhoz díjtalan vámgyakornokká;

a csikszederadi törvényszék elnöke a gyergyószentmiklósi járásbírósnál üresedésben levő III-ad osztályú hivatali-zolgálati állásra Botár István csikszederadi járásbírósnál ideiglenes napidíjas szolgát nevezte ki.

Pályázatok. Bács-Bodrog vármegye kir. tanfelügyelőjéhez a bajai áll. tanítóképzőintézetnél zenés énektanári állásra november 10-ig; a nagyváradi postalgazgatósághoz a Cséhteleken (Biharmegye) betöltendő postamesteri állásra november. 12-ig; a besztercei

pénzügyigazgatósághoz az ottani adóhivatalnál díjas gyakornoki állásra két hét alatt; a szombathelyi törvényszék elnökéhez a felsőbírói járásbírósnál betöltendő vezető járásbírói állásra két hét alatt nyújtandók be a pályázati kérvények.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánk időjárása tegnap sem változott. A hőmérséklet maximuma Crkvenicán 23 C°, minimuma Botfalun —2 C° volt.

Az éjjel 1 óra körül gyenge, távoli földrengést jeleztek a budapesti és ógyallai műszerek.

Prognózis a következő 24 órára:

Az időjárásban lényeges változás nem várható. (Sürgöny-progn.: Változás nem várható.)

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celzius szerint	Szélirány és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmér- séklet	
						max.	min.
A. Szlatina	70.6	4.0	SE	8	0	17	2
Ungvár	68.7	5.4	N	2	0	18	4
Késmárk	70.6	1.4		2	0	16	1
Losonc	68.4	3.6		0	0	19	3
Ógyalla	67.8	4.6		0	0	19	4
Budapest	67.5	10.6		1	0	18	10
Hérsény	67.5	5.4		0	0	17	5
Keszthely	66.6	9.6	N	1	3	20	7
Pécs	67.9	6.8		0	0	16	6
Zágráb	63.8	9.2		0	0	18	8
Fiume	67.7	4.7	N	2	0	16	4
Szeged	67.7	4.7	S	1	0	16	4
Temesvár	67.1	5.4	E	3	0	13	5
Nagyvárad	67.7	7.9	E	1	0	17	6
Kolozsvár	71.1	1.5		1	0	14	1
Nagyszombat	69.3	1.2	SE	1	0	16	0
Szatmár	68.7	7.4	N	1	4	16	5
Eger	—	7.2	SSE	1	0	19	7
Arvavárjaja	—	5.2	N	1	0	14	2
Selmeczbánya	—	6.0	NW	1	0	17	5
Komárom	—	5.2	NE	3	0	17	4
Magyar-Ovár	—	4.2	E	2	0	16	4
Sopron	—	7.2	S	1	0	17	2
Eszék	—	7.2		0	0	16	7
Crkvenca	—	11.5		0	0	23	10
Debrecen	—	4.9		0	0	17	4
Kecskemét	—	5.8	E	1	0	15	4
Oroszló	—	5.4		0	0	17	4
Arad	—	9.1	NE	2	0	18	8
Zsombolya	—	5.9		1	0	19	4
Versce	—	7.8	NW	1	0	20	6
Orsova	—	10.2	NE	0	0	19	6

„EGYETERTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJORMÁTYÁS.

A RENEGÁT

— EREDETI REGÉNY. —

IRTA: DÉRI GYULA.

100

Családok, melyeknek csillaga fönn ragyog, vetélkedve fogják keresni veled az összeköttetést s talán hatalmadban sem fog állni, hogy kitérj előlük. Megengedi-e sorsod, hogy szivedtől kérj tanácsot, mikor nagy elhatározás elé sodortatol, s választani kell két nő között, kik közül az egyik a hatalmasokkal való szövetséget jelenti, a másik én leszek, az eltaszított, kitagadott árva?

S ha engem választanál, akkor is nem bánád-e meg soha? Ha meg nem bánád, ha egészen boldog volnál velem, nem fognál-e soha önvádat érzeni, hogy a boldogságért föláldoztad a kötelességedet? Hogy önző voltál magadért és értem, ki veled egy vagyok, s kettőnk miatt elhagytad a csatárt, melyen várhatott rád diadal vagy bukás, de harc közben, harcz, melyet hogy miattam megvitatlanul hagyj, szabad lenne-e elfogadnom tőled?

Oh, mily tépelődések ezek a boldogság előestéjén! Mily gyáva, kishitű vagyok! Nagyon beletörődtem a szenvedésbe, alig hitethetem el magammal, hogy annak most egyszerre vége lesz. Hogy mint a mesékben van, értem jössz szerelemtől dobogó szívvel, dicsőségtől sugárzó arccal, ünnepeltetve és büszkén, mint egy király s megváltva a szomorúságból, elviszel magaddal sirig való boldogságra. S hogy ez oly közel van már, hogy itt lehetsz, ma vagy holnap, minden pillanatban! Ha idegen jön, követnednek velem, ha nyílik az ajtó, összerendeznek, ha ne-

ved kimondják, azt hiszem közelgeni látlak, s elfutja kéjes zsbongás minden idegem! Ah, kisirni magam keblében, olv hosszú válás, oly sok szenvedés után! Hol késsel oly soká én szerelmemem!

LV.

Mertens Lionville tábornok megnézte a névjegyet, s a válasza váró kiszolgált katonának intett, hogy bocsássa be a vendéget.

Lorrain gróf lépett a szobába.

Arca ünnepiesen komoly volt, mondhatni meghatott. A tábornok hideg udvariassággal fogadta s kérdő tekintetén meglátszék, hogy a látogatásra nem volt elkészülve.

— Az ön utolsó levele óta, kezdé a gróf, nem igen volna itt keresni valóm, most azonban a kötelesség mégis ide hoz.

— Ha a látogatás engem illet, válaszolt a tábornok, nagyon szívesen látott vendég nálam. Ha mást, — a fogadtatásról az felelős. Az én levelem csak ennyit mondott, s hogy megírjam, arra okom volt. Hugom, ki önt nagyrabecsülte, egy dolgot nem bocsáthatott meg önnek: hogy le nem mondott a kezéről, mikor ismerte a császári pecsétör föltételeit.

— Meghozta volna ezt az áldozatot is, szólt a gróf, de előre sejtettem, hogy a kisasszony sorsán azzal nem segíthetek, mert a végzetet föltartóztatni nem áll hatalmamban. Fájdalom, sejtelmem hamarabb beteljesedett, mint hittem. Du Charras Kamill önökre elveszett.

— Mi történt vele? — kérde a tábornok.

— Fontosabb kérdés, hogy mi fog történni Laroche Helén kisasszonnyal, ha ezt megtudja?

— Ujabb szerencsétlenség? Elfogták? Meghalt? — kérde izgatottan a tábornok.

— Egyik sem. Utban van a miniszteri székek felé. — Minden sikerül neki, egy nap

alatt az övé lett a világ. Egész Páris ünnepli. Holnapra a császárhoz van hiva. S önökre mégis elveszett. Hogy miért? azonnal megmagyarázom. Minderki nagyon jól emlékszik még, hogy miért kellett Laroche Imrének meghalnia. Önöket félrevezette Du Charras Kamill, és a következmények mégis azoknak adnak igazat, akik azt állították, hogy Moulinsné a szeretője volt. Ma ismét az. Csak ezt akartam önnek megmondani.

— De az lehetetlen. Oly gyalázatosság volna ez, mire képtelennek tartom a leg-súlyedtebb gonosztevőt. Hiszen tudja, hogy a hugom tul nem élné.

— Készítsék elő rá, mert a dolog nem maradhat sokáig titokban előtte. Du Charras Kamill ur, mióta ismét emberek elé szokott kerülni, nála tölti minden idejét. Az asszony, ki Vilmers báróné név alatt nagy lábon él, úgy látszik teljesen elfeledte a megölt szeretőjét, s az élőknek megbocsátott. Szaturnáliákat ülnek, aki élvezni és dözsölni szeret: szívesen látott vendég náluk. S míg az ön szüzsies huga itt dobogó szívvel várja megszabadult vőlegényét, az tegnap gyűrüt cserélt özvegy Moulinsné asszonnyal.

— S ön honnan tudja mindezeket?

— Nagyon közvetlen forrásból. Az éjjel Napoleon herczeg akaratából egész válogatott társaság volt együtt e veszedelmes asszonnyal. Du Charras Kamillt mutatták be a világnak. S kalandor ellenfelem annyira beletalálta magát új helyzetébe, hogy ki sem kívánczik belőle. Ahoz, hogy szerepét folytathassa, egynehány millióra van szüksége s pedig haladéktalanul. S ez a néhány millió ott van az öngyilkos bankár özvegy kezében. Kell ahoz több magyarázat? Hogy a házasság csak napok kérdése, magától az özvegytől tudom; én is ott voltam a vendégei közt.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Pénteken, 1909. október hó 22-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Medea.
Tragédia 5 felv. Irtá: Grillparzer. Fordította: Ambrus Zoltán.

Személyek:
Kreón, Korint királya Ivánfi
Kreuz, leánya Paulay E.
Jezon Mihályi
Medea, neje Kiss A.
Alison Bírsei K.
Góra Fái Sz.
Aofiktionok követe Bakó
Földmives Bartos
Rabszolga Narcis
Cseléd Damján M.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

HUNGAR SZÍNHÁZ.

Hivatalnok urak.
Társadalmi színmű 3 felvonásban. Irtá: Földes Imre.

Személyek:
Brohser gyáros Vágó
Barna Gábor Sebestyén
René neje Bátori G.
Müller Papp
Fekete Törzs
Herzog Ráthay
Vedres Dobi
Ulrich Vándori
Roth Rátkay
Ella, lánya Tóth L.
Kozma Tarnay
Vámosiné Forrai R.
Dezso, fia Z. Molnár
Nagy Pál Czobor
Smolla János Sugár I.
Juliska Császár K.
Terka gépirónok Zala K.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

VARSZÍNHÁZ.

A holdog mátkaság.
Vígjáték 3 felvonásban Irtá: Auernheimer Raoul Fordította: Nádaí Pál.

Személyek:
Hochstädter Eduard Hajdu
Amalia Csillag T.
Lilla D. Ligeti J.
Arabella Várdi A.
Max Nádai B.
Vilmos Horváth J.
Hochstädter Jenny Nagy I.
Adél Helvey L.
Edgár Somlay
Ewald Arthur Dezso
Angerer Robert Odry
Neugebauer Károly Bartos
Franczi K. Demján M.
Szobaleány Munkácsi M.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Buridan számara.
Vígjáték, Irták: Fiers és Caillavet

Személyek:
Versannes Lucien Heredus
Bouillains Georges Goth
Moranco Feayvesi
Adolphe Tanay
Giraud Vendrei
Jean Bárdi Odón
Michelle Harmath H.
Vivette Kornai B.
Chantal Fernande Heredus Gy.
Versannes Odette Anelovszky
De Stocke barón Varga Anna
De Ligneulné Kész Rézsi
Romariné Molnár A.
Louise Kürthi Sári

Kezdeté 1/2 8 óraker.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Jóteknő czénu előadás. Staccari Riccardo felléptével.

Tosca.
Melodráma 3 felv. Zenéjét szerz. Puccini G. Szövegét Sardou V. drámája nyomán Irták Illica L. és Giacosa G. Ford.: Várdy S.

Személyek:
Tosca énekesnő V. Krammer
Cavaradossi Mario Anthes
Báró Scarpia Staccari
Angelotti Cesare Kornai
A sekrestyés Hegedüs
Spoletta Ke. téz
Saurone Karpát
Bortolomeo Ney B.
Pastorini Várdi M.

Kezdeté 7 óraker.

KIRALY SZÍNHÁZ.

Tilos a csók.
Operette 3 felvonásban, szövegét Irtá Pásztor Jozsef, Zenéjét Brody Miksa versura szerzette Vincze Zsigmond.

Személyek:
A király Király
Henriette Várdi Ily
Igazságügyminiszter Papir
Kandorniszter Szirmai
Utarmester Fonyvosi
Max trombitás Kovás
Nolly, dada Petras Sári
Koromsáros Boros
Katherine Orley Flóra
Ormesdor Sárosy

Kezdeté 1/2 8 óraker.

Fővárosi Városligeti Színház.

Egy szenczációs eset.
Színmű 5 felvonásban. Irtá: Stevenson.

Személyek:
Henry Jekyll Thury
James Langan Fekete
Maud T. Gaige
Uttermson Kies
Crisis Jászay Olga
Bobby Szalay
Poole Fehér
Lay Megyeri
Egy munkás Fehér A.

Kezdeté 1/2 8 óraker.

TRÁNTA SZÍNHÁZ.

A levegő meghódítása.
Kezdeté 1/2 8 óraker.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF
Telefon 68-39.

Az aviatika nagyhete.
BLERIOR
budapesti felszállása.
A berlini repülési verseny szenczációs eredményei: LATHAM új magassági világrekordja, Orville Wright, Farman, de Caters, Courtes stb. felszállásai. A zürichi Gordon-Bennet léghajós verseny.
Zepellin gróf meghódításának legújabb híre, ballonjával Berlinbe érkezik, stb. stb.
Az első előadás hétköznapokon d. u. 5 óraker, vasár- és ünnepnapokon d. u. 3-kor kezdődnek.

Fővárosi Orfeum

VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

A műsorok műsora!

Lesslie Brothers. — Jean Paul — Jos. Sabel. — Mac-Bans stb. stb.

Az előadás kezdete 8 óraker.
Jegyelővétel 10—1 és 3—6 óráig.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

(Bálint Dezső igazgatásán alatt)
Teréz-körút 28. Telefon 52-88.
Minden este 9 1/2 óraker

WEISS PEPI

a világhírű Kabaré-diva új programmal
Weiss Pepi és Weiss Rikhard.

Az előleg. Heltai Jenő kis darabja. Bleriot Budapest alkalmi tréfa. Louise Banthoffer klasszikus tán, czok. Puczl nőstül. Minisztertanács. A jó párti, azonkívül 20 új kuplé, tréfa, szatira stb.

EDISON Mozgófénykép Vállalat

Telefon 64-20. Telefon 64-20.

Részvénytársaság

Főzilet és igazgatóság:
Bpest, VI., Nagymező-utca 21.

Minden jegy elkel naponta az Edisonban, mert ott minden előadás látható a vállalat eredeti, kitünően sikerült mozgófénykép felvételén

BLERIOR Budapesti felszállása.

- József főherczeg érkezése.
- József főherczeg az udvari páholyban fogadja Bleriotot és feleségét.
- Felszállás.
- Mozdulatok a levegőben.
- A leszállás.
- A közönség.
- A tribünközönség felszakítja a rendőrség sorkatát és vállára emeli Bleriotot.
- A rendőrség csak a legnagyobb erőmegfeszítéssel képes fenntartani a rendet.
- A száznegyven négy székkel oszlik.

BLERIOR látogatása az Edisonban

(Bleriot szombaton d. u. 2 óraker a repülőgépről külföldön készült felvételek megtekintésére az „Edison mozgófénykép-vállalat”-ot meglátogatta.)

STEINHARDT MULATÓ

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Ma és mindennap kezdete 1/9 óraker.

9 óraker: Az anya jegy 9 óraker!
Bohózat. Irták: Glinger és Taussig. Fordította: Steinhardt.

11 óraker: Simon te csalsz! 11 óraker!
Bohózat. Irták: Glinger és Taussig, ford.: Steinhardt.

Továbbá: Steinhardt mint COOK az északarkai utazó és Gyártás teljesen új magánzámaikkal. Kínzó attrakciók! — Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és özv. Konti Józsefné dohánkülönlegességi áruáruházában Andrassy-ut 29 kapható. Esti pénztárnál 7 óraker Vasár- és ünnepnap mezeiket helyaru előadás. Kezdeté 1/2 8 óraker. A remek téli kertben cabaret és tánc. Belépődíj nincs! — Izletes magyar konyha a híres Balóné vezetésével.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révay-utca 18. szám. Telefon: 11-22. Telefon: 14-22.
Igazgatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor.

11 óraker! MA! Ujdonság!
„ENDLICH DOCH“
Bohózat Irtá: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Ezt megelőzi:
„Serenissimus-jelenet“
és
„FRANCFIÁUL“
Bohózat. Irtá: Rossée. Rendező: Rott Sándor.

Jegyek kaphatók a Folies Caprice Révay-utca nappali pénztárnál, d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig, „Lyra” jegyirodájában, Andrassy-ut 15, valamint Sopronyi nagytársulatban Rákóczi ut 1. 12 óra után az 1-ső emeleti CASINO DE PARIS-ban fellépnek a világ legelső ének- és tánc-attrakciói.

NAGYENDRE CABARETJA

Andrassy-ut 69. (MODERN SZINPAD) Telefon 93-16.
Minden A csipkepogolya || A „Szűz” paródiája.
este: (Vígjáték).

Bohózatok, színpadi tréfák, dalok, magánzámok. Nagy Endre, Németh Juliska, Hadrik Anna, Falay Rézsi, Sajó Géza, Huszár Károly, Bárony István, Szász Iona, Boldizsár Andor stb. fellépése. — Tizenötödiktől: Meggyasszay Vilma vendégszerzésére új magánzámokkal. Jegyek előre válthatók (VI., Andrassy-ut 69).

Koszoru-kiállítás!

Az eredeti Czigány János
virág-nagykereskedése

mint minden évben, az idén is kizárólag **Fővám-téren** a régi helyiségekben a központi vásárcsarnok átellenében állítja ki **koszoru-ujdonságait** és ezuttal is figyelmezteti régi t. vevőit, hogy czége nem azonos az újonnan létesült hasonó névvel és azzal össze nem tévesztendő

BUTOR

részletfizetésre

vagy meghatározott időre, szolid árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. — Felvilágosítással szolgál

LISZT ISTVÁN BUDAPEST, most IV., Kigó-tér 4. — butoraktárban —
Több mint 500 képpel ellátott árjegyzékünket bárkinek 60 fillér ellen franko el-üldjük.

ÖNBÉREL

egy ócska zongorát vagy pianót és **KIDOB**
havonta 12 vagy 16 korona kölcsönlét, végre pénzt kladta, zongorája nincsen.

HA FIZET
havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányu, legmodernebb érozpanozelőtökés kereszthurok új zongorát vagy pianót, nem ir alá váltót, nem állít kezest, nem leköteleztette bankszövetkezetnek és idővel mégis tulajdons lesz a zongora. — Ilyen ideális szolid, liberális módon kapható kizárólagosan csak

„MUSICA” részvény-társaság

(Igazgató: Sternberg Dezső.)
zongora eladási és kölcsönzési telephén.
Eufon kölcsönkölési legtekézetesebb grammofon- és művezelemzők fölárusítása.

Budapest, VI., Teréz-körút 1/a.
(Király-utca sarok, az Országos Zeneakadémia közelében.)
Telefon 4-31.

Zongorák becsorolása, javítása, hangolása legkülönsebbben. Fentü rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

ROYAL ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-22

Minden este 8 óraker a kolosszális sikerű októberi műsor.

Ujdonság! Szenczációs műsor!

Mademoiselle Bonbon
nemzetközi operett. A czimszerepet **BARRISON LONA** játssa. Partnerei: Boross Géza és Kükény Ilona.

Azonkívül:
Ujra! Ujra!
operett-tréfa.

Illaberek 7:1 Turf-darab. — Csalonti Baka-komédia.
Aultra Danse macabre (Hááltañc).

és még 12 elsőrangú attrakció.

A téli kert tükörtermében **ROYAL-KABARET** Ének és táncelőadás. Keringő-verseny. — Czi anyzane reggei 5 óráig. Rendes helyárak. Elővételi díj (este 6 óráig) páholyoknál 5 kor., minden egyéb jegynél 1 korona.

AQUARIUM

Andrassy-ut 53. sz. 11 élő állat.

A világ legnagyobb élő kigyója
hossza 8 és fél méter, súlya 158 kg, vastag 10/11. eleven borjut vagy kecskét egyszerre lenyel. Belépői díj 60 fillér. Etetés ideje alatt este 8-9 óra között 1 korona külön. 27975

Tátra-Mulató

Király-utca 77. sz.

! Fényes műsor !
UJ! 20 elsőrangú attrakciók. UJ!

Butor

készpénzért és részletre

3 szoba teljes berendezése 360 frtért,
mely áll: 1 háló-, ebédlő- és szalonból. 100 szoba Allandóan készen raktáron a legegyszerűbb kivitel-től a legfinomabbig. — Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér bélyegben.

Nagy Imre lakberendezési vállalata
Budapest, Váci-körút 9. (Szerecsen-utca sarok).

Legkellemesebb otthoni szórakozást nyújt egy jó

BESZÉLŐGÉP

(Grammophon)

mely beszél, énekel, nevet, fűtül, legnagyobb művészeket és a legjobb zenekarokat valamint színházat és hangversenyt helyettesít. ■■■■

Kimerítő nagy hangszerárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A legkövetesebb és legszebb kivitelű grammophon kényelmes csekély havi részletfizetés mellett beszerezhető

Aufrecht és Goldschmied

nagy áruházában

Budapest, VII. Rákóczi-ut 30.

Falusi otthonban könnyű mellékjövödelmet ad a fa-faragás házi ipara.

Most jelent meg:

A FA-FARAGÁS

mint házi művészet.

Utmutatás kezdők és haladók számára.

Ismerteti

KARDOS ÁRPÁD.

Második bővített kiadás.

A szövegbe nyomott számos ábrával.

Ára 1 kor. 20 fill.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál.

Budapest, VI. Andrásy-út 21

valamint

minden könyvkereskedésben.

Lekésett!

mert nincs jó óraja, pedig megbízható, pontos járása órá

POLGÁR KÁLMÁN

művész

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám

részletfizetésre is vásárolhat szigorúan szabott áron.

javítások és vidéki megrendelésekre különös figyelem!

Magyar kőeset árjegyzék ingyen és bérmentve küldeték

Acetylen-Lámpák.

Éjjeli szántásuknál gőzekre különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak. Automobil, kézi, kocsis, kocsirud, ózina, asztali, udvari, kerti, istálló,

Acetylen-Lámpák.

Bárdi József R.-t.

Budapest,

VI., Liszt Ferencz-tér 15.

a Palermo kávéház mellett,

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Telefon 16-28.

KÜLÖNFÉLÉK.

Uti emlék.

Járunk a magyar Babilonban,
Hol, ami szép, az mind itthon van;
Hol a gyönyör lépten-nyomon vár
De a háta mögött ott a bűn már.

Látjuk fenséges alkotását
Az emberésznek, akarataknak;
Míg mellettük az örvény ásít,
Hová a gyöngék lezuhannak.

Egész nap forr az élet lángja
S az öklelőző harc után
Ezeregy éj gyönyöre várja
Az embert Pesten és Budán.

A kávéházak tele vannak,
A mulatókban zene szól...
Nálunk estére harangoznak
A Mecekalján valahol.

Honthy István

(A harminczkétéves férfi.) A londoni „Daily Mail” körkérdeésben tudakolta meg olvasóitól, hogy nézetük szerint hány éves korában nősüljön a férfi. Válaszban persze nem volt hiányosság. Egy érdekesebb levelet kiragadunk a csomóból az utókor számára. Egy fiatal nő ezt válaszolta a kérdésre: — Hogy mikor nősüljön meg a férfi, azt igazán nem tudom; de hogy hány éves korában nősüljön, arról én is mondhatok egyet-mást. Harminczkét év az a kor, amelyben a férfi ne nősüljön meg. Én is ilyen koru férfihoz mentem férjhez s mondhatom, hogy minél idősebb lett, annál csökönyösebb aglegény vált belőle. Meglehet, hogy az a követelés, hogy a férfi gondolatai érettek legyenek már, amire megházasodik: csak hogy az én uram minden gondolata és szokása tulérett, tul megállapodott, azt mondhatnám megcsontosodott. Legszívesebben a tulságos sokáig főtt tojáshoz hasonlítanám. Ugy él otthon, mintha a klubjában volna és bizonyos, vagyok benne, hogy a klubja az egyetlen hely, ahol otthonosan érzi magát. Bőszítőn megmervedett szokásai vannak és olyan ked-

ves mondásai, amiket örökké elismétel s amik fel-láztatják idegeimet. Vacsora után mindig ugyan-
abba a zsölyébe telepedik belé, beleveszi magát az ujságjába, akármit mondok, egyforma nyugalom-mal feleli mindenre: All right, vagy Never mind. Egyetlen egy vendéglőt ismer csak el vendéglőnek, éppen azt, amelyikben nincs zene és az ember senkit se lát; ha történetesen nem ülhet le az ő megszokott asztalához, a fogát vicsozítja. Évről évre ugyanazt a fajta cigarettát szívja, ugyanazt a fajta szivart rágyja, ugyanazt a fajta whyskit szüresöli. Csakis egyfajta teát, a kínai teát iszszu, éppen azt, amelyet utálok s amelyet házukban más nem iszik. Színházba sohasem akar jönni, a hangversenyen halálisan unatkozik, a zenés mulatóban elalszik. Barátnőimről nem akar tudni, ellenben rákényszerít, hogy egy sereg olyan idős embert fogadjak házámhoz, akikkel udvariásnak lennem is kinomba kerül. Ha a legesekeylebb meg-jegyzést koczkatatom meg érdekében, fölkel és a klubba megy. Imád engem, csak nem akarja mutatni: annyira nem, hogy gyakran pirulni vagyok kénytelen emiatt mások előtt. Jó ember s eléggé boldogok vagyunk, de aki együtt lát kettőnköt, azt hinné, hogy idegenek vagyunk egymáshoz. A vasárnapot nem állhatja; azért vasárnap sétálni küld a gyermekekkel, ő pedig elmegy a klubba. Oh az a klub! A harminczkét éves férfi nem a feleségével, hanem a klubjával él házasságot; az a fiatal leány, aki elmegy hozzá feleségül, csak név szerint a felesége.

(A csillagok hőmérséklete.) A francia természettudományi akadémián értékes közlést jelent be az elnök. Normann tanár, fiatal fizikus, aki a kalória tanát nagyértékű munkákkal gyarapította, kiszámította a csillagok hőmérsékletét. Számításait egy meglehetősen egyszerű készülék, a stelláris pirométer segítségével végezte. Hatvanál több csillag hőmérsékletét vizsgálta meg. Megállapította, hogy a Nap a legközelebbi forró hőmérsékű csillagok közé tartozik, mert melege „csak” 5990 fck. Érdekes, hogy más vizsgálati módszerek eredményével is egyezik ez az adat. A Perseus csillagzat R. csillagának még ennél is kisebb a hőmérséklete: 2990 fok. A legforróbb csillagok közé tartozik a Perseus konstelláció D. csillaga, amelynek hőmérséklete 55.600 fok s a Bika csillagzat L. csillaga, amelynek több mint 60.000 fok a melege. Ezek a rengeteg számok kiegészítik a

spektrális analízis eredményét, amelyek a csillagokban csak az elemeket, például a hidrogént, vagy a szénnek vegyületeit mutatják ki. Normann tanár szerint készülékének egyszerűsége lehetővé teszi, hogy hamarosan megmérhesse majli a többi csillagok hőmérsékletét is.

(Kihaló néptörzs.) Az Oroszország kellő közepén élő permjákok népe egyike a legrégebbi népfajoknak, kihalóban van. A permjákok népénél még ma is fentaláljuk az évezredekkel ezelőtt élt népek kulturájának a nyomait: szerszámait részben még most is a kőkorszakbeli eszközök mintájára készítik. A permjákok, az egykor hatalmas és művelt nép ma már csak töredékekben él; alig vannak néhány ezren. Régi műveltségüknek ma már semmi nyoma, mert teljesen elvadtak. A permjákok sorsa sok hasonlóságot mutat fel az aztékokéval; végigélték a kő-, a bronz- és vaskorszakot, de még a huszadik században valószínűleg el fognak tűnni az élet színpadáról. Lassan, de biztosan pusztulnak, mert egyrészt az alkohol rabjai, másrészt meg sokféle ragály szedi közülük áldozatait. Ma már csak az Iwna-partján élnek észörtán. A permjákok történelmük megírására Sclikamsban kétezer rubelnyi díjat tűztek ki.

(Csempészfurfang.) A párisi csempészeti muzeum, amely csak nemrég nyílt meg, a napokban egy új, érdekes csempész-eszközzel gyarapodott. Az utóbbi időben a csempészek az automobilt kezdik használni, hogy szesz vagy petróleumot elvámolatlanul szállithassanak át a határon. Az egyik párisi pénzügyőrségi kirendeltség már hetek óta megfigyelt egy ilyen automobilt, amelyik naponta többször robogott be Párisba és vissza. Egy napon megállították és szigorúan megvizsgálták. Kitért, hogy az automobil ülése alatt egy 60 literes tartály van elhelyezve, amelyben már hetek óta petróleumot csempészttek be Párisba. Mivel a petróleumra eső fogyasztási adó literenkint 20 centimes, a csempészek minden egyes alkalommal 12 frankot takarítottak meg. Az automobil petróleumtartályát most szintén a csempészeti muzeumba került, ahol méltó helyet talált az automobil-pneumátic, akta-mappa, katonai hátbörönd és egyéb felszerelések között, amelyek valamikor mind csempészeti célokra szolgáltak.

Nálam BUTOR

minden hitelképes, tisztességesen gondolkodó egyén

szükségletét a következő fizetési feltételekkel szerezheti be: 100 koronáig havi részlet 8 korona, 200 koronáig 10 korona, 300 koronáig 15 kor., 500 koronáig 20 kor., 600 koronáig 5 korona, 800 koronáig 80 korona, 1000 koronáig 40 kor. stb. Előlegül 20 százalék fizetendő.

SÁNDOR IGNÁCZ

butorkereskedő, V. Bank-utca 7. (volt Sétány-utca), Bazilika-templom közelében, Váci-körút mellett. — Butoralkönyvet 1 korona, bélyeg ellenében küldök. Telefon 104-94.

FOGAK

és fogsorokat szájpadlás nélkül, a természetes fogaktól meg nem különböztethető és rágásra kitűnő 10 évi szavatosság mellett készít

Guttermuth János

Kétféle. Kétféle. Kétféle.

Budapest, VII., Baross-tér 20. l. em. Jobbra 3. Telefon 159-83.

KÉZIMUNKA

GOBELINEK: himzőanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes árjegyzéket. Telefon 109-06.

BÉRCZI D. SÁNDOR

Budapest, VI., Dessewffy-utca 5. sz. száját áruházában

Intézeti kelengyék részére himzett és szövött monogramok, betűk és számok rendkívüli nagy választékban.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

V. es. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyvesztést, hólyagbajtot, sebeket, bujakort (syphilit), borbajokat, elgyengült férfit, idősebbeknél is, önfertőzést és annak utóbajait, ideg- és hátrgerinczbajtot, valamint minden női bajokat.

RENDEL: 4-9-ig és este 7-8-ig.

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 2.
Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszer.

Hirdetések felvételnek a kiadóban.

Ingyen! Kérjük a „HAZAI DIVATLAP”-ot.

György és Sebestyén

Országos Központi Divatáruháza

Budapest, VII., Rákóczi-ut 28. sz.

Ingyen és bármintve küldi vidékre 1000 ábrával ellátott HAZAI DIVATLAPJÁT, mely blúz, alj, pongyola, costum, öszli és táli felöltő, gyermekruha, uri és női fehérneműket legújantósbab árak mellett nagy választékban tartalmaz.

Reklam sz. 2.90

Barnaszénfűtésre

legjobb a híres szabadalm.

Jupiter-kályhák

kaphatók kizárólag csak

Koch Jenő

meidinger kályha-gyárában

BUDAPEST, VI., Szondy-utca 53. sz.

A MAGYAR KÖNYVTÁR-ban legújabbban megjelentek:

Ignotus

OLVASÁS KÖZBEN.

Jegyzetek és megjegyzések.

531-534. szám. Ára 1 K 20 f.

Höfding Harald

Darwin élete és tana.

Fordította: Zoltán Vilmos.

517. szám. Ára 30 fillér.

Kegel Miksa

Lassalle Ferdinánd élete.

Fordította: Zoltán Vilmos.

527-528. szám. Ára 60 fillér.

Kaphatók:

Lampel R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál

Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Titkos betegségek.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, akinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és aki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a nemi életre vonatkozólag és az esetleg már meglévő bajokon is tud segíteni; akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magaslatos hivatású Dr. Palócz v. kórházi orvos-specialista országos híri intézete (Budapest, VII., Rákóczi- (Kerepesi)-út 10.), ahol a legnagyobb titoktartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan gyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, húgyveszt., hólyag-, ideg- és hátrgerinczbajokat, az önfertőzés és szifilisz-utóbajait, magömlést, elgyengült férfit, (impotenciát), kezdődő elmezavart, aranyeret, sérveket, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelére kimerítő választ (a levelre csak válaszbélyeg kell mellékelni.) A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10 órától d. u. 6 óráig (vasárnap déli 12-ig.)

Cím: Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista Budapest, VII., Rákóczi- (Kerepesi)-út 10.

Újrendszerű butorhitel!

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a butorvásárló közönségnek a legnagyobb kedvezményt nyújthatjuk.

Hitel esetén készpénzárakat számítunk, mert előkelő bankösszeállításunk lévén a vevő tartozását nekünk a bank azonnal folyósítja. Kamat fejében csupán

6% fizetendő 1/4 évenként mindig csak a hátralékos csökkenő tartozás után. (Részleg vagy mellékköltség nincs.)

Törlesztés minden 100 kor. után havi 3 korona vagy " 100 " " 1/4 évi 9 "

NAGY VÁSÁRLÁSOK asztalos-, kárpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegok, függönyok, ágy- és asztalterítőben.

Balázs és Társa butorraktára Budapest,

VI., Révay-utca 3., a Fonc-ère palota mellett.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYÜRÜK NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELŐNYÖSEBBEN

POLGÁR KÁLMÁN

ÉKSZERESZ-és MŰR: IS

üzletében szerezhetők be

BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK.

ÁRJEGYZÉK 20 ÓO RAJZZAL INGYEN és BÉRMINTVE

Nagy földbirtokosok!

Románbanktól 4 1/2%-os kölcsönt kaphatnak

Érték 3/4 részig.

Képvise- lőség: „Országos Földhitel” Erzsébet-körút 2, III. emelet 18. sz.

E hirdetésli rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetésli rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívüli olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6—C. 28

Remek
téli almát, 100 kilót 24 koronáért ingyen csomagolással bérmentellenül szállít utánvétellel Dáccok, Felsőbánya. 5880

Amerikai porcellán
pouder. Az eredeti doboz tetején „Yes” szócseka áll Kapható: Magyarországon mindenütt. Budapesten, Kecskeméti-utca 8. szám. Rákóczi-ut 9. szám.

Réz és vasbutor
a legolcsóbb gyári árban, rézagy 30 frt. Gyermekagy 10 frt. Angol vasagy acél sodronnyal 20 frt. Összecsukható vasagy 3 matracozal 8.25 legjobb minőségben kapható Weisz J. Bpest. Andrassy-ut 77. (bejárat a Rózsa-utca) árjegyzék ingyen. 27980

Házilag főzött
különleges baracklekvárnak kilóját 2.40, mézede szilvalekvárnak 1.20, kisüstön főzött hamisítatlan barack-cognac 5 kilós demyonnal 16 korért, papírhéjú új dió postaszákonként 3.40, téli csemegealma, császárkörte, óriás birsalma, postakosaraként 2.40, mázsánként 24—30, mézede csemegealma 2.80. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Csemegezőlő
téli elrakásra postakosaraként 2.80, papírhéjú dió postaszákonként 3.40, 25 kgr. 15 kor. nemesfajú télialma, csemegekörte, óriás birsalma postakosaraként 2.40, mázsánként 24—30 koronáig, zöldpaprika 2.40. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Téli ellevésre
zöldsgélek, petrezselyem (gyökér), sárgarépa, zeller, pórhagyma, vöröshagyma, fokhagyma, paprika, torma káposzta postaszákonként 1.50, ismétlődőknak ár- engedménnyel. Gyümölcskivittel Csongrádról.

Legjobb likörök
és rum készíthető kivonatallal. Egy üveg ára 60 fillér. 10 üveget 6 koronáért bérmentve küldök. Árjegyzéket kívánatra. Réthy Béla gyógyszerész Békés-Csaba. 27180

Nevelőnőket
német, angol, francziákat- zene- és nyelvismerettel minden nemzetiségű bönno- kat belépésre ajánlok ma- gyar zene és nyelvismerő okleveles tanítóknak sür- gösen keresek Szeghe né S. Lujza. Budapest, VI., Dessewffy-utca 22. 27697

Pénzt rögtön
butorra, zongorára, varró- gépre, kerékpárra, köny- vekre és kereskedelmi árukra, ha azokat száraz, tisztá raktárhelyiségekbe bizományba beraktározza
Tauber
VI. ker., Eötvös-utca 6/B. TELEFON 84—33.

Pénzszekrények
és amerikai irodabuto- rok, használtak és újak rendkívüli olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 19. sz.

Ingyenes gépirás-tanítás
Kezdeményes magyar, né- met gyorsírás-oktatás. A „Stenografa” Országos Ga- belsberger magyar, német gyorsíró- és gépiróiskolá- ban okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai ta- nárok vezetése alatt ha- vonként új gyorsírás, gép- irási és sokszorosító tan- folyamok nyílnak. Kereske- delmi tanfolyamok: egy- szerű és kettős könyvvitel kereskedelmi számtan, le- velezés, fogalmazás, he- lyesírás és szépirás. Díj- talan és biztos állásköz- veletés. Tanórák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsírás sűrűs esetben egy hónap alatt is megta- nulható. Külön órák. Sok- szorosító és másoló iroda. Irásmunkák leírása és sok- szorosítása a legkedvez- ményesebb feltételek mel- let. Beiratások naponta vannak az intézet helyi- ségeiben kizárólag: Rákó- czi-ut 60. I. em. Az inté- zet ismert elnevezéseit újabbban megtevésztő mó- don utánozzák. Tájékoztá- tot szívesen küld az igaz- gatósgag.

Kocsi árucsarnok
VII., Rákóczi-ut 72. sz. Magyarországi legna- gyobb kocsi raktára. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

BUTOR
valóban tartós minőségben mérsékelt árban kapható
Sárkány J.
butoriparosnál
Bpest, Erzsébet-kört 26.

Brilliantot,
aranyat, ezüstöt, ékszer- t és régiséget vesznek és eladók. Kertész ékszerész Budapest, VII., Király- utca 85. szám. — Telefonszám 95—48. —

A legelőnyösebb részleltetésre
zongorát,
planinot,
czimbalmot,
hegedűt
Késszembent áron a leg-
jobb tenészerű
bankhitel
nán kizárólag csak
REMÉNYI
nagy magyar hangszertelepén
Prospektus és árjegyzék
ingyen. 640
Budapest, Király-u. 58.

Meghülésből
származó hurutos bajok- nál használjon Réthy-féle cukorkát. Ára gyógyszer- tárákban 60 fillér.

Ingóságokat
értékesítő és beraktá- rozó vállalat Rákóczi- ut 19. bejárat a Szent- királyi utcából. Kéz- pénzlelleggel beraktá- roz bármilyen ingó- ságokat, berendezése- ket mintszerű raktá- raiba csekély díjazásért értékesítés céljából vagy anélkül. Telefon 110—08. 9984

Vasbutor.
Rézagy 35 frt, gyermek- ágy 11, összecsukható vas- ágy 5, ágycetűt vaskeretű 5.50, fakeretű 3.50, réz- garnis 2.50. Összecsukható tábori ágy acélsodronnyal 8.—, sodronnyon kerítést, vaskaput legol- csóbban szállít Hicker Gy. gyára Holló-utca 3/B. Telefon 22—66. 26975

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyö- ket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 koronáig költségmen- tesen kiváltak és tel- jes értéket kifizetem.

Singer Jakob
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.
27563

Zálogcédulákat
veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyö- ket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes ér- téket kifizetem. 786

SCHILLER IZIDOR
ékszerkereskedő
Budapest,
Sip-utca 8. szám.

Bouvet-Ladubay
legjobb és legolcsóbb
francia parfügő.
Vezérképviselőség:
PRÁGA,
Soukenicka 30.

BUTOR
30% megtakarítás!
Régi Butorszalon
Budapest, Ferenciek tere 3
félelelet. Vétel és eladás
használt és új
polgári, urasági lakberen-
deseknek mahagoni és
pallander butorok, uri
szobák, angol börgarnitúrák
és szalonbutorok, keleti
— szőnyegek, csillárok. —
Telefon 82—13.

Pótvizsgálatra,
javítóra, póterettségre,
bármilyen vizsgálatra elő-
készít: „Szűnői Tanfo-
lyam” Garay-u. 5. II. 12/a.

Pénzelőleget
azonnal náiam bizományba
beraktározott butor, zong-
gora, varrógép és kereske-
delmi árukra. Tauber A min
Tauber és Társa czég.
Baross-tér 17. 27827

Uri gyermeket
örökbe vagy nevelésre
elfogad gyermekszorító
uri asszony. Leveletet:
„Lelekiismeretes” jelíggel
kér Eger poste restante.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak
és újak, bármily méret-
ben és alakban, igen ol-
csón kaphatók.

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
Telefon 62—80.

Parlamenti
gyorsírók által vezetett
magyar-német gyorsíró is-
kola. Gépirás és magyar
német levelezés-oktatás. A
teljes kiképzés díja havi
10 kor. Kereskedelmi aka-
démia tanárok által okta-
tott szaktantárgyak. Az Or-
szágos Magyar Gyorsíró-
Egyletlet hivatalos tanfo-
lyama. Alapította Markovits
Iván 1863-ban. Biztos állás-
közvetítés. Nyitva szept.
1-től jul. 1-ig. Havonként
új tanfolyamok. Tájékozta-
tót küld a Gabelsberger szak-
iskola. (Csak Liszt Ferenc-
tér 10. előbb Gyár-utca 4.)
Czímre vigyázzunk! — Az
egyesület ezen kizárólagos
szakiskolája írógépezégek
től s más hirdetésünket
utánzó újabb tanfolyamok-
tól független. Telefon 64-68
Beiratások egész napon át

**Saját gyártmányú fűrdőká-
dak 14 kor.-tól feljebb; fűthető
kádkak 60 kortól feljebb. Elvál-
lalok mindenféle kutszivattuk
és házi vízvezeték-berendezé-
ket legolcsóbb áron.**
LEFKOVICS ADOLF
Budapest, VII., Wesselenyi-u.
51/E. Telefon 113—46. Árjegyzék
ingyen és bérmentve.

Most jelent meg.
Ebtenyésztés,
kézikönyv ebtenyésztők,
vadászok és ebkedvelők
számára.
Irta és száz ábrával ellátta
MONOSTORI KÁROLY
Állatorvos, a m. kir. állatorvos
főiskolán az állattenyésztés ny. r.
tanára.
Szerző 3000-ik szakmunkája.
Ára 4 K 50 f.
Az első magyar ebtenyésztési
kézikönyv!

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál.
Budapest, VI., Andrassy-út 21,
valamint
minden könyvkereskedésben.

Modern
urasági butorok
alkalmi vétele
és eladása
háló-, ebédlo-, szalon-, uri
szoba és irodai teljes be-
rendezések. — Dus raktár
szőnyegek, függönyök, te-
ritők, csillárok, vas- és
rézbutorokban.

GROSZ SANDOR és Társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér
8. szám, ezelőtt Gyár utca.
Telefon 14—09.

Keresek megvételre
30—40 darab 7—8 hóna-
pos süldőket. Megvételre
árajánlatot kérek, Rónay
István, Egyek.

+ Soványág +
Az egyedüli eredmény-
től kisórt háziszor a
dr. William Hartley tanár
amerikai erőtáp-pora.
Soványak tartós, szép
telt testidomokat nyer-
nek. — Hölgyek remek
keblét. Hat hét alatt 20
kilo gyarapodásért jót-
állást. Verszőgőnyesség,
gyengeség, idegesség
ellon és gyomorboja-
soknak nélkülözhetel-
len tápszer. Kíntútetve:
Chicago, Berlin, London
Hamburgban. Köszönő
levelek minden orszá-
ból. Dobozonként 1 frt
10 kr. Használati utá-
sítással. Főraktár: Sa-
lázs Mór E. Budapest,
VII., István-ut 11, II/1.

Elsőre új
SINGER-varrógépeket
nagyban erede-
ti gyári árban
és minden árfe-
lencés nélkül,
havi
8—10 kor.
résztelle szállít-
tunk 10 évi jót-
állással.
LÁNG JAKAB és FIA
varrógép- és kerékpár-nyakke-
re-kerékek. Budapest, VII.,
József-kört 41. sz. Főraktár:
Baross-tér 4. és Budán: Margit-
kört 6. sz. — Képs árjegyzék
ingyen és bérmentve.

BUTOROK
háló-, ebédlo-, szalon-
berendezések, továbbá
uriszoba, iroda beren-
dezések, réz- és ma-
hagoni butorok, sző-
nyegek és függönyök,
valódi angol börgar-
nitúrák eladása s vétele
Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. I. em.
Kazinczy-utca sark. 201

+ VALÓDI FRANCZIA
GUMMIÉS
HALHÓLYAGOK
100-ja 1.75 2. 3. 40 Krig.
3 drb. legfinomabb mintá 1 K.
STERYL
Kemény védett legfinomabb
GUMMI-KÜLÖNLEGESSÉG
csak csomagolás kapható.
NEUMAYER LIPÓT
BUDAPEST VI. VÁCZI KÖRÜT 3. SZ.
AUERFÉNYHÁZ.

Legszébbnek.
Ha a szavak igaz érzelem
kifejezői voltak, enyém a
a legtokéletesebb lány,
enyém a ragyogó szem,
a piczi piros szájs mosolya,
a legszébb természet. Minden
gondolatom az övé. Ugy-e,
a kettőből egy hét lesz?
Milliószor csókolja Amant-
ja. 5833

Gyümölcsfa
díszfa stb. árjegyzékke
ingyen szolgál Webber fars
kolája Békásmegyeren.

Legszesz és villamos
csillárok
legelőnyösebben szerezh-
tők be **Kulcsár Sándor**
bronzáru- és csillárgyára-
ban, Budapest, VI. kor.,
Dessewffy-u. 9—11.

Ajtók és
ablakok
régli és új vasredőnyök
teljes vasalással. Kapuvás
rácsozatok, kerkerítések,
keramitlapok, kőbőhmi
lapok olcsón kaphatók

Kelemen Mór
épít-bontos vállalkozónál
Budapest, Nador-u. 72—74.
Fiók-üzlet Visegrádi-u. 27.

Pénzkölcsönt
4 1/2, 4 3/4, 5 és 6% alapon
fűldbitokra, jövédelmző,
fűvárosi, vidéki, városi és
Budapest környékén levő
be házakra J., II., III., he-
lyen 15—60 évig törleszt-
hető. 8 emólyhított tisztvi-
selőknek gyorsan eszkö-
zöltetik.
HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Bu-
dapest, Teréz-kört 1/a.

**KWIZDA-
FÉLE**
: FLUID :
Kigyó-védőlegy.
Turista-
fluid.
Rég bevált aromikus
beürszűlő az inak és
izmok erősítésére és edzé-
sére. Turisták, kerékpár-
osok, vadászok és lovasok
által sikeresen használva elő-
és utóerősítésre nagyobb
terak után.
Egész üveg ára K 2.—
Fél üveg ára K 1.30
Kwizda-féle Fluid
Valódián kapható a győ-
szertárakban. — Főraktár:
T. S. S. József gyógyszer-
részneli, Budapest, Király-
utca 12., Andrassy-u. 16.